สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

Ethical Guideline

and Self-regulation for Broadcasting

คู่มือจริยธรรม และการกำกับดูแลกันเอง

ในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเอง ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)

คำนำ

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๗ (๑๘) ประกอบกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพและวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมต้องคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร

ปัญหาด้านจริยธรรมจรรยาบรรณของสื่อมวลชนในประเทศไทย ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ องค์กรวิชาชีพ ผู้บริโภคสื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้ง สำนักงาน กสทช. ในฐานะองค์กรกำกับดูแลต่างให้ความสำคัญ เพราะเกิดผลกระทบต่อสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน รวมทั้ง ผลกระทบต่อสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศ สำนักงาน กสทช. จึงสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาเนื้อหาของคู่มือจริยธรรมสื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมประชุมสัมมนาในภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคเหนือและภาคใต้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากเวทีต่างๆ มาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นคู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)

สำนักงาน กสทช. และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือฉบับนี้จะเป็นคู่มือการทำงานของสื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลกันเองในประเทศไทยต่อไป

สำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลกันเอง

พฤษภาคม 2557

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
๑. ที่มาและความสำคัญของหลักการจริยธรรมและแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์		**๗**
๒. กรอบอ้างอิงทางกฎหมายในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์		**๘**
๒.๑	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐	๘
๒.๒	กฎหมายที่เกี่ยวข้องในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	๙
๒.๒.๑	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓	๙
๒.๒.๒	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ปี ๒๕๕๑	๙
๒.๓	นโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	๑๐
๒.๓.๑	แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙	๑๐
๓. หลักการจริยธรรมทั่วไปในวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์		**๑๒**
๓.๑	หลักการจริยธรรมขององค์กรกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	๑๒
๓.๒	หลักการจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์	๑๓
๔. หลักจริยธรรมและแนวปฏิบัติตนขององค์กรเพื่อความถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์		**๑๖**
๕. จริยธรรมขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์		**๑๗**
หลักการ ๑	ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม	๑๗
หลักการ ๒	สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว	๒๔
หลักการ ๓	ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และผลกระทบต่อผู้บริโภค	๒๘

เรื่อง		หน้า
หลักการ ๔	เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา	๓๕
หลักการ ๕	ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๗
หลักการ ๖	ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง และเด็กที่ปรากฏในสื่อ	๓๙
หลักการ ๗	การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ	๔๔
หลักการ ๘	การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง	๕๐
๖. รูปแบบและแนวทางการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์		**๕๕**
๗. ภาคผนวก		**๕๙**
๗.๑ DO & Don't รายการข่าว / โฆษณา / ละคร		**๕๙**
๑.	“๑๐ ข้อควรทำ และ ไม่ควรทำในรายการข่าว”	๕๙
๒.	“๑๐ ข้อควรทำ และ ไม่ควรทำในรายการละคร”	๖๐
๓.	“๑๐ ข้อควรทำ และ ไม่ควรทำในโฆษณา”	๖๒
๗.๒ กรณีศึกษา		**๖๓**
(๑)	กรณีศึกษา เรื่องการเผยแพร่รายการที่ละเมิดสิทธิ ศักดิ์ศรีของกลุ่มผู้เปราะบาง	๖๓
(๒)	กรณีศึกษา เรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์รายการ	๖๖
(๓)	กรณีศึกษา เรื่องการโฆษณา	๖๘
(๔)	กรณีศึกษา เรื่องรายการที่มีเนื้อหางมงาย ชวนเชื่อ ไร้สาระ	๗๐
(๕)	กรณีศึกษา เรื่องรายการที่มีเนื้อหาสร้างความแตกแยก เกลียดชัง	๗๒
(๖)	กรณีศึกษา เรื่องการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กจากรายการละคร	๗๓
๘. เอกสารอ้างอิง		**๗๖**
คณะผู้จัดทำ		**๘๐**

๑. ที่มาและความสำคัญของหลักการจริยธรรม และแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลกันเอง ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น และข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการดังกล่าว มีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ (มาตรา ๔๖) ซึ่งจากเจตนารมณ์ดังกล่าวนั้น พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ กสทช. ดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบกิจการหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา ๒๗ (๑๘))

นอกจากนี้ แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีตัวชี้วัดให้มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ อีกทั้งให้มีแนวทางปฏิบัติ (Guideline) และกลไกสนับสนุนการกำกับดูแลกันเองของสื่อ

ในปี ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา สำนักงาน กสทช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ดำเนินโครงการการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยมีการแลกเปลี่ยนความเห็นหลายประการ อาทิ แนวทางไตรภาคีในการกำกับดูแลกันเอง จรรยาบรรณวิชาชีพและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่อยู่ในหมวดที่ ๓ ของ (ร่าง) แนวทางธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมและแนวทางการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมถึงแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ จากผลการระดมความเห็นดังกล่าวประกอบกับการทบทวนเอกสารและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรวิชาชีพสื่อ จึงนำมาสู่การจัดทำ (ร่าง) คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Guideline for Broadcasting Self-regulation) เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้สื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีการกำกับกันเองต่อไป

๒. กรอบอ้างอิงทางกฎหมายในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชนรัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๔๖ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง

การกระทำใดๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็น

ในประเด็นสาธารณะของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ

๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๒.๒.๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๒๗ ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑๘) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

๒.๒.๒ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวโดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควรหรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภค จากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร

ในการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ให้แต่ละองค์กรตามวรรคหนึ่งจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมจริยธรรมขึ้นโดยมีองค์ประกอบและให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

องค์กรตามวรรคหนึ่งที่มีการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม คณะกรรมการอาจให้การส่งเสริมจากกองทุนตามมาตรา ๕๒ ก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการให้องค์กรควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยเร็ว และให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการขององค์กรควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เมื่อองค์กรควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ ได้แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องเรียนทราบผลการดำเนินการโดยเร็ว

ผลการดำเนินการในหมวดนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๕๑ (๑)

๒.๓ นโยบายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๒.๓.๑ แผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๕.๒ ตัวชี้วัดที่ ๖

ยุทธศาสตร์ ๕.๒ การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นประโยชน์ในมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง มีการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมอย่างถูกต้องและปราศจากการรบกวน รวมถึงมีการแข่งขันเสรีภายใต้กติกาที่โปร่งใสและเป็นธรรม

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อกำกับดูแลการประกอบกิจการในด้านเนื้อหาให้มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและความหลากหลาย

๒) เพื่อกำกับดูแลโฆษณามิให้ละเมิดสิทธิและเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค

๓) เพื่อกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมให้ถูกต้องตามกฎหมายและมิให้เกิดการรบกวนซึ่งกันและกัน

๔) เพื่อกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเสรี ตลาดมีประสิทธิภาพ ภายใต้กฎกติกาที่โปร่งใส และเป็นธรรม

๕) เพื่อให้มีมาตรการรองรับอย่างมีประสิทธิภาพกรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน

แนวทาง

๑) กำหนดหลักเกณฑ์และกติกาในการกำกับดูแลการประกอบกิจการด้านเนื้อหา

๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้แก่รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเด็กและหลักสิทธิมนุษยชน

๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้บุคคลอื่นเช่าเวลาดำเนินรายการสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาต

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

๕) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควรหลอกลวงผู้บริโภค หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

๖) สร้างกลไกการป้องกันโดยจัดการให้ความรู้ ทำความเข้าใจแก่ผู้สนใจเกี่ยวกับการใช้คลื่นและเครื่องวิทยุคมนาคมสำหรับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างถูกต้องและปราศจากการรบกวน

๗) ประสานงานคลื่นความถี่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการรบกวนการใช้คลื่นความถี่

๘) ดำเนินการให้มีกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

๙) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดการไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๑๐) จัดทำหลักเกณฑ์การกำกับดูแลด้านราคาและอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นธรรมต่อผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัด ที่ ๖ คือ มีแนวทางปฏิบัติ (Guideline) และกลไกสนับสนุนการกำกับดูแลกันเองของสื่อ

๓. หลักการจริยธรรมทั่วไปในวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

การประกอบวิชาชีพสื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยึดมั่นหลักการจริยธรรมของสื่อ เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศ ศักดิ์ศรีของคนทำงาน เพื่อประโยชน์แห่งสังคมและประชาชน ผู้บริโภคสื่อและความสงบสุขของสังคม

จากพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๗ (๑๘) ประกอบกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพและวิชาชีพ ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมควรคำนึงถึงเรื่องการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพสื่อที่ต้องมีกรอบหลักการจริยธรรมกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ จึงได้สนับสนุนให้มีแนวปฏิบัติการทำหน้าที่สื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และธำรงไว้ซึ่งคุณค่าและบรรทัดฐานวิชาชีพสื่อ โดยมี **“หลักการจริยธรรมวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์”** แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๓.๑ หลักการจริยธรรมขององค์กรกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

องค์กรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ คือ หน่วยงาน บริษัท องค์กร สถาบัน ที่ดำเนินกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ และมีส่วนรับผิดชอบกับสังคมอย่างมาก เพื่อให้การบริหารงานให้องค์กรสื่อนั้นๆ เป็นไปอย่างมีคุณธรรมและประสิทธิภาพ องค์กรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ควรยึดถือหลักการจริยธรรม ๘ ข้อ ดังนี้

(๑) หลักผลประโยชน์สาธารณะ องค์กรต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ด้วยการนำเสนอข่าว เรื่องราวหรือประเด็นข้อถกเถียงที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน หรือที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น อาชญากรรม การทุจริต คอรัปชั่น การใช้อำนาจในทางมิชอบ พฤติกรรมของบุคลากรภาครัฐที่ละเลยต่อหน้าที่จนทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ การขูดรีด การค้ามนุษย์ ฯลฯ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ขององค์กรขัดแย้งกับผลประโยชน์สาธารณะ พึงตระหนักถึงความรับผิดรับชอบต่อสังคม

(๒) หลักความเป็นอิสระ องค์กรต้องดำเนินงานบริหารองค์กรสื่ออย่างไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ มิยอมให้อำนาจทุนเข้ามาครอบงำความอิสระขององค์กรในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ประชาชนควรรับรู้

(๓) หลักสิทธิมนุษยชน องค์กรต้องให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของความแตกต่างหลากหลายของผู้คน ไม่เหยียดหยาม แบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติ เพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ อายุ ภาษา วัฒนธรรม เพศ ความพิการ สุขภาพ ฐานะทางการเงิน ศาสนา การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(๔) หลักความสุจริต ซื่อสัตย์ องค์กรต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือผลประโยชน์ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต

(๕) หลักความโปร่งใส องค์กรต้องดำเนินกิจการอย่างถูกกฎหมาย ซื่อสัตย์ ทั้งในระดับนโยบายขององค์กรและการปฏิบัติงาน

(๖) หลักการยอมรับการตรวจสอบ องค์กรต้องยอมรับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานสื่อ ทั้งจากภายในองค์กร และภายนอกองค์กร

(๗) หลักธรรมาภิบาล องค์กรต้องยึดถือการดำเนินงานโดยใช้หลักการธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ทั้งในการบริหารจัดการองค์กร การผลิตและเผยแพร่รายการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

(๘) หลักความคุ้มค่า องค์กรต้องยึดถือการใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและคุ้มแก่งบประมาณในการดำเนินงาน

๓.๒ หลักการจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

ผู้ประกอบวิชาชีพ หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหาร กรรมการ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบกิจการ พนักงาน ผู้ปฏิบัติงานในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักการ ๑๔ ข้อดังต่อไปนี้

(๑) จริยธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยสุจริต บริสุทธิ์ ยึดกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ เป็นแนวทางเกียรติภูมิศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

(๒) ความเป็นอิสระ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพโดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ต้องไม่ละเว้นการนำเสนอข่าว รายงาน ผลิตรายการในเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สาธารณชนต้องรับรู้ สมควรได้รับรู้ แม้การนำเสนออาจส่งผลกระทบต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม

(๓) สิทธิมนุษยชน ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(๔) ความทั่วถึง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงประชาชนคนส่วนมาก เพื่อให้ประชาชนส่วนมากได้เข้าถึงบริการของสื่อ และเพื่อประโยชน์ของสื่อที่ถูกใช้ประโยชน์ด้วยประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคมหรือรายได้

(๕) หลักความเท่าเทียม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความเสมอภาค ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความแตกต่างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

(๖) ความหลากหลาย ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม พื้นที่ ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ในการนำเสนอข่าวสาร สาระ บันเทิง ทั้งในแง่เนื้อหารายการและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัวไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม

(๗) การพัฒนา ผู้ประกอบวิชาชีพต้องพัฒนายกระดับคุณภาพของวิชาชีพทั้งในแง่ของการผลิตและนำเสนอรายการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการพัฒนารายการและผู้ชมผู้ฟัง ให้ความสำคัญกับการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภคสื่อ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟังอย่างกว้างขวาง

(๘) หลักพื้นที่สาธารณะ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

(๙) หลักความถูกต้องเที่ยงตรง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลางของข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือเป็นรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

(๑๐) วัตถุวิสัย ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ต่อสภาวะเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในการรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไปในรายงานข่าว ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนนำเสนอ

(๑๑) หลักความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเสนอรายงานข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือรายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างตรงไปตรงมาตามสภาพข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่อคติ เอนเอียง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน

(๑๒) ความสมดุล เป็นธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่ถูกพาดพิง กล่าวหา หรือมีส่วนได้เสียในเรื่องราวนั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวในการชี้แจงหรือปฏิเสธ และอภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และเหตุผล โดยเสมอหน้ากันบนหลักการประชาธิปไตย

(๑๓) ผลประโยชน์สาธารณะ ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องนึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะถือใบอนุญาตประกอบกิจการเพื่อบริการธุรกิจ บริการชุมชน หรือบริการสาธารณะ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือขององค์กรสำคัญสูงสุดเหนือผลประโยชน์สาธารณะ โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์วิกฤต เหตุการณ์ความไม่สงบ จลาจล สงคราม หรือความแตกแยกของผู้คนในสังคม ควรยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด

(๑๔) เกียรติยศ ศักดิ์ศรี ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

๔. หลักจริยธรรมและแนวปฏิบัติตนขององค์กรเพื่อความถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

หลักการทั่วไป

(๑) แนวทางปฏิบัติตนของผู้ปฏิบัติงานด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์นี้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ได้แก่ ผู้รับสัมปทาน ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ผู้บริหารสถานี ผู้อำนวยการสถานี ผู้ผลิตเนื้อหารายการ ผู้ให้บริการช่องรายการ ผู้รวบรวมช่องรายการ ผู้ประกอบธุรกิจโฆษณา ผู้ประกอบกิจการผู้ให้บริการลูกค้า ผู้ให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก

และให้หมายรวมถึงผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการผลิตและออกอากาศรายการผ่านกิจการวิทยุหรือกิจการโทรทัศน์ เช่น ผู้จัดรายการ ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร โฆษก ผู้ประกาศ นักแสดง นักร้อง ผู้ผลิต ผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่เทคนิค และบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่างๆ ในกิจการแพร่ภาพและกระจายเสียง

(๒) องค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในระดับต่างๆ เช่น สภาวิชาชีพ สถาบัน สมาคม ชมรม หรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองและสมาชิกภายในองค์กรสามารถนำแนวปฏิบัติฉบับนี้ไปเป็นแนวทางมาตรฐานในการปฏิบัติตนเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน ประสิทธิผลของรายการและการเผยแพร่ผลงาน

(๓) หลักการสำคัญและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์พึงคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพ

(๔) ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงมีเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง เหมาะสม มีความสมดุลและเป็นธรรม มีความเป็นอิสระ โดยรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะรวมทั้งซื่อสัตย์ต่อหลักวิชาชีพ และปฏิบัติตนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๕) ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งมาตรฐานจรรยาบรรณและจริยธรรม และพันธกิจในการประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์บนพื้นฐานของการนำเสนอทั้งสาระประโยชน์ และสาระบันเทิงในการสนับสนุนสังคมให้มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม

(๖) ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงละเว้นการกระทำอันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรวิชาชีพ ผู้รับใบอนุญาต ผู้ประกอบกิจการ หรือนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๕. จริยธรรมขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ ผู้รับใบอนุญาต ผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้ผลิตรายการในกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในฐานะวิชาชีพสื่อสารมวลชน ซึ่งสมควรมีการกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพในลักษณะองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมกันเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อมวลชน เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพจึงพึงตระหนักถึงกรอบจรรยาบรรณ และจริยธรรม

เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์จะต้องธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรม ซึ่งเป็นหลักประกันว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะธำรงไว้ซึ่งเกียรติ ศักดิ์ศรีและความรับผิดชอบ จึงกำหนดให้มีหลักการจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์อย่างน้อย ๘ หลักการ ดังนี้

๑) ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม

๒) สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว

๓) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค

๔) เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

๕) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๖) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

๗) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ

๘) การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

หลักการ ๑ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม

การนำเสนอข่าวสารของสื่อ ควรตระหนักถึงหลักการสำคัญทางวารสารศาสตร์ ผู้ประกอบการสื่อควรยึดถือแนวทางเรื่องข่าวสารที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อข้อเท็จจริงพยายามรักษาไว้ซึ่งพื้นที่ข่าวที่สมดุลรอบด้าน และให้ความเป็นธรรมแก่แหล่งข่าวอย่างทั่วถึง เหมาะสม โดยยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

- **ความถูกต้อง เที่ยงตรง**

แนวปฏิบัติ

๑.๑ การนำเสนอข่าวหรือข้อมูล ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้อง เที่ยงตรง โดยเลือกแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล ใช้ภาษาและเนื้อหา วิธีการหรือรูปแบบการนำเสนออย่างรอบคอบระมัดระวัง และมีการตรวจสอบ ตรวจทานก่อนนำเสนอ

๑.๒ การรายงานข่าว หรือเหตุการณ์ ต้องรายงานตามความเป็นจริงไม่สอดแทรกความคิดเห็นหรือบิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่ชี้นำ ไม่สร้างความเข้าใจผิด และไม่ทำให้ผู้ชมผู้ฟังตื่นกลัวเกินเหตุ

๑.๓ การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงหรือการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล

๑.๔ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านข่าวและรายการ ต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา และซื่อตรงกับผู้ที่ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้แสดงความเห็น รวมถึงผู้ชมผู้ฟังรายการ

- **ความเที่ยงตรงในแหล่งข่าว**

แนวปฏิบัติ

๑.๕ ต้องรายงานเหตุการณ์จากที่เห็นกับตาตัวเอง และหาข้อมูลด้วยตนเอง หลีกเลี่ยงการใช้ข้อมูลจากบุคคลซึ่งรับข้อมูลมาอีกทอดหนึ่ง ควรพูดกับผู้เห็นเหตุการณ์จริง หรือแหล่งข่าวปฐมภูมิที่อยู่ในเหตุการณ์ และมีความเชื่อถือได้ด้วยอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ หรือความเชี่ยวชาญที่มีหลักฐานสนับสนุน

๑.๖ เปิดเผยชื่อจริงและตำแหน่งหน้าที่การงานจริงของแหล่งข่าว เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังประเมินเองว่าจะเชื่อถือบุคคลเหล่านั้นเพียงใด และผู้พูดนั้นเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มใดโดยเฉพาะในประเด็นทางการเมือง

๑.๗ หากแหล่งข่าวไม่ยอมให้เปิดเผยชื่อและสถานะในข่าวที่มีการกล่าวหากันในเรื่องร้ายแรง การปกปิดและปกป้องแหล่งข่าวจะกระทำเมื่อแหล่งข่าวมีข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะที่หากไม่เผยแพร่ประชาชนจะไม่รู้ข้อเท็จจริง และ/หรือเป็นแหล่งข่าวที่ถูกต้องโดยต้องมีการตรวจสอบหลักฐานข้อกล่าวอ้างต่างๆ จนเป็นที่พอใจ และต้องแจ้งแหล่งข่าวว่าจำเป็นต้องเปิดเผยชื่อแหล่งข่าวกับบรรณาธิการ และฝ่ายกฎหมายก่อนนำออกอากาศ และเมื่อตัดสินใจออกอากาศแล้วต้องปิดบังแหล่งข่าวรวมทั้งชื่อและที่อยู่เพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าวและครอบครัว อาจด้วยวิธีการเปลี่ยนเสียงหรือปิดบังภาพเพื่อไม่ให้เห็นแหล่งข่าว แต่ผู้รับผิดชอบต้องพร้อมขึ้นศาลเพื่อสู้คดีหากมีการฟ้องร้อง ซึ่งถ้าแพ้คดีก็ต้องพร้อมที่จะรับโทษตามกฎหมาย ดังนั้น ถ้าไม่พร้อมจะสู้คดีก็ไม่ควรรับปากกับแหล่งข่าวว่าจะปิดบังชื่อและสถานะของเขา

๑.๘ ต้องจดบันทึกข้อมูลจากแหล่งข่าว และจากการค้นคว้าทุกครั้ง ทุกขั้นตอน เพื่อการตรวจสอบในภายหลังหากเกิดข้อโต้เถียงตามมา โดยเฉพาะการออกอากาศข้อกล่าวหาที่เป็นเรื่องร้ายแรงและทีมผู้รับผิดชอบตกลงที่จะปกปิดแหล่งข่าว การบันทึกข้อมูล การค้นคว้าหาข้อมูลหรือจากการสัมภาษณ์ในการทำรายงานชิ้นนั้น จะเป็นหลักฐานได้ดี

๑.๙ ต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เอกสาร และข้อเท็จจริง (fact) กับแหล่งข่าวอื่นและหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้แน่ใจก่อนนำเสนอ

๑.๑๐ การเสนอข่าวของสำนักข่าวอื่น หรือเสนอข้อมูลจากหน่วยงานสากล เช่น ข้อมูลสำรวจวิจัยขององค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานการกุศล หรือเอ็นจีโอ มารายงาน หรือประกอบการรายงาน ต้องเลือกเฟ้นสำนักข่าวที่เชื่อถือได้ หน่วยงานภาคเอกชนที่สากลยอมรับ และต้องระบุอ้างอิงสำนักข่าวหรือแหล่งข้อมูลนั้นๆ

๑.๑๑ เมื่ออ้างอิงข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะแต่ละเว็บไซต์มีระดับความน่าเชื่อถือแตกต่างกัน และอาจขาดการตรวจสอบตามมาตรฐาน และกรอบจรรยาบรรณที่เข้มงวด

๑.๑๒ ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือต้องทำงานแข่งกับเวลา พึงระลึกเสมอว่าการเร่งรีบชิงตัดหน้าในการเสนอข่าวกับช่องโทรทัศน์อื่นๆ หากปราศจากการตรวจสอบ จะสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยเฉพาะเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงที่แตกต่างในภายหลัง

- **ความเที่ยงตรงในการรายงานข่าว/การนำเสนอรายการข่าว**

แนวปฏิบัติ

๑.๑๓ การนำเสนอและรายงานข่าว ต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่บิดเบือนแต่งเติม

๑.๑๔ การรายงานต้องไม่มีลักษณะชี้นำผู้ชมผู้ฟังให้เข้าใจผิด โดยต้องแยกแยะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากเหตุการณ์ที่แต่งขึ้นมา

๑.๑๕ การรายงานข่าวหรือรายงานเหตุการณ์ปัจจุบัน (current affairs) ควรหลีกเลี่ยงเทคนิคการเล่าเรื่องที่มีการจัดฉากแสดงเลียนแบบของจริง (reconstruction) ที่สร้างตัวละครเพื่อเล่าเรื่อง แต่หากจำเป็นต้องใช้วิธีนี้ ก็ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษไม่ให้การจัดแสดงดังกล่าวเกินเลยความจริง ทั้งต้องเตือนผู้ฟังผู้ชมเป็นระยะๆ ว่าเป็นการจัดแสดงเลียนแบบมิใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

๑.๑๖ การใช้เอกสาร ภาพถ่าย เสียง หรือวีดีโอ จากห้องสมุดหรือคลังเก็บข้อมูลเก่า (Archives) ประกอบการรายงานหรือรายการชิ้นปัจจุบัน ต้องบอกที่มาของภาพข่าวนั้น หรือแจ้งให้ผู้ชมผู้ฟังตระหนักว่าเป็นเอกสาร ภาพถ่าย เสียง วีดีโอ ของเก่า ที่เคยออกอากาศไปแล้ว พร้อมระบุวันที่ออกอากาศครั้งแรกด้วย

๑.๑๗ การรายงานตัวเลข สถิติ โดยเฉพาะในเรื่องที่ส่งผลอันตรายต่อสังคม เช่น ตัวเลขเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อโรค หรืออาชญากรรม ต้องทำโดยไม่สร้างความตื่นกลัวในหมู่ผู้ชมผู้ฟัง และในรายงานข่าวชิ้นเดียวกัน ต้องให้บริบท ภูมิหลัง และภาพรวมของสถานการณ์ด้วย ทางที่ควรปฏิบัติในการรายงานข่าว คือ ระบุชื่อบุคคลที่ให้ข่าวและโอกาสของความคลาดเคลื่อน (Margin of errors) ไว้ด้วย

๑.๑๘ ต้องระมัดระวังการออกอากาศ หรือแพร่ภาพ หรือคำพูดของผู้เคราะห์ร้าย หรือผู้ประสบเหตุการณ์เพียงบางคน ที่สร้างข่าวสารอย่างเกินเลยต่อระดับของความเสี่ยงที่แท้จริง อันอาจส่งผลกระทบทางอารมณ์ต่อผู้ฟังผู้ชมส่วนใหญ่ ทางที่ควรปฏิบัติคือ สร้างความสมดุลของข่าวในลักษณะนี้ ด้วยการเสนอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีข้อมูลด้านวิชาการมาเสนอ

๑.๑๙ การเลือกเฟ้นผู้ให้สัมภาษณ์หรือร่วมถกเถียง แสดงความคิดเห็น ในรายการสัมภาษณ์ หรือรายการถกเถียงที่มีการนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น โดยเฉพาะรายการที่ออกอากาศสด ต้องมั่นใจว่าบุคคลเหล่านั้น มีความเชื่อถือได้ด้วยอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ หรือความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ถกเถียง และมีความเหมาะสมกับประเด็นนั้นอย่างแท้จริง

๑.๒๐ ไม่ควรออกอากาศสด การสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อกล่าวหาร้ายแรง ที่มีผลกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคล หรือมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสังคม หรืออาจสร้างความตื่นตระหนก รวมทั้งกรณีที่เป็นการกล่าวหาอย่างร้ายแรงและแหล่งข่าวขอปกปิดชื่อ

๑.๒๑ ต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ในการออกอากาศข่าวหรือเนื้อหาที่มีข้อกล่าวหาที่ร้ายแรง โดยอ้างอิงแหล่งข่าวเพียงแหล่งเดียว รวมทั้งต้องการปกปิดแหล่งข่าวหากประเด็นเนื้อหาจะส่งผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

- **ความสมดุล เป็นธรรม**

แนวปฏิบัติ

๑.๒๒ การรายงานข่าวหรือการผลิตรายการโดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่มีความขัดแย้งสูง ต้องนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน สมดุลและเป็นธรรม

ในกรณีที่องค์กรหรือบุคลากรขององค์กรตกเป็นข่าว นักข่าวหรือผู้นำเสนอรายการต้องรายงานหรือนำเสนออย่างซื่อตรง ถูกต้อง ไม่ลำเอียง

- **ความเป็นธรรมต่อแหล่งข่าว/ผู้ให้สัมภาษณ์/ผู้ร่วมรายการ**

แนวปฏิบัติ

๑.๒๓ ต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา และซื่อสัตย์ต่อผู้ตกเป็นข่าว ผู้ให้ข่าว ผู้ร่วมรายการ รวมทั้งผู้ชมผู้ฟังรายการ ต้องแจ้งสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ เหตุผลที่เชิญ เชิญในฐานะ/ตำแหน่ง/บทบาทใด รูปแบบรายการสดหรือบันทึกเทป ชื่อรายการ วันและเวลาในการออกอากาศ

๑.๒๔ หากมีความจำเป็นต้องปิดบังหรือดำเนินการอย่างไม่เปิดเผยในการหาข่าวหรือข้อมูล ก็ต้องสามารถให้เหตุผลและพิสูจน์ได้ว่าทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีความจำเป็นทางกฎหมาย

๑.๒๕ กรณีที่ “แหล่งข่าว” ในฐานะพยานเห็นเหตุการณ์อุบัติเหตุ อาชญากรรม หรือสถานการณ์อื่นๆ และนักข่าวนำเสนอข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับ “ผู้ตกเป็นข่าว” พึงระมัดระวังการเปิดเผยอัตลักษณ์ ใบหน้า ชื่อของแหล่งข่าว อันอาจเป็นเหตุให้แหล่งข่าวนั้นตกอยู่ในอันตรายในภายหลังจากการเปิดเผยข้อมูลให้นักข่าว

๑.๒๖ กรณีที่ผู้ร่วมรายการเป็นเด็กและเยาวชน ควรแน่ใจว่าได้รับคำอนุญาต ยินยอมจากพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็ก หรือบุคคลที่เด็กไว้วางใจ หรือกรณีข่าวนั้นๆ เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบทางจิตใจหรือตัวเด็กในทางลบ จะต้องไม่นำเสนอให้ทราบถึงชื่อตัว อัตลักษณ์ของตัวเด็กโดยเด็ดขาด

- **การปกป้องคุ้มครองความเป็นธรรมของแหล่งข่าว ในการปฏิเสธการร่วมรายการและการใช้สิทธิชี้แจง**

แนวปฏิบัติ

๑.๒๗ หากผู้ถูกเชิญปฏิเสธในการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมรายการ ผู้ปฏิบัติงานสามารถแจ้งในรายการได้ว่าเชิญแล้วแต่บุคคลดังกล่าวปฏิเสธ โดยผู้ปฏิบัติงานควรแจ้งด้วยท่าทีที่เหมาะสม ไม่ประณามหรือเหยียดหยาม

๑.๒๘ กรณีมีการยินยอมให้สัมภาษณ์ หรือเข้าร่วมรายการและบันทึกเทปเรียบร้อยแล้ว และต่อมาผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้เข้าร่วมรายการเกิดเปลี่ยนใจและขอไม่ให้เผยแพร่ออกอากาศเทปดังกล่าว กรณีเช่นนี้ ผู้ปฏิบัติงานไม่จำเป็นต้องไม่ออกอากาศเทปรายการนั้นตามคำขอ แต่ให้อยู่ในดุลยพินิจของกองบรรณาธิการ หรือผู้บริหารด้านข่าวและรายการ

๑.๒๙ การรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันในลักษณะสืบสวนสอบสวนที่รวบรวมข้อมูลหลักฐานครบถ้วน และพิสูจน์ได้จริง ควรมีฝ่ายกฎหมายเข้าร่วมพิจารณาด้วย และเมื่อผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ร่วมรับผิดชอบ เผยแพร่ออกอากาศเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ก็อาจเผยแพร่ออกอากาศโดยไม่ต้องรอให้มีการโต้ตอบ แต่ควรได้รับอนุมัติจากผู้บริหารฝ่ายข่าวหรือรายการก่อน ถ้าฝ่ายถูกกล่าวหารู้และขอโต้ตอบก่อนออกอากาศ โดยใช้อำนาจอิทธิพลแทรกแซงกองบรรณาธิการหรือข่มขู่พยานหรืออาจขออำนาจศาลเพื่อชะลอการออกอากาศเพราะไม่ต้องการให้ข้อเท็จจริงปรากฏต่อสาธารณะ ในกรณีเช่นนี้ ก่อนตัดสินใจเผยแพร่ออกอากาศ ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบต้องหารือกับฝ่ายกฎหมายเพื่อตรวจสอบความพร้อมที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงในศาล

๑.๓๐ ก่อนการเผยแพร่ออกอากาศ ข่าว หรือรายการที่เสนอเนื้อหาในทางกล่าวหาบุคคล กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคล ว่ากระทำความผิดร้ายแรง หรือมีพฤติกรรมไร้คุณธรรม ทุจริต รวมทั้งการนำเสนอข่าวหรือรายการที่มีการตำหนิว่ากล่าวให้เสียหาย ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาได้โต้ตอบข้อกล่าวหาอย่างเหมาะสม เป็นธรรม ก่อนนำข้อกล่าวหาดังกล่าวเผยแพร่ออกอากาศ

๑.๓๑ กรณีที่นักข่าวและคณะผู้ร่วมรับผิดชอบ ได้เสนอข่าวที่เป็นการกล่าวหาร้ายแรง และเชื่อได้ว่าเป็นจริงโดยที่ฝ่ายที่ถูกกล่าวหายังไม่ทันจะได้โต้ตอบ หรือให้โอกาสแล้วแต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมโต้ตอบ สำหรับข่าวและรายการที่มีเงื่อนไขเช่นนี้ จะออกอากาศได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บริหารด้านข่าวหรือรายการก่อน แต่ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตล่วงหน้า หากมีการกระทำผิดกฎหมายเฉพาะหน้า นักข่าวหรือช่างภาพสามารถบันทึกเหตุการณ์ไว้ได้

๑.๓๒ เคารพสิทธิในการโต้ตอบอย่างตรงไปตรงมา ในตอน/เทป/รายการเดียวกัน หรือในตอนถัดไป โดยระบุชื่อบุคคลที่รายการต้องการให้ออกมาโต้ตอบ พร้อมให้สาระสำคัญของข้อกล่าวหา แต่ต้องให้การตอบโต้นั้นตรงประเด็นและคำตอบที่ได้ควรนำออกอากาศในรายการเดียวกัน แต่ถ้ามีการบ่ายเบี่ยง ถ่วงเวลาโต้ตอบ ผู้ปฏิบัติงานต้องพิจารณา และปรึกษากับผู้บริหารฝ่ายข่าวหรือเหตุการณ์ ก่อนตัดสินใจเผยแพร่ออกอากาศ

๑.๓๓ เมื่อทราบว่ามีความผิดพลาดจากข้อเท็จจริง ในข่าวหรือรายงานหรือรายการที่เผยแพร่ออกอากาศไปแล้วทางสื่อใดก็ตามขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินงานเพื่อชี้แจงหรือแก้ไขข้อผิดพลาดให้เร็วที่สุดทางสื่อนั้นๆ ขององค์กร

- **การบันทึกเทป และการหาหลักฐานแบบลับ**

กรณีจำเป็น เช่น การบันทึกภาพการกระทำความผิดทางอาชญากรรม ปัญหาคอร์รัปชั่น ทุจริต หรือขบวนการฉ้อฉลอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อสาธารณะ ซึ่งผู้สื่อข่าว ช่างภาพ นักข่าว มีความจำเป็นต้องใช้วิธีการแอบบันทึกภาพและเสียงเพื่อสืบข่าว เปิดโปง เปิดเผยข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ประชาชนมีสิทธิรับรู้ ที่ถ้าใช้วิธีการบันทึกเทปอย่างเปิดเผย จะไม่ได้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง

รูปแบบหรือวิธีการบันทึกเทปลับ เช่น

(๑) การใช้กล้องหรือไมโครโฟนบันทึกภาพหรือเสียงโดยผู้ถูกบันทึกภาพหรือเสียงไม่รู้ตัว

(๒) การจงใจบันทึกภาพหรือเสียงต่อไป แต่แสร้งทำเป็นว่าได้ยุติการบันทึกแล้ว การบันทึกเทปและหาหลักฐานแบบลับ ควรเป็นวิธีการสุดท้าย เพราะหากทำพร่ำเพรื่อจะทำให้ข่าวหรือรายการไม่น่าเชื่อถือ

แนวปฏิบัติ

๑.๓๔ ก่อนการเผยแพร่ออกอากาศภาพหรือเสียงที่บันทึกโดยไม่ได้แจ้งผู้ร่วมรายการล่วงหน้า ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบการผลิต หรือการเผยแพร่รายการ ต้องขออนุมัติจากผู้บริหารฝ่ายข่าวหรือรายการ

๑.๓๕ สำหรับรายการที่ไม่ใช่ข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน หากมีความจำเป็นต้องบันทึกเทปลับ เพื่อให้ได้บรรยากาศตามเนื้อหา ก่อนนำไปออกอากาศผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบการผลิตรายการควรขอความเห็นชอบจากบุคคลที่ถูกบันทึกเทปดังกล่าวโดยเฉพาะบุคคลที่โดดเด่นในเทปนั้นและต้องพรางภาพบุคคลอื่นที่อยู่ในเทปภาพที่บันทึกไว้

๑.๓๖ การแอบบันทึกในรายการข่าวและเหตุการณ์จริง นักข่าวหรือผู้รายงานต้องสามารถให้เหตุผลว่าผลประโยชน์ที่จะเกิดต่อสาธารณะมีน้ำหนักมากพอที่จะใช้วิธีการบันทึกเทปลับทั้งในสถานที่สาธารณะ หรือในสถานที่พยาบาล หรือการบันทึกภาพ และ/หรือเสียงของผู้ที่ตกอยู่ในภาวะโศกเศร้า เครียด

๑.๓๗ เมื่อต้องการบันทึกเทปภาพหรือเสียงในสถานที่สาธารณะ เช่น สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า โรงแรม ร้านอาหาร หรือสถานที่สาธารณะอื่นๆ ควรขออนุญาตจากเจ้าของสถานที่หรือผู้รับผิดชอบดูแล และแม้ว่าจะได้รับอนุญาตเป็นทางการแล้ว ถ้าผู้ให้อนุญาตเกิดเปลี่ยนใจให้หยุดการบันทึก ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบต้องปฏิบัติตาม

- **การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์**

แนวปฏิบัติ

๑.๓๘ ก่อนเริ่มบันทึกเทป ต้องแจ้งให้บุคคลที่โทรศัพท์ไปหาทราบว่าจะมีการบันทึกเสียงเพื่อออกอากาศ หรือเพื่อเก็บเป็นข้อมูล แต่อาจมีบางกรณีที่ไม่มีการแจ้งให้ทราบก่อนการบันทึกเทปเสียงแบบลับ โดยต้องทำตามหลักการในเรื่องการบันทึกเทปข้างต้น

- **การเผยแพร่ออกอากาศเทปแบบลอบบันทึก ที่ส่งมาจากแหล่งข่าวภายนอกองค์กร**

บางครั้งอาจมีบุคคลภายนอกองค์กรสื่อ ซึ่งอาจเป็นประชาชน นักข่าวพลเมือง หรือผู้ประสงค์ดี อาจส่งเทปบันทึกภาพและเสียงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการทุจริต ฉ้อฉล คอร์รัปชั่น การกระทำผิดกฎหมาย หรือภาพข่าวอาชญากรรมที่มีลักษณะหวือหวา อันตราย และน่าตื่นตระหนก โดยมีเจตนาให้องค์กรสื่อเผยแพร่แก่ผู้ชม ผู้ปฏิบัติงานข่าวควรตระหนักและใช้วิจารณญาณ ดังนี้

แนวปฏิบัติ

๑.๓๙ ไม่ควรเผยแพร่ออกอากาศเทปที่บันทึกแบบลับโดยบุคคลภายนอกหรือจากแหล่งข่าวอื่น ที่ไม่มีผู้ผลิตรายการขององค์กรร่วมอยู่ในการบันทึกนั้น ในฐานะพยานรู้เห็นการบันทึก

๑.๔๐ หากจำเป็นต้องใช้เทปลับที่บุคคลภายนอกส่งมา ต้องแน่ใจว่าได้ตรวจสอบแหล่งที่มา ความถูกต้อง พิสูจน์เจตนาของผู้ที่ส่งเทปมาให้ว่าไม่มีผลประโยชน์ใดแอบแฝงนอกจากเพื่อมุ่งประโยชน์สาธารณะ และการนำเสนอจะไม่สุ่มเสี่ยงต่อการพาดพิงบุคคลที่สามหรือผู้ที่ตกเป็นข่าวในเทปนั้น

๑.๔๑ การบันทึกข้อมูล ภาพหรือเสียง เพื่อใช้อ้างอิงในการผลิตรายการ และเพื่อใช้ปกป้องตนเองเมื่อถูกฟ้องร้องหรือร้องเรียน ผู้ปฏิบัติงานที่ทำการบันทึกดังกล่าว ต้องดูแลรับผิดชอบไม่ให้เทปดังกล่าวถูกนำไปเผยแพร่ออกอากาศ แต่หากจำเป็นผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบต้องขออนุมัติจากผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องให้ผู้ที่ถูกบันทึกเทปนั้น ให้ความยินยอมก่อนนำไปเผยแพร่ออกอากาศ

- **การรายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน**

หลายครั้งองค์กรสื่ออาจใช้ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน (โพล) เพื่อใช้ในการรายงานข่าว โดยอาจอ้างอิงผลการสำรวจนั้น หรือมีส่วนร่วมกับการสำรวจนั้นเอง ดังนั้นสื่อควรมีแนวทางในการรายงานข่าวสารผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งกรณีผลการสำรวจทั่วๆ ไปและกรณีการสำรวจเลือกตั้ง ดังนี้

แนวปฏิบัติ

กรณีการสำรวจทั่ว ๆ ไป

๑.๔๒ ไม่ควรรายงานหรือนำเสนอการตีความผลการสำรวจโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ดำเนินการสำรวจ แต่ควรวิเคราะห์และตีความโดยนักข่าวหรือนักวิเคราะห์อิสระที่มีประสบการณ์

๑.๔๓ ทุกครั้งที่รายงานผลการสำรวจในทุกสื่อขององค์กร ควรแจ้งโอกาสความคลาดเคลื่อนของการสำรวจแต่ละสำนัก และอ้างอิงแหล่งที่มาของผลการสำรวจทุกครั้งที่รายงาน

๑.๔๔ กรณีองค์กรสื่อทำสำรวจและรายงานผลเอง ต้องระมัดระวังไม่ให้การเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นนั้นถูกตีความว่านักข่าวหรือผู้รายงานมีความเห็นทางการเมืองไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง หรือองค์กรได้แสดงจุดยืนทางการเมืองหรือแทรกแซงทางการเมือง

๑.๔๕ ไม่ควรใช้ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมที่ส่งข้อความทางโทรศัพท์ (เอสเอ็มเอส) มายังรายการข่าวนั้นๆ มานำเสนอราวเป็นรายงานข่าว เพราะวิธีการดังกล่าวเป็นการ “สุ่มความเห็น” มากกว่าการสำรวจ จึงไม่ควรใช้เป็นข้อมูลจริงหรือสรุปว่าเป็นความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ และไม่ควรนำมาเป็นข่าว

๑.๔๖ ไม่ควรตีความผลการสุ่มความเห็นทางอินเทอร์เน็ต หรือการโหวตทางออนไลน์กับประเด็นสำคัญทางการเมืองหรือสาธารณะ ว่าเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง

กรณีการสำรวจเลือกตั้ง

๑.๔๗ การสำรวจความคิดเห็นในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นเพียงการศึกษาถึง “ความน่าจะเป็น” ของผล นักข่าว ผู้สื่อข่าว จึงไม่ควรเน้นการนำเสนอสรุปผล การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจำนวนหนึ่งในการลงความเห็นเลือกตั้งเป็นข่าวอันดับแรก แต่อาจนำตัวเลขสรุปผลการสำรวจนั้นมาประกอบท้ายข่าวที่อาจเป็นข่าวลำดับแรกได้ถ้าข่าวนั้นเป็นข่าวใหญ่สุด

๑.๔๘ ควรนำเสนอเปรียบเทียบผลจากหลายๆ หน่วยงาน หรือจากหลายสำนัก โดยต้องแจ้งวิธีการเก็บข้อมูล จำนวน และลักษณะของผู้ตอบคำถามด้วย

๑.๔๙ ก่อนการเผยแพร่การรายงานผลการสำรวจความคิดเห็นในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบางสถาบันที่สวนกระแสความนิยม ควรมีการทบทวนก่อน

๑.๕๐ ควรเลือกใช้ภาษา หรือคำพูดที่ไม่ทำให้ผู้ชมผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นว่าจะเป็นจริงตามผลสำรวจ เช่น ให้ใช้คำว่า “บ่งชี้ว่า” แทน “แสดงให้เห็นว่า” หรือ “พิสูจน์ได้ว่า” เพราะสองคำหลังเน้นย้ำเหมือนเป็นความถูกต้อง

หลักการ ๒ สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ข้อมูลส่วนตัว

ในการผลิตรายการผู้ปฏิบัติงานต้องเคารพในหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เห็นถึงความสำคัญของความแตกต่างหลากหลายของผู้คน ไม่เหยียดหยาม แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ เพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ อายุ ภาษา วัฒนธรรม เพศ ความพิการ สุขภาพ ฐานะทางการเงิน ศาสนา การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ รวมถึงไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและครอบครัว เว้นแต่จะทำไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เพื่อเป็นการธำรงไว้ซึ่งหลักการดังกล่าว ผู้ประกอบวิชาชีพควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน การผลิตรายการในทุกประเภทและรูปแบบ ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สุขภาพ ฐานะของบุคคล รายได้ การศึกษาและความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

(๒) การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพศสภาพ เพศวิถี ต้องดำเนินการโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ของประชาชน ความเหมาะสมกับค่านิยมของสังคมและเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

(๓) การนำเสนอเนื้อหาที่อาจละเมิดความเป็นส่วนตัว และ/หรือทำร้ายความรู้สึกของบุคคล รวมถึงการนำเสนอเรื่องราวหรือพฤติกรรมของบุคคลสาธารณะ ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมหรือคนจำนวนมาก จะทำได้ก็ต่อเมื่อได้พิจารณาแล้วว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการรับรู้ข่าวนั้นๆ

(๔) การรายงานข่าวหรือเปิดเผยภาพผู้ที่มีความทุกข์ ผู้ประสบภัยจากหายนะ อยู่ในภาวะยากลำบาก ทุกข์ทรมาน และผู้ป่วย ต้องดำเนินการอย่างเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นำเสนออย่างเหมาะสมและระมัดระวัง

- **การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล**

แนวปฏิบัติ

๒.๑ ไม่กล่าวอ้างว่าสถานีหรือสื่ออื่น ว่าล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และนำเสนอ หรือรายงานออกไปก่อนแล้วมาทำให้ต้องละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล

๒.๒ ให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ถูกกล่าวถึง ในกรณีผู้ร่วมรายการกล่าวถึงบุคคลที่สาม หรือต้องการนำภาพหรือเอกสารหรือหลักฐานของบุคคลที่สามนำเสนอในรายการ ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบการผลิตรายการควรทำให้บุคคลที่สามนั้นรับรู้และยินยอมก่อน

๒.๓ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องแจ้งผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์ทราบว่า จะนำข้อมูลส่วนตัว คือ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล์ของผู้ให้สัมภาษณ์ไปใช้อย่างไรบ้าง และผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ส่งข้อมูลเหล่านั้นให้กับใครหรือหน่วยงานใดโดยเจ้าของข้อมูลไม่ยินยอม

- **การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและครอบครัวในที่สาธารณะ**

แนวปฏิบัติ

๒.๔ แม้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องปิดบัง ชื่อ ที่อยู่ของบุคคลหรือสมาชิกในครอบครัว แต่หากผู้ตกเป็นข่าวเข้าไปอยู่ในที่สาธารณะ เช่น ท้องถนน ห้างร้าน สถานีรถไฟ สนามบิน ฯลฯ จะไม่สามารถอ้างสิทธิส่วนตัวได้เหมือนอยู่ในที่พักอาศัยของตนแต่ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวในสถานที่บางแห่ง เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น

๒.๕ บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม เช่น ดารา นักร้อง ที่มีพฤติกรรมสร้างข่าวให้ตัวเองเด่น จะไม่สามารถอ้างถึงสิทธิ์ส่วนตัวได้อย่างเต็มที่ หรือบุคคลที่สร้างปัญหาให้กับเพื่อนบ้าน ชุมชน สังคม เช่น นักเลง อันธพาล ก็ไม่สามารถอ้างสิทธิ์ส่วนตัวได้อย่างเต็มที่เช่นกัน

๒.๖ การทำข่าว รายงาน หรือการผลิตรายการในที่สาธารณะ ควรติดป้ายประกาศแจ้งว่ากำลังมีการบันทึกเทปเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นเข้าไปในบริเวณถ่ายทำ

- **การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในความเชื่อหรือการนับถือศาสนา และการประกอบพิธี**

แนวปฏิบัติ

๒.๗ การรายงาน หรือนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา และการประกอบศาสนกิจของทุกศาสนา รวมทั้งการกล่าวถึงสัญลักษณ์ ชื่อ จารีต พิธีกรรม ประวัติ จารึก ภาษา วัตถุโบราณของศาสนาต่างๆ ควรทำอย่างถูกต้อง เที่ยงตรง ไม่มีอคติ ระมัดระวังการใช้ภาษา การนำเสนอเสียง ภาพ และต้องไม่มีเป้าหมายเพื่อโน้มน้าวชักชวนให้ผู้ชมผู้ฟังมานับถือศาสนานั้นๆ

๒.๘ การนำเสนอข่าวหรือรายการเรื่องวันสำคัญทางศาสนา รวมถึงพิธีกรรม การบูชา การปฏิบัติธรรม หรือธรรมเนียมประเพณีในวันดังกล่าว พึงกระทำด้วยความเคารพ และระมัดระวังไม่ให้มีการพาดพิงถึงผู้นำทางศาสนาใดในลักษณะดูหมิ่น ลบหลู่ ตลก เสียดสี

๒.๙ ไม่บิดเบือน หรือกีดกันการแสดงทัศนะและความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา

๒.๑๐ ในรายการเกี่ยวกับศาสนา ไม่ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่ยังมีชีวิตอยู่

- **กลุ่มเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เด็ก เยาวชน สตรี กลุ่มเพศหลากหลาย คนด้อยโอกาสทางสังคม**

ต้องไม่นำเสนอข่าวสารรายการเพื่อแสดงถึงการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ ในสังคม เช่น ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สีผิว ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรมหรือความคิดเห็นทางการเมือง

แนวปฏิบัติ

๒.๑๑ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีความไหวรู้ต่อประเด็นความเปราะบางทางสังคมในลักษณะอันแตกต่างของกลุ่มคนที่มีความแตกต่าง ต้องเรียนรู้ความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม และกรอบประเพณีหรือวัฒนธรรมกลุ่มย่อยของกลุ่มคนต่างๆ และนำเสนอรายการในลักษณะเพื่อสร้างความยอมรับ เข้าใจ

๒.๑๒ ระมัดระวังการนำเสนอที่อาจสื่อความหมายโดยตัวผู้ปฏิบัติงานเอง หรือ แหล่งข่าว แหล่งข้อมูลอื่น ที่อาจตีความไปในทางดูถูกเหยียดหยาม หรือไปละเมิดสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือเป็นการไม่ซ้ำเติมอคติและภาพเหมารวมในเชิงลบต่อกลุ่มคนต่างๆ

๒.๑๓ ในกรณีที่ต้องการนำเสนอประเด็นที่เป็นปัญหาเรื่องราวของคนกลุ่มนี้ พึงตระหนักถึงกฎหมายต่างๆ ในประเทศที่พูดถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิ์ หรือข้อเรียกร้อง ปฏิบัติต่อสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวต่างๆ

กรณีที่การนำเสนอเกี่ยวข้องกับประเด็นความเชื่อทางศาสนา ลัทธิความเชื่อ พิธีกรรม ต้องไม่นำเสนอไปในทางประณามหรือตัดสินชี้นำเชิงคุณค่าถูกผิด ดีงาม ไม่ว่าจะโดยเปิดหรือมีนัยยะซ่อนเร้น

- **การเสนอข่าวเกี่ยวกับชาติพันธุ์และศาสนา**

ในกรณีที่เนื้อหาข่าวปรากฏเกี่ยวกับเหตุการณ์อาชญากรรม ปล้น ฆ่า ข่มขืนกระทำชำเราด้วยประการใดๆ ที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลต่างชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา หรือความเชื่ออื่นที่ต่างออกไป บางครั้งสื่อมวลชนมักระบุหรือพาดหัวข่าวด้วยการเน้นน้ำหนักลงที่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อหรือภูมิลำเนาถิ่นเกิดของผู้กระทำอาชญากรรม แทนการระบุหรือจำกัดเฉพาะตัวผู้กระทำอันเป็นการกระทำเฉพาะตัวของผู้นั้น

การกระทำหรือการรายงานข่าวดังกล่าว ถือเป็นการให้ร้ายหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ลัทธิความเชื่อถือหรือภูมิลำเนาถิ่นกำเนิดโดยรวม โดยที่การกระทำนั้นเป็นการกระทำของบุคคลเป็นการเฉพาะตัวหาได้เกี่ยวข้องถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้กระทำโดยรวม ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ กระทบกระเทือนเสื่อมเสียถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือภูมิลำเนาถิ่นเกิดโดยรวม

แนวปฏิบัติ

๒.๑๔ ในการพาดหัวข่าว ภาษาข่าว เนื้อหาข่าว ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อพึงจำกัดเฉพาะบุคคลผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับผู้นั้นเท่านั้น มิบังควรขยายหรือให้เกิดความเข้าใจกว้างไกลพาดพิงถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิด ความเสียหาย หรือการถูกเหยียดหยามหรือเกลียดชังต่อส่วนรวม ซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น

๒.๑๕ ในกรณีที่ปรากฏเบื้องต้น ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งต้องมีการพิสูจน์ความผิดโดยศาลยุติธรรมแห่งชาติก่อน จึงไม่ควรนำเสนอข่าวหรือภาพข่าวเพื่อให้เกิดความเสียหายก่อนการพิสูจน์ความผิดทางกฎหมาย

๒.๑๖ เพื่อป้องกันปัญหาการนำเสนอข่าวหรือภาพข่าว หรือแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้ตกเป็นข่าว ผู้ประกอบวิชาชีพควรตระหนักถึงในข้อเท็จจริงและจริยธรรมแห่งความเป็นจริง ไม่ควรนำเสนอข่าวและภาพข่าวในทำนองปรักปรำให้เกิดความเข้าใจผิดกันทั้งหมด

หลักการ ๓ ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และผลกระทบต่อผู้บริโภค

กิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์นั้น ส่งผลอย่างมากต่อคุณภาพของข้อมูลสารสนเทศของผู้คนในสังคม และยังมีอิทธิพลต่อการกำหนดความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม และนำมาสู่การสร้างภาพตัวแทน บทบาท และความเข้าใจของสมาชิกในสังคมต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ถูกต้อง บิดเบือน หรือเข้าใจผิดได้ ดังนั้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสื่อ เนื้อหาข่าวสาร ทั้งในรายการโทรทัศน์และวิทยุ จึงเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสาธารณะ ผู้ชม ผู้ฟัง ผู้บริโภคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้ประกอบการสื่อมิอาจผลักให้เป็นเรื่องของวิจารณญาณ ในการรับชมของผู้บริโภคแต่ฝ่ายเดียวโดยไม่รับผิดชอบอะไร

ดังนั้นจึงถือเป็นพันธกิจและความรู้รับผิดชอบของสื่อ ที่ต้องใส่ใจและแสดงความรับผิดรับชอบต่อสังคมในบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพนี้

- **ความเป็นอิสระของวิชาชีพ**

ในการดำเนินงานของสื่อ มักเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมต่างๆ บ่อยครั้งที่อำนาจทางการเมือง หรือผลประโยชน์ทางธุรกิจเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ นอกจากนี้การดำรงไว้ซึ่งความเป็นอิสระของวิชาชีพยังรวมถึงการที่ผู้บริหารองค์กรไม่เข้ามาแทรกแซงความอิสระของกองบรรณาธิการรายการข่าวสารและข้อเท็จจริงที่มีผลสำคัญต่อสาธารณะ

แนวปฏิบัติ

๓.๑ ผู้บริหารหรือพนักงานต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาล กลุ่มและพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มเคลื่อนไหวกดดันต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมั่นใจในความเป็นอิสระ และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

๓.๒ ในกรณีที่องค์กรเผชิญแรงกดดัน หรือการทาบทามติดต่อขอร้องจากเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง ตัวแทนหรือกลุ่มกดดันทางการเมือง ผู้บริหารหรือพนักงานควรประชุมหารือกันอย่างโปร่งใส ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกันภายในระหว่างพนักงานว่าจะยังคงยืนยันในหลักการนำเสนอข่าวอย่างอิสระของกองบรรณาธิการ

๓.๓ กองบรรณาธิการหรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องสามารถคัดเลือกประเด็น กำหนดเนื้อหา วิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอได้อย่างเป็นอิสระ โดยต้องอธิบายเหตุผลในการเลือกข้อมูลนั้นๆ ได้อย่างสอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรสื่อต่อสาธารณะ

๓.๔ กองบรรณาธิการ หรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องรักษาความเป็นอิสระในการทำงานโดยนึกถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมผู้ฟัง และความเชื่อถือต่อองค์กรและรายการขององค์กรเป็นสำคัญ

๓.๕ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้ายทารุณ การกระตุ้นให้เกิดความแตกแยก เกลียดชังหรือการกระทำที่รุนแรง

- **ผลประโยชน์ธุรกิจ**

แนวปฏิบัติ

๓.๖ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ ข้อความหรือตรายี่ห้อสินค้า บริการเพื่อธุรกิจการค้า และการส่งเสริมการขายในรายการข่าว

๓.๗ การนำเสนอชื่อหรือตราสัญลักษณ์ของสินค้า อาจทำได้เมื่อมีความจำเป็นเพื่อการรายงานข่าวหรือรายการ แต่ต้องปิดบังชื่อ ยี่ห้อ และสัญลักษณ์ เว้นแต่สินค้าหรือบริการนั้นเป็นข่าวหรือภาพ ชื่อ ตราสินค้า สัญลักษณ์ไม่ได้โดดเด่น ชัดเจน ไม่ส่อว่าตั้งใจนำเสนอ

๓.๘ ในกรณีที่ต้องทำงานกับผู้ผลิตภายนอก พนักงานต้องทำหน้าที่ของตนเองอย่างซื่อสัตย์ ไม่มีประโยชน์แอบแฝง แต่คำนึงถึงคุณภาพรายการที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะ ประโยชน์ที่สาธารณะพึงจะได้รับ การใช้จ่ายที่คุ้มค่า การตอบสนองพันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

๓.๙ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอข่าว รายงานหรือรายการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวในทุกกรณี หรือเพื่อได้เปรียบทางธุรกิจ การเมือง รวมทั้งไม่ใช้ข่าว รายงานหรือรายการขององค์กรเพื่อเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง

- **ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ**

บ่อยครั้งที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องเผชิญกับการทำงานที่มีผลกระทบต่อสังคมจากการนำเสนอรายงานข่าวสารต่างๆ ซึ่งอาจมีผู้ได้รับความเสียหายจากข่าวสารนั้นๆ หรือมีประชาชน ผู้ชม ผู้ฟังที่ได้รับผลกระทบจากข้อมูลข่าวสารนั้นๆ เช่น การสร้างความเข้าใจผิด ความตื่นตระหนก การนำเสนอข่าวสารที่หมิ่นประมาทหรือละเมิดสิทธิ์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น สื่อพึงตระหนักถึงเจตนาที่จะแสดงความรับผิดชอบโดยไม่รอช้าหรือจำเป็นต้องให้มีผู้เสียหายมาร้องเรียนฟ้องร้อง

แนวปฏิบัติ

๓.๑๐ กรณีที่มีความผิดพลาด และความเสียหายจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารรายการจากองค์กร ผู้ประกอบวิชาชีพต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความผิดพลาดทันทีโดยไม่รอช้า ด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามลำดับ เช่น การขอโทษผู้เสียหาย การแก้ไขข้อเท็จจริง การให้สิทธิในการแสดงข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย ในรายการเดียวกัน สัดส่วนพื้นที่เนื้อหาที่เหมาะสมแก่การเยียวยาความเสียหายนั้น

๓.๑๑ กรณีที่นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้าย ทารุณ จากภาพข่าวอาชญากรรมที่มีความน่ากลัว หวาดเสียว และกระทบกระเทือนใจต่อผู้ชม หากจำเป็นต้องนำเสนอเพื่อเตือนภัย เพื่อแจ้งข้อเท็จจริง ควรมีการแจ้งคำเตือนต่อผู้ชมก่อนว่าภาพข่าว หรือเนื้อหาที่จะได้รับชมนั้นอาจมีระดับความรุนแรง ผู้ชมที่มีความเสี่ยงโปรดหลีกเลี่ยง

๓.๑๒ กรณีที่มีความขัดแย้ง และมีการพิจารณาข้อร้องเรียน ข้อพิพาทระหว่างองค์กรสื่อกับผู้เสียหายแล้ว ให้องค์กรสื่อนำเสนอผลการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทนั้นแก่สาธารณะอย่างตรงไปตรงมา ไม่ว่าผลการตัดสินข้อร้องเรียนจะนำมาซึ่งการชี้สรุปว่าองค์กรสื่อเป็นฝ่ายกระทำผิดหรือฝ่ายกระทำถูกต้อง จะต้องนำเสนอข้อเท็จจริงนั้นด้วยวิธีการที่ไม่ดูถูก หมิ่นหยาม หรือแสดงอาการอื่นใดที่อาจเป็นเหตุให้สาธารณชนหรือผู้เสียหายรู้สึกว่าได้รับความอับอายเสียหน้า

๓.๑๓ พิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงผลกระทบต่อผู้ชมผู้ฟัง ในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ การใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม โดยเฉพาะรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือในช่วงเวลาออกอากาศที่มีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ชมผู้ฟัง

๓.๑๔ เสนอข่าว รายงาน รายการที่สร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจสิทธิพื้นฐานตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิทธิในการรับรู้ข่าวสารและเสรีภาพการแสดงออก

เปิดเผยข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญในการใช้ชีวิตเพื่อให้รู้เท่าทัน สร้างความตื่นตัวและสนใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ หรือประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม

๓.๑๕ ผู้ประกอบวิชาชีพทุกระดับด้านการผลิตและการเผยแพร่รายการขององค์กรสื่อต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้องค์กรสื่อสามารถทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะได้อย่างดี

- **การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน**

แนวปฏิบัติ

๓.๑๖ ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการที่มีผลงานหรือปรากฏทางหน้าจอโดยเฉพาะรายการข่าวที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ไม่ควรเป็นพรีเซนเตอร์ในชิ้นงานโฆษณาสินค้าหรือบริการทางธุรกิจ เพราะภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือจากการรายงานนำเสนอข่าว จะถูกใช้ไปในทางการรับรองความน่าเชื่อถือของสินค้าบริการนั้นๆ

ในกรณีที่ต้องเป็นพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการในกิจกรรมใดของพรรคการเมือง กลุ่มธุรกิจ กลุ่มผลประโยชน์ และหน่วยงานราชการ ควรระมัดระวังมิให้กระทบต่อภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของรายการหรือรายการข่าวที่ตนเองรับผิดชอบ

หากเป็นกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือกิจกรรมที่ไม่ทำให้องค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ความเป็นอิสระและความเป็นกลาง ควรให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

- **การโฆษณาสินค้า บริการ**

แนวปฏิบัติ

๓.๑๗ ผู้ประกอบการสื่อต้องควบคุมดูแลไม่ให้มีการโฆษณาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

๓.๑๘ ควรมีพนักงานตรวจสอบเนื้อหาโฆษณาภายในองค์กร ก่อนที่จะออกอากาศการโฆษณาจะต้องไม่ใช้ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิด

ผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

(๑) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

(๒) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง หรือไม่ก็ตาม

(๓) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ

(๔) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน

๓.๑๙ การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค

๓.๒๐ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต้องรับทราบ ประสานกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ว่าการโฆษณาที่เห็นว่า สินค้าใด อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคและเป็นสินค้าที่ต้องมีการควบคุมฉลาก เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องแน่ใจว่าได้กำกับดูแลควบคุม ประสานงาน และตรวจสอบให้โฆษณานั้นมีความครอบคลุมในข้อมูล ได้แก่ ๑) คำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับวิธีใช้หรืออันตราย ๒) รูปแบบวิธีการที่เหมาะสมในการโฆษณาสินค้าและบริการนั้นๆ และ ๓) รายการที่ไม่ควรให้สินค้าบริการนั้นๆ ปรากฏการโฆษณา

๓.๒๑ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ต้องรับทราบ ประสานกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ว่าสินค้าหรือบริการใด ที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ ฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่นเกี่ยวกับผู้ประกอบธุรกิจด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่อาจต้องแจ้งรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ช่องทางการร้องเรียนตัวสินค้า หรือข้อมูลอื่นใดประกอบ

๓.๒๒ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ต้องรับทราบ ประสานกับเจ้าหน้าที่รัฐ ในกรณีที่มีการพบว่า การโฆษณาใดมีความผิดกฎหมายจากเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบ เมื่อแจ้งขอความร่วมมือมายังหน่วยงาน หรือประกาศเป็นสาธารณะออกมาแล้วว่าห้ามมีการโฆษณา เจ้าหน้าที่ต้องระงับการออกอากาศโฆษณานั้นทันที

๓.๒๓ ในกรณีที่ผู้กระทำการโฆษณาอ้างรายงานทางวิชาการ ผลการวิจัย สถิติ การรับรองของสถาบันหรือบุคคลอื่นใด หรือยืนยันข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งในการโฆษณา ถ้าผู้กระทำการโฆษณาไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อความที่ใช้ในการโฆษณาเป็นความจริงตามที่กล่าวอ้าง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องปฏิเสธไม่ให้มีการโฆษณานั้นผ่านสื่อ

๓.๒๔ โฆษณาที่ควรระมัดระวังการนำเสนอ ประกอบด้วย

(๑) สินค้าบุหรี่ ; ห้ามนำเสนอโดยเด็ดขาด

(๒) สินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ; ห้ามการโฆษณาสินค้าและบริการแต่อนุญาตให้มีการโฆษณาภาพลักษณ์องค์กรหรือส่งเสริมสังคม

(๓) ภาพโป๊เปลือย ลามก อนาจาร ; ห้ามให้ใช้ในงานโฆษณาโดยเด็ดขาด

(๔) อคติทางเพศ ดูหมิ่นเชื้อชาติ เหยียดหยามชาติพันธุ์ ; หลีกเลี่ยง ละเว้นการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและไม่ให้มีบทคำพูดเหล่านี้ในรายการ

(๕) ภาพ พฤติกรรมความรุนแรงที่ไม่เหมาะสม ; พึงระมัดระวังการเลียนแบบและการตีความโดยเด็กๆ และเยาวชน

(๖) ภาษารุนแรง หยาบคาย ; ห้ามใช้

(๗) เรื่องราวเหนือธรรมชาติ ไสยศาสตร์ ; ห้ามใช้ในลักษณะที่สื่อเข้าใจผิดว่าไสยศาสตร์หรือเรื่องราวเหนือปาฏิหาริย์นั้นทำได้จริง ให้ผลจริง ต้องนำเสนอในเชิงจินตนาการเท่านั้น

(๘) การกระทำอาชญากรรมรุนแรง พฤติกรรมต่อต้านสังคม ; ห้ามนำเอามาเสนอในลักษณะเป็นการกระทำที่ยอมรับโดยทั่วไป หรือเป็นที่ปกติของสังคม

(๙) ยาเสพติดและวัตถุที่มีสรรพคุณใกล้เคียง ; ห้ามนำเสนอโดยเด็ดขาด

(๑๐) ศาสนา ลัทธิความเชื่อ พิธีกรรม โหราศาสตร์ โชคชะตา การทำนาย ; ห้ามโฆษณาไปในลักษณะของการสร้างความเชื่องมงายไร้สาระ ห้ามโฆษณา เพื่อชักจูงโน้มน้าวใจให้คนเข้าร่วมศาสนา ลัทธิความเชื่อ ห้ามนำเสนอในลักษณะที่ดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนาอื่นๆ

(๑๑) กิจกรรมกลุ่ม ลัทธิ ชมรม ที่เกี่ยวกับการต่อต้านสังคม การฆ่าตัวตาย การปล้นฆ่า ปล้นสะดม การโฆษณาเพื่อโจมตี สร้างความเกลียดชังทางสังคม

(๑๒) อาหาร ยา เครื่องดื่ม อาหารเสริม ; โฆษณาได้ตามลักษณะที่กฎหมายกำหนด แต่ต้องไม่สร้างความคลุมเครือ ตีความสับสน และห้ามโฆษณาสรรพคุณเกินจริงหรืออวดอ้างผลการรักษาเยียวยาแบบสมบูรณ์ และควรต้องบอกวิธีการใช้ และคำเตือนการใช้ยา

(๑๓) สถาบันบริการสุขภาพ โรงพยาบาล คลินิก สถาบันบริการความงาม หรือสถานบริการบันเทิง ; ห้ามโฆษณาเกินจริง โอ้อวด และต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์จริยธรรมทางการแพทย์

(๑๔) ความรุนแรงทางจินตนาการที่อาจเป็นอันตรายสำหรับเด็ก ; ระมัดระวังการโฆษณาโดยใช้จินตนาการที่เด็กๆ เกิดความเข้าใจผิดจนนำไปสู่การเลียนแบบในชีวิตจริง

๓.๒๕ การโฆษณาจะต้องไม่ใช้ข้อความ ภาษา ที่เป็นการโอ้อวด อวดอ้างคุณประโยชน์ คุณภาพหรือสรรพคุณอันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร เช่น “ดีที่สุด” “เร็วที่สุด” “ได้ผลทันที” “ร้อยเปอร์เซ็นต์” “ไม่มีผลข้างเคียง” “ช่วยรักษาอาการโรคต่างๆ ได้อย่างชะงัก” “อาการดีขึ้นทันที” “รับประกันผลโดย” “การันตีการใช้งานโดย” หรือข้อความที่มีลักษณะคล้ายกันนี้ ห้ามโดยเด็ดขาด

ต้องไม่โฆษณาโดยอ้างผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มคน กลุ่มอาชีพคน เช่น หมอ พยาบาล นักเรียน ฯลฯ ในการรับประกันหรือแสดงให้เห็นว่าเป็นที่นิยมใช้กันในกลุ่มบุคคลดังกล่าว

๓.๒๖ การโฆษณาในรายการ จะต้องไม่กระทำด้วยความบ่อย ถี่เกินไป อันจะเป็นการรบกวนการรับชมเนื้อหารายการปกติ เช่น ในหนึ่งชั่วโมง ไม่ควรตัดโฆษณาบ่อยเกินสี่ครั้ง และแต่ละครั้งไม่ควรยาวเกินหกนาที

๓.๒๗ การโฆษณาจะต้องไม่ใช้เสียงดังเกินกว่าที่กำหนด แสงวูบวาบเพื่อเรียกร้องความสนใจของผู้ชม

๓.๒๘ การโฆษณาจะต้องไม่ใช้เด็กในทางที่ผิด เช่น

(๑) เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ โป๊เปลือย

(๒) นำเสนอภาพความรุนแรง พฤติกรรมอันตราย หรือที่เป็นภัยต่อต้านสังคม

(๓) ละเมิดสิทธิเด็กในการได้รับความคุ้มครองจากความปลอดภัยและการดูแล

(๔) การเรียกร้องความน่าสงสาร ความสมเพช ความน่าเห็นใจ

(๕) อันตรายที่อาจเกิดแก่สุขภาพกายและจิตใจต่อตัวเด็ก

๓.๒๙ การโฆษณาที่เกี่ยวกับสินค้าอาหารและยา จะต้องไม่ใช้คำเลี่ยงบาลี หรือคำเลี่ยงอื่นๆ ที่ชวนให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด หรือเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค

๓.๓๐ ผู้ประกอบวิชาชีพผู้รับผิดชอบการโฆษณาในองค์กรสื่อ จะต้องตรวจสอบโฆษณา ว่า

(๑) มีเลขที่อนุญาตโฆษณาหรือไม่

(๒) เนื้อหาของโฆษณาต้องตรงกับผลิตภัณฑ์นั้น เช่น คำว่า “ยา” คือของที่ใช้ในการวินิจฉัย บำบัด บรรเทา รักษา ป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยของมนุษย์หรือสัตว์ “อาหาร” คือของกิน ดื่ม อม เพื่อค้ำจุนชีวิต (ไม่สามารถอ้างว่าวินิจฉัยบำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยได้)

(๓) เนื้อหาโฆษณาต้องไม่โอ้อวดสรรพคุณเกินจริง

(๔) หากสงสัยไม่ชัดเจน ต้องแจ้งหรือสอบถามไปยังหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรปล่อยปละละเลยตรวจสอบ ด้วยอ้างปฏิเสธความรับผิดชอบ

๓.๓๑ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อทุกระดับมีสิทธิที่จะสงสัย และปฏิเสธการโฆษณาจากบริษัทผู้ว่าจ้าง บนข้อเท็จจริง ข้อสงสัย ข้อพิพาท ข้อร้องเรียน ที่ยังไม่ได้ข้อสรุป หรือมีเหตุให้เชื่อได้ว่าผลกระทบหลังการออกอากาศแล้วเข้าข่ายละเมิดกฎหมาย ละเมิดจริยธรรม ละเมิดสิทธิผู้บริโภค และสุ่มเสี่ยงต่อการสร้างความเข้าใจผิด หรือสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ผิดต่อสาธารณะ

- **การโฆษณาแฝง**

โฆษณา หมายถึง กระทำการไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า ภาพลักษณ์องค์กร

โฆษณาแฝง หมายถึง การสื่อสารของ ภาพ เสียง ตราสัญลักษณ์ คุณสมบัติ คุณภาพ คุณค่า สรรพคุณ ภาพลักษณ์ กิจกรรมส่งเสริมการซื้อขาย ของสินค้าและบริการ ที่แทรกเข้าไปในส่วนที่เป็นเนื้อหารายการ โดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ชมผู้ฟังทราบชัดว่าเป็นโฆษณา โดยมีการจ่ายเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ เพื่อผลทางธุรกิจและภาพลักษณ์องค์กร หรือภาพลักษณ์ทางสังคม เป้าหมายต่ำสุดคือให้ผู้บริโภคมองเห็นสินค้าและบริการนั้นๆ ในช่วงเวลาเดียวกันขณะที่รับชมเนื้อหารายการ

รูปแบบของการโฆษณาแฝง หลักๆ มี ๕ รูปแบบ เรียงตามระดับความง่ายที่สังเกตเห็นได้ คือ

(๑) สปอตสั้น หรือ วีทีอาร์ (VTR) คือ ภาพวิดีโอสั้นๆ ที่ใส่ไว้ในช่วงต้นรายการ หรือช่วงเข้าเบรก-ออกเบรกเนื้อหารายการ เช่น “สนับสนุนโดย...” อาจมีภาพหรือเสียงความยาวทั่วไปอยู่ที่ ๓-๑๐ วินาที และอาจต่อเนื่องกันหลายชิ้น/ชุด

(๒) ภาพกราฟฟิก มักเป็นตราสัญลักษณ์ โลโก้ ชื่อ ตราสินค้าหรือบริการปรากฏขึ้นบนหน้าจอขนาดเล็ก มุมจอ (super logo/super impose) หรือมีกรอบและมีตราสินค้าวางอยู่ขอบจอ (window logo)

(๓) วัตถุสิ่งของ คือ อุปกรณ์ วัสดุตกแต่งฉากรายการ เช่น แผ่นป้ายชื่อ/ตรา/สัญลักษณ์สินค้าหรือบริการ หรือใช้ตัววัตถุสินค้า/ผลิตภัณฑ์นั้นจริงๆ เช่น แก้วกาแฟ โน้ตบุ๊ค เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือฉากร้านค้า หรือป้ายโฆษณาเสมือนจริง เช่น ป้ายโฆษณาที่จุดจอดรถโดยสาร หรือบิลบอร์ดขนาดใหญ่ หรือป้ายอาคารสถานที่ เช่น โรงแรม ร้านค้า สถานบริการ เป็นต้น

(๔) บุคคล คือ ร่างกาย อวัยวะ ของตัวผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ แขกรับเชิญ ตัวประกอบ ตัวแสดง เช่น ตราสินค้าหรือบริการที่ติดอยู่บนเสื้อผ้า หรือการกระทำของบุคคลในรายการที่ฉายให้เห็น ด้วยการหยิบ จับ ถือ สวม ใส่ ใช้ และการพูดชื่อสินค้าและบริการนั้นในรายการ

(๕) เนื้อหา คือ บท เรื่อง แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ฉากหลังของเรื่อง บทสนทนาที่ปรากฏแสดงให้เห็น ให้ทราบชื่อสินค้าและบริการนั้นๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับส่วนเนื้อหารายการขณะนั้นอย่างมีนัยยะสำคัญ เช่น ชื่อรายการ ชื่อกิจกรรม ส่วนหนึ่งของการแสดง

แนวปฏิบัติ

๓.๓๒ ต้องแยกโฆษณาออกจากเนื้อหารายการอย่างชัดเจน ไม่สื่อสารสร้างความสับสน คลุมเครือระหว่างเนื้อหารายการกับโฆษณา หลีกเลี่ยงการใช้โฆษณาแฝงด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ

๓.๓๓ หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่งมงาย

๓.๓๔ ต้องไม่ให้การโฆษณาใดๆ กระทบต่อความอิสระของกองบรรณาธิการในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในรายการ รายงานข่าว ต้องคงไว้ซึ่งความอิสระ เสรีภาพที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงแก่สาธารณะ ไม่เอาเรื่องผลประโยชน์ต่างตอบแทน บุญคุณ การสนับสนุนของบริษัทเอกชน รัฐ รัฐวิสาหกิจต่างๆ มาเป็นเหตุผลอธิบายสาเหตุที่ไม่นำเสนอข่าวสารที่ประชาชนควรมีสิทธิที่จะรับรู้

๓.๓๕ หากเนื้อหารายการนั้นเป็นโฆษณาแฝงต้องแจ้งให้ผู้ชม ผู้ฟังรับทราบว่าเป็นโฆษณา

๓.๓๖ ควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาแฝง โดยเฉพาะในรายการที่เน้นข้อเท็จจริง เช่น ข่าว สารคดีข่าว หรือรายการเด็ก สารคดีความรู้ รายการสาระประโยชน์ หรือรายการที่เน้นข้อเท็จจริงอื่นๆ

๓.๓๗ ไม่ควรใช้เทคนิคการโฆษณาแฝงที่บ่อย ถี่ จนก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้ชมหรือมากจนเบี่ยงเบน ลดทอนความน่าสนใจต่อเนื้อหาหลักของรายการ

๓.๓๘ กรณีรายการข่าวภาคสนาม นักข่าว ผู้สื่อข่าว ที่ต้องยืนเปิดหน้ารายการต้องไม่สวมใส่เสื้อที่มีตราสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการ รวมทั้งต้องไม่ปรากฏภาพหรือข้อความที่เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือตราสินค้าและบริการในบริเวณสถานที่ที่เปิดหน้ารายการด้วย

หลักการ ๔ เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

สื่อมวลชน คือ วิชาชีพที่มีผลผลิตเป็นความรู้ ความคิด ความสร้างสรรค์ต่างๆ แก่ผู้รับสาร ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศนี้ มีส่วนสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนสังคม ทั้งความบันเทิง สาระประโยชน์ การศึกษา เรียนรู้ ย่อมใช้ความสามารถของผู้คนที่อยู่ในกระบวนการผลิตสื่อต่างๆ มากมายที่เกี่ยวข้อง และเป็นกลไกสำคัญของอุตสาหกรรมสื่อที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อออกมาสู่สาธารณะ การเคารพสิทธิ ลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อด้วยกันเองนั้น นับเป็นหลักการจริยธรรมในลำดับต้นๆ ของคนสื่อ เช่น การไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น หรือการไม่ทึกทักเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

สิ่งต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

(๑) ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

(๒) รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย

(๓) ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น

(๔) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

(๕) คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆ ตาม (๑) ถึง (๔) ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

แนวปฏิบัติ

๔.๑ ต้องเคารพต่อผลงานสื่อ ผู้สร้างสรรค์สื่อ และเจ้าของลิขสิทธิ์ผลงานสื่อนั้นๆ เสมอ จะอ้างว่าไม่รู้ ไม่มี ไม่ทราบแล้วนำมาเผยแพร่แก่สาธารณะ เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง หรืออ้างว่ามีสื่ออื่นละเมิดแล้วไม่ได้

๔.๒ ปฏิบัติต่อกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยเคร่งครัด

การกระทำความผิดที่เข้าลักษณะการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ การทำซ้ำหรือดัดแปลง การเผยแพร่ต่อสาธารณชน การให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

หากรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหากำไร ถ้าได้ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร ก็ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์

๔.๓ ต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสัญญาณ รายการ รายงาน หรือข้อมูลสารสนเทศใดที่มีเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วยการดักสัญญาณ เชื่อมต่อสัญญาณภาพและเสียงของผู้ประกอบการสื่ออื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต

๔.๔ แม้เนื้อหา เหตุการณ์ข้อเท็จจริงข่าวจะไม่มีลิขสิทธิ์ แต่ภาพข่าว ข้อความ เสียง บท รายการข่าว รายงานข่าวนั้นมีลิขสิทธิ์ ฉะนั้นผู้สื่อข่าว นักข่าว คนผลิตรายการข่าว ต้องไม่นำเอาข้อความภาพ เสียง ข้อความข่าวของผู้ประกอบการอื่นมาใช้ออกอากาศในรายการหรือรายงานข่าวของตนเอง หรือหากได้รับอนุญาตให้ใช้ ต้องระบุแหล่งที่มาของภาพ เสียง ข้อความข่าวนั้นจากต้นฉบับทุกครั้งไป

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

แนวปฏิบัติ

๔.๕ ในกรณีที่สื่อมวลชนใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ภายใต้เงื่อนไข

(๑) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(๒) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท

(๓) ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(๔) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(๕) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(๖) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(๗) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอน หรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

(๘) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

๔.๖ กรณีที่สื่อนำเสนอ การวาดเขียน การเขียนระบายสี การก่อสร้าง การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ การแพร่ภาพ หรือการกระทำใดๆ ทำนองเดียวกันนี้ซึ่งศิลปกรรมใดอันตั้งเปิดเผยประจำอยู่ในที่สาธารณะ นอกจากงานสถาปัตยกรรม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

๔.๗ กรณีที่สื่อนำเสนอ การวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์หรือการแพร่ภาพ ซึ่งงานสถาปัตยกรรมใดมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสถาปัตยกรรมนั้น

๔.๘ กรณีที่สื่อนำเสนอการถ่ายภาพหรือการถ่ายภาพยนตร์หรือการแพร่ภาพซึ่งงานใดๆ อันมีศิลปกรรมใดรวมอยู่เป็นส่วนประกอบด้วย มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

๔.๙ นักแสดง ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ในการ

(๑) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว

(๒) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว

(๓) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดง ที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

หลักการ ๕ ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคมตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

พันธกิจของสื่อในฐานะผู้ประกอบกิจการ คือ การสื่อสารสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้คนในชาติในเรื่องความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม วิถีปฏิบัติ ประเพณี อัตลักษณ์ สืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งและให้ความสำคัญกับรากเหง้าของความเป็นวัฒนธรรมไทยด้วยการส่งเสริมพื้นที่สื่อในสัดส่วนที่เหมาะสม และสร้างหรือเป็นตัวกลางทางวัฒนธรรมให้แต่ละภาคส่วนพื้นที่ต่างๆ ในสังคมไทย

แนวปฏิบัติ

๕.๑ รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น ควรใช้ภาษาถิ่นเฉพาะของชุมชนนั้นๆ ในกรณีที่ออกอากาศเพื่อเผยแพร่ในพื้นที่ชุมชนนั้น หรือเมื่อออกอากาศในระดับประเทศ ก็สามารถใช้คำบรรยายภาษากลางที่ผู้ชมทั่วไปสามารถรับรู้เข้าใจเนื้อหาได้ เพื่อให้ผู้ชมได้รู้จัก เข้าใจ และซึมซับความหลากหลายแตกต่างของผู้คนที่มีพื้นวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างเคารพ

๕.๒ รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ทางสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีความเข้าใจภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมนั้นๆ อย่างดี หากไม่แน่ใจ ควรตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องชัดเจน หรือสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทางศิลปวัฒนธรรมนั้นอย่างน้อยสองถึงสามแหล่งเพื่อความถูกต้องของข้อมูลที่รอบด้าน แน่ชัด หรือบอกที่มาของแหล่งข้อมูลอ้างอิงทุกครั้ง

๕.๓ เน้นรายการเชิงวัฒนธรรมที่สามารถเสพรับได้อย่างเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องปรับประยุกต์เข้ากับความรับรู้ของเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในรากแก่นที่มาของวัฒนธรรม

๕.๔ ให้สัดส่วนกับพื้นที่ข่าวเชิงสร้างสรรค์ ข่าวดี ข่าวเชิงบวก บุคคลหรือเหตุการณ์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติดี ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ที่สร้างแรงบันดาลใจต่อสมาชิกในสังคม

๕.๕ ให้ความสำคัญกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ประเพณี ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิตในท้องถิ่น สื่อสารเรื่องเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผู้คน

- **การส่งเสริมวัฒนธรรม**

วัฒนธรรม โดยทั่วไปหมายถึง สิ่งที่เป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคม สร้างขึ้นเพื่อความดีงาม ความเจริญ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่คณะ และเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหารวมทั้งพัฒนาสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผลผลิตในสังคม ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาและเป็นที่ยอมรับในสังคม ได้รับการรักษาส่งเสริม พัฒนา และปฏิบัติตามกันมา สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ก็เรียกรวมว่า “วัฒนธรรม”

แนวปฏิบัติ

๕.๖ การนำเสนอรายการที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ควรทำในสองระดับ คือ รายการเพื่อการศึกษา และรายการสาระประโยชน์ทุกชนิดที่เป็นรายการวัฒนธรรม และรายการเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมโดยเฉพาะเท่านั้น เพื่อให้มวลชนได้เรียนรู้ รักษา และพัฒนาให้สืบทอดต่อไป

๕.๗ ในการจัดทำรายการวัฒนธรรม จำเป็นต้องมุ่งเสนอสิ่งที่เป็นทั้งรูปธรรม และนามธรรมที่บรรพบุรุษของชนในชาติสร้างขึ้นมาเพื่อความดีงาม ความเจริญ พิจารณาตามโอกาสและความเหมาะสม เช่น หากมุ่งเสนอเฉพาะสิ่งที่ดีงาม เช่น รายการเอกลักษณ์ไทย หรือบางโอกาสก็เสนอในลักษณะสร้างความเจริญแก่มวลชนด้วยรายการที่ปลูกฝังและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานต่างๆ

๕.๘ ต้องพิจารณาความเหมาะสมของธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภท ว่าสื่อใดเหมาะสมกับวัฒนธรรมด้านใด เช่น ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปกรรมต่างๆ เช่น สื่อวิทยุหรือโทรทัศน์ใดจะมีความเหมาะสมมากกว่า

- **การส่งเสริมการรับรู้ของผู้พิการ**

แนวปฏิบัติ

๕.๙ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อยโอกาสให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ผู้ประกอบวิชาชีพต้องจัดให้มีล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางการได้ยินหรือให้มีตัวอักษรคำบรรยายใต้หน้าจอในรายการข่าวสารและความรู้สาธารณะหรือรายการบันเทิงอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเน้นกับคนพิการ

๕.๑๐ ต้องให้พื้นที่และความสำคัญกับการผลิตรายการที่มีเนื้อหา โลกทัศน์ มุมมอง ประสบการณ์ชีวิตของคนพิการ กลุ่มด้อยโอกาส และต้องไม่นำเสนอเนื้อหาด้วยเจตนามุ่งหมายเพื่อสร้างความรู้สึกสงสาร อนาถ แต่ต้องสร้างและเลือกนำเสนอเนื้อหาให้คนทั่วไปมีความรับรู้ความเข้าใจต่อคนพิการ และคนด้อยโอกาสให้ความนับถือ ความเท่าเทียม สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน

หลักการ ๖ ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ

สื่อต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชน ด้วยการเล็งเห็นถึงอิทธิพลและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กจากการได้รับชมเนื้อหาสื่อ ที่อาจแฝงไปด้วยเนื้อหาความรุนแรง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การแสดงออกและทัศนคติที่มีต่อเรื่องเพศ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่อต้านกฎหมาย ภัยสังคม กระทั่งตระหนักถึงความสามารถในการแยกแยะความจริงกับจินตนาการที่เกิดขึ้นในเนื้อหาสำหรับเด็กเยาว์วัย

ฉะนั้นจึงเป็นภาระความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่จะต้องปกป้องเด็กและเยาวชนที่ได้เสพรับเนื้อหาสื่อหรือปรากฏอยู่ในสื่อ

เด็ก	คือ	ผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี
วัยรุ่น	คือ	ผู้มีอายุระหว่าง ๑๕-๑๗ ปี
เยาวชน	คือ	ผู้มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี
ผู้ใหญ่	คือ	ผู้ที่มีอายุ ๒๕ ปีขึ้นไป

การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่มีความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุขและภาษาหยาบคาย

แนวปฏิบัติ

๖.๑ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพ ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความรุนแรง เรื่องเพศ เพศวิถี หรือเพศสัมพันธ์ และเรื่องที่เสียหายต่อสถาบันครอบครัวหรือเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่นๆ

๖.๒ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงการนำเสนอเนื้อหา ภาษา ภาพ เสียง ที่อาจทำให้ผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชนเข้าใจผิด หรือก่อให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ เช่น รายการที่มีเนื้อหารุนแรง ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย อบายมุข และการกระทำผิดกฎหมาย

๖.๓ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน หรือความสัมพันธ์ของครอบครัว

๖.๔ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ สัญลักษณ์ที่จะสามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นข่าวได้ เว้นแต่จะทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง

๖.๕ การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

๖.๖ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงแหล่งข่าวหรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก เยาวชน และบุคคลที่กำลังมีความทุกข์หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมองเป็นพิเศษ เพราะพวกเขาอาจไม่ได้นึกถึงผลกระทบที่จะตามมาหลังจากการให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมรายการ

๖.๗ ในกรณีที่เกี่ยวกับเหตุการณ์อาชญากรรม การกระทำชำเรา การค้าแรงงานเด็ก ต้องไม่เปิดเผยชื่อ อัตลักษณ์ หรือข้อมูลแวดล้อมอื่นใดที่เกี่ยวกับตัวเด็ก หรือนำเด็กมา

- **การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการนำเสนอเหตุร้ายแรงที่กระทบกระเทือนจิตใจ**

แนวปฏิบัติ

๖.๘ ไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูล ที่อาจจะมีผลเสียต่อพัฒนาการด้านศีลธรรม ด้านกายภาพ และด้านสติปัญญา ของเด็กเยาวชนหรือมีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัว

๖.๙ กรณีภาพข่าวที่มีความรุนแรง เช่น ข่าวอุบัติเหตุร้ายแรง ภาพข่าวอาชญากรรม ภัยพิบัติธรรมชาติ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ สงคราม ควรคำนึงถึงระดับความรุนแรงของภาพและช่วงเวลาที่จะนำเสนอ หลีกเลี่ยงการนำเสนอในช่วงเวลาของรายการเด็ก ยกเว้นประกาศหรือเตือนภัยฉุกเฉิน

๖.๑๐ หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวรุนแรง หรืออาจกระทบกระเทือนจิตใจเด็กและเยาวชนในช่วงรายการข่าวหัวค่ำ เพราะเด็กและเยาวชนอาจกำลังนั่งรับชมพร้อมกับผู้ใหญ่ได้

๖.๑๑ ต้องระมัดระวัง การนำเสนอเนื้อหาภาพ เสียง ที่อาจชักจูงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นเด็กและเยาวชน ไปในทางที่ผิด เช่น การเสนอรายการที่มีเนื้อหาความรุนแรง การยั่วยวนทางเพศ กิจกรรมเสี่ยงภัยต่อร่างกายที่เด็กเยาวชนอาจลอกเลียนแบบ

๖.๑๒ ต้องประกาศเตือนหรือแสดงข้อความ (label) เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังพิจารณาว่าเนื้อหาของรายการเหมาะสมกับตนเองหรือเด็กเยาวชนในบ้านของตนหรือไม่

๖.๑๓ ต้องระมัดระวังการใช้ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะในการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรง เรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ การนำเสนออย่างเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งความต่างของสภาพร่างกาย เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น หรือฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม เรื่องที่มีผลเสียหายต่อสถาบันครอบครัว และเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่นๆ

๖.๑๔ ต้องระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การเสพยา พฤติกรรมอันธพาล ที่ต้องไม่ส่อไปในทางสนับสนุนให้เห็นว่าเป็นเรื่องโก้เก๋ ทั้งต้องไม่มีรายละเอียดหรือชักนำให้เกิดการลอกเลียนแบบ

- **การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรม**

แนวปฏิบัติ

๖.๑๕ ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนกับหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย

๖.๑๖ ต้องคำนึงถึงสิทธิในการรับรู้ข่าวสารและการแสดงออกของความคิดเห็น ความต้องการ ทักษะ ความสามารถ จินตนาการ ฯลฯ ของเด็กและเยาวชน

๖.๑๗ กำหนดเวลาการออกอากาศรายการสำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว แยกจากรายการเฉพาะผู้ใหญ่ หมั่นตรวจสอบ ดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการ ในช่วงเวลาสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ การเลือกเพศ เพศสัมพันธ์ ภาษาหยาบคาย เนื้อหาที่เสนอความรุนแรงและเนื้อหาที่แสดงอคติหรือปฏิบัติต่อกลุ่มคนใดในสังคมอย่างไม่เหมาะสม

๖.๑๘ คำนึงว่าเด็กและเยาวชนมีความอ่อนไหว และด้อยประสบการณ์ โดยปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม เช่น เนื้อหารายการที่มีความรุนแรง ด้วยการประกาศเตือนหรือแสดงข้อความเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังพิจารณาว่าเหมาะสมกับตนเองหรือเด็กและเยาวชนในครอบครัวหรือไม่

๖.๑๙ การเชิญเด็กและเยาวชนมาร่วมในการบันทึกเทปหรือออกอากาศสด ต้องแจ้งเหตุผล เนื้อหาและรูปแบบรายการอย่างชัดเจนต่อเยาวชนที่มีอายุมากกว่า ๑๘ ปี แต่สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ผู้ปฏิบัติงานต้องแจ้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อยินยอมให้เด็กและเยาวชนมาให้สัมภาษณ์หรือร่วมรายการ

๖.๒๐ ในการผลิตรายการต้องไม่ทำให้เด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการ มีความกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล ไม่ควรตั้งคำถามที่ยากจนเกินไป หรือเป็นคำถามที่ซับซ้อน ยิ่งเด็กและเยาวชนมีอายุน้อยเท่าไหร่ ผู้ปฏิบัติงานต้องระมัดระวังมากเท่านั้น

๖.๒๑ การให้เด็กและเยาวชนมาสัมภาษณ์หรือร่วมรายการ ต้องไม่เสนอเงินหรือสิ่งของเป็นการตอบแทน ยกเว้นแต่การดูแลค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าใช้จ่ายการเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

๖.๒๒ การชักชวนให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในรายการ เช่น การส่งข้อความสั้นทางโทรศัพท์ (เอสเอ็มเอส) ต้องแจ้งค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ และควรแนะนำให้เด็กขออนุญาตพ่อแม่ผู้ปกครองก่อน

๖.๒๓ ควรให้รายละเอียดถึงผลกระทบที่อาจตามมาหลังจากที่ได้ร่วมรายการไปแล้วกับเด็กและเยาวชนที่มาร่วมรายการ

๖.๒๔ ในรายการที่เป็นการตีแผ่ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กหรือนักจิตวิทยาเด็กมาให้คำปรึกษาด้วย และอาจต้องเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการมารับรู้ระหว่างการผลิตหรือการออกอากาศสด เพราะเด็กและเยาวชนอาจไม่ได้ใส่ใจถึงผลในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น

๖.๒๕ บางครั้งเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการบางคน อาจพูดถึงข่าวลือหรือกล่าวอ้างโดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบการผลิตรายการต้องพยายามสร้างความสมดุลระหว่างการแสดงออกและความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา

- **การถ่ายทำและสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในรายการข่าว/รายการทั่วไป**

แนวปฏิบัติ

๖.๒๖ ขออนุญาตพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชน ตั้งแต่ก่อนการถ่ายทำและสัมภาษณ์ ไปจนถึงขั้นตอนก่อนออกอากาศ กรณีที่มีการเปลี่ยนใจภายหลังและขอให้ยกเลิกการนำเสนอข่าว ต้องเคารพสิทธิโดยไม่นำข่าวนั้นออกอากาศ

๖.๒๗ แจ้งเหตุผล ประเด็นเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอข่าวอย่างละเอียดชัดเจนต่อเด็กหรือเยาวชน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล

๖.๒๘ ประเมินและแจ้งผลกระทบในแง่มุมต่างๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากข่าวออกอากาศไปแล้วให้เด็กหรือเยาวชนและพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลทราบอย่างละเอียด กรณีที่ประเมินแล้วว่า ถ้าเปิดเผยภาพใบหน้าของเด็กหรือเยาวชนในข่าวไปแล้วอาจมีผลกระทบทางสังคมตามมา แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนจะยินยอมด้วยความสมัครใจก็ไม่ควรเปิดเผยภาพใบหน้าของเด็กหรือเยาวชนนั้น

๖.๒๙ ในกรณีการนำเสนอข่าวเด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ควรใช้คำเรียกเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด ตามขั้นตอนการดำเนินคดี ดังนี้

ขั้นตอน ๑. ก่อนแจ้งความดำเนินคดี คำเรียกที่ใช้ คือ “เด็ก/เยาวชนผู้ต้องสงสัย”

ขั้นตอน ๒. หลังแจ้งข้อกล่าวหาระหว่างสอบสวนและพิจารณาคดี คำเรียกที่ใช้ คือ “เด็ก/เยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด”

ขั้นตอน ๓. หลังศาลตัดสินว่ามีความผิดจริง คำเรียกที่ใช้ คือ “เด็ก/เยาวชนที่กระทำความผิด”

๖.๓๐ ไม่เสนอสิ่งตอบแทน ทั้งที่เป็นเงินหรือสิ่งของให้กับเด็กหรือเยาวชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการทำข่าวไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น

๖.๓๑ ไม่ทำให้เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในภาวะกดดัน เครียด หรือวิตกกังวล

๖.๓๒ ไม่ตั้งคำถามซับซ้อนหรือล่อหลอกเพื่อให้ได้คำตอบ

๖.๓๓ กรณีการนำเสนอข่าวเรื่องเพศศึกษาสำหรับเด็กหรือเยาวชน ต้องไม่นำเสนอภาพจริงและภาพเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงอวัยวะเพศและการมีเพศสัมพันธ์

- **การเสนอข่าวและภาพข่าวเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ**

แนวปฏิบัติ

๖.๓๔ ต้องไม่ลงเปิดเผยชื่อ ชื่อสกุลหรือตำบลที่อยู่ของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ รวมทั้ง ชื่อ ชื่อสกุลและตำบลที่อยู่ของญาติของผู้เสียหาย ไม่ว่ากรณีใดๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้หรือสามารถรู้ได้ว่าผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศเป็นใคร

๖.๓๕ ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เสียชีวิตซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

๖.๓๖ การพาดหัวข่าวในรายการข่าว หรือการโปรยข่าวหรือการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาข่าวผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและไม่ตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการละเมิดทางเพศนั้น

๖.๓๗ ต้องไม่เปิดเผยภาพข่าวของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศไม่ว่ากรณีใดๆ และไม่ว่าผู้ที่ถูกละเมิดทางเพศนั้นจะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม

๖.๓๘ ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตอาจเผยแพร่ภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตได้ ทั้งนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

๖.๓๙ ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

- **การสืบข่าว รายงานข่าวเด็กและเยาวชนจากการจัดแถลงข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ**

แนวปฏิบัติ

๖.๔๐ ในกรณีที่มีการจัดแถลงข่าวที่มีเด็กอยู่ในคดีความ อาชญากรรม เพศ ยาเสพติด หรือความรุนแรงอื่นๆ และผู้สื่อข่าวไปสืบข่าวจากสถานที่แถลงข่าว และค้นพบว่า มีการนำเอาตัวเด็กมาเกี่ยวข้องปรากฏในพื้นที่ของการแถลงข่าว ให้หลีกเลี่ยงการถ่ายบันทึกภาพเด็กและเยาวชนนั้น เพราะกฎหมาย พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนเอาไว้ ไม่อนุญาตให้บันทึกภาพหน้า หรืออวัยวะส่วนใดที่ทำให้ทราบถึงชื่อ อัตลักษณ์ที่สามารถระบุตัวบุคคลได้

๖.๔๑ ไม่บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียง หรือเผยแพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเปิดเผยข้อมูลซึ่งอยู่ในกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือในทางพิจารณาคดีของศาล ที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัวหรือชื่อสกุลของเด็กและเยาวชนนั้น หรือเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้นโดยเด็ดขาด

หลักการ ๗ การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ

พันธกิจที่สำคัญของสื่อ คือการใช้พื้นที่สื่อเพื่อบริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ผู้บริโภคที่จำเป็นแก่ความต้องการของสังคมในขั้นพื้นฐาน แต่สื่อควรจัดให้มีพื้นที่สาธารณะกลางแห่งความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยมิอาจหลีกเลี่ยงหรือผลักภาระให้สื่อสาธารณะเท่านั้นที่ทำหน้าที่นี้ เนื่องเพราะผู้ชม ผู้ฟัง ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะเข้าถึงพื้นที่สื่อต่างๆ และใช้พื้นที่สาธารณะนั้นในการแลกเปลี่ยน พูดคุย ถกเถียงประเด็นข่าวสารสาธารณะที่สังคมควรให้ความสำคัญ

- **การให้พื้นที่สาธารณะข่าวสารในชุมชน**

แนวปฏิบัติ

๗.๑ ให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ ข้อมูล ข่าวสาร ในชุมชนท้องถิ่น ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ทั้งในเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์ และประเด็นเชิงสังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะสื่อที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ควรตระหนักถึงความสำคัญของเสียงผู้คนในชุมชนนั้นๆ

๗.๒ ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งต่อประเด็นสาธารณะ นโยบายสาธารณะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ต้องเปิดโอกาสให้ความสำคัญกับเสียงของประชาชน ข้อเท็จจริง และความเห็นต่างๆ ได้รับการนำเสนออย่างสมดุลเท่าเทียม

๗.๓ สื่อชุมชนต้องพยายามรักษาความสมดุลของข้อมูลข่าวสารในชุมชนกับส่วนกลาง

- **การนำเสนอเหตุการณ์และเนื้อหาการเมืองและนโยบายสาธารณะ**

แนวปฏิบัติ

๗.๔ การนำเสนอหรือรายงานข่าวเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ ความขัดแย้งทางการเมือง ต้องรายงานข้อเท็จจริง ไม่เอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

๗.๕ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในรายการ และต้องระมัดระวังการทำหน้าที่ ไม่ให้ตนเองถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักการเมือง

- **การนำเสนอเหตุการณ์ความขัดแย้ง การชุมนุม การประท้วง การจลาจล การปะทะ การปราบปรามที่รุนแรง การก่อการร้ายและภาวะสงคราม**

แนวปฏิบัติ

๗.๖ ในสภาวะที่สังคมเกิดความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง เป็นหน้าที่ขององค์กรสื่อที่ต้องนำเสนอข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นที่หลากหลาย ครบถ้วน ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด เพื่อให้สังคมมีทางออกจากความขัดแย้ง

๗.๗ นักข่าวและผู้รายงานข่าว ต้องคำนึงว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม และแสดงความคิดเห็นอย่างสงบโดยไม่มีอาวุธ

๗.๘ การรายงานข่าวชุมนุม การประท้วง จลาจล ก่อการร้าย ต้องรายงานอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง และรับผิดชอบต่อสังคม คำพูดที่ใช้ต้องไม่ปรุงแต่ง ไม่ใส่อารมณ์ ไม่มีอคติ

๗.๙ การเสนอข่าว หรือรายงานต้องเลือกใช้คำเพื่อกล่าวถึงผู้ก่อเหตุอย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่เรียกบุคคลดังกล่าวว่า “ผู้ก่อการร้าย” จนกว่าจะมีการพิพากษาคดีของศาล ยกเว้นแต่เป็นการกล่าวของแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข้อมูลที่นักข่าวต้องอ้างถึงแหล่งข่าว

ในกรณีที่ผู้ก่อเหตุมีชื่อเฉพาะกลุ่ม ก็ให้เรียกเฉพาะชื่อนั้น ไม่ควรใช้ชื่อกลุ่มแบบเหมารวมที่อาจส่งผลต่อชื่อเสียงและความรู้สึกของผู้ที่ถูกเหมารวม

๗.๑๐ รายงานเหตุการณ์การปะทะ การปราบปราม หรือภาวะสงครามตามความเป็นจริง ไม่ปิดบังความโหดร้ายทารุณที่เกิดขึ้น แต่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ และต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะนำเสนอภาพที่สยดสยองหรือสะเทือนใจ

๗.๑๑ ในสถานการณ์ที่มีการข่มขู่ คุกคาม หรือจับตัวประกัน ผู้ปฏิบัติงานควรรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายความมั่นคง ก่อนออกอากาศภาพหรือข้อความ ที่อาจทำให้สถานการณ์รุนแรงมากยิ่งขึ้น

แต่การปฏิบัติตามคำขอร้องของเจ้าหน้าที่และฝ่ายความมั่นคงที่ไม่ให้รายงานข้อมูลหรือตีพิมพ์ภาพบางภาพ รวมทั้งการขอร้องให้ออกอากาศข้อมูลบางอย่าง จะทำได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุผลแต่หากรู้ว่าภาพหรือข้อความนั้นเป็นเท็จจะต้องไม่ออกอากาศภาพหรือข้อความนั้นโดยเด็ดขาด

- **การรายงานเหตุการณ์หายนะ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ ภัยธรรมชาติ ภาวะฉุกเฉิน**

แนวปฏิบัติ

๗.๑๒ การรายงานเหตุหายนะและภาวะฉุกเฉิน เช่น ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ต้องใส่ใจกับแหล่งที่มา ความถูกต้องของข้อมูลนำเสนออย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะจำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต และความเสียหาย

๗.๑๓ เมื่อเกิดเหตุหายนะและภาวะฉุกเฉินต้องรีบรายงานเฉพาะข้อมูลที่สำคัญแต่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนรายงานเสมอ

๗.๑๔ การทำงานในภาวะเช่นนี้ ไม่ใช่เพียงรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ แต่ต้องช่วยส่งสัญญาณเตือนหรือขอความช่วยเหลือ เพื่อช่วยลดความสูญเสีย ความเสียหาย แต่ต้องระมัดระวังในความถูกต้องเที่ยงตรงตามข้อเท็จจริง และรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด

- **การปฏิบัติงานเมื่อเกิดเหตุการณ์ข่มขู่ คุกคาม การจับตัวประกัน การลักพาตัว การจี้เครื่องบิน หรือยานพาหนะอื่น**

แนวปฏิบัติ

๗.๑๕ การออกอากาศคำเตือน คำข่มขู่ คุกคาม ต้องหารือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยงานความมั่นคงและผ่านการตัดสินใจจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรสื่อ

๗.๑๖ การเสนอข่าว หรือรายงานเหตุการณ์ข่มขู่ คุกคาม การจับตัวประกัน การลักพาตัว จี้เครื่องบิน หรือยานพาหนะอื่น ต้องคิดถึงความปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสวัสดิภาพของสาธารณะ รวมถึงต้องระมัดระวังไม่ให้กลายเป็นเครื่องมือหรือช่องทางการสื่อสารของผู้ก่อเหตุ

- **การปฏิบัติต่อผู้เคราะห์ร้ายหรือผู้มีความเศร้าโศก**

แนวปฏิบัติ

๗.๑๗ การรายงานข่าวภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ การปะทะ การสู้รบ การทำร้าย ต้องคำนึงถึงมนุษยธรรมและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่กำลังทุกข์โศก ลำบาก ทรมานและต้องนำเสนอเนื้อหาด้วยความระมัดระวัง การบรรยายภาพต้องสมเหตุสมผล โดยเฉพาะภาพที่มีความสยดสยอง มีอารมณ์หดหู่ เศร้าใจหรือโกรธแค้น

๗.๑๘ การนำเสนอภาพการฆ่าบุคคล ภาพผู้เสียชีวิต หรือผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย กำลังมีความทุกข์ ต้องนำเสนออย่างระมัดระวัง และเคารพต่อศักดิ์ศรีของบุคคลในภาพและครอบครัว

- **การนำเสนอเนื้อหาอาชญากรรมหรือพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสาธารณะและเหตุร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อบุคคลและสังคม**

แนวปฏิบัติ

๗.๑๙ การเสนอข่าว หรือการรายงานประเด็นอาชญากรรมหรือภัยสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตกใจเกินกว่าเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่ยั่วยุให้เกิดการประกอบอาชญากรรม ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบหรือก่อความไม่สงบ

๗.๒๐ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนึกถึงสิทธิส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม ด้วยการรายงานข่าวโดยไม่ทำให้บุคคลในข่าวนั้นอับอาย เป็นตัวตลกหรือรู้สึกถูกซ้ำเติม

๗.๒๑ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องสงสัย โดยไม่นำเสนอภาพและไม่ใช้ภาษาที่มีลักษณะตัดสินผู้ต้องสงสัยที่ยังไม่ได้ผ่านการตัดสินคดีของศาล และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพผู้ต้องหาพร้อมของกลางหรือการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งอาจทำให้ผู้ชมผู้ฟังตัดสินว่าผู้ต้องหาคนนั้นๆ เป็นผู้กระทำความผิดจริง

๗.๒๒ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงการนำเสนอภาพหรือข่าวที่เกี่ยวกับการทำร้ายตนเอง การพยายามฆ่าตัวตาย การฆ่าตัวตาย ในรายการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือแต่งขึ้น

- **การนำเสนอเหตุการณ์โศกนาฏกรรม**

การเสียชีวิตของบุคคลสำคัญหรือเหตุโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำท่วม รถไฟชนกัน เครื่องบินตก การก่อการร้ายครั้งใหญ่ที่มีผู้คนตายหรือบาดเจ็บจำนวนมาก ฯลฯ ผู้รับผิดชอบการผลิตและการเผยแพร่สื่อขององค์การ ต้องทบทวนผังรายการและเนื้อหาว่าเหมาะสมกับบรรยากาศในขณะนั้นหรือไม่

แนวปฏิบัติ

๗.๒๓ เมื่อเกิดโศกนาฏกรรมใกล้ตัว หรือกระทบกระเทือนจิตใจผู้ชมผู้ฟัง สถานีอาจต้องระงับการออกอากาศรายการประเภทบันเทิง ตลก เสียดสีล้อเลียน ออกจากผังรายการชั่วคราว เพื่อไม่ให้กระทบต่อความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่หรือมีส่วนร่วม ในความเศร้าสลดจากเหตุการณ์

๗.๒๔ อาจต้องจัดผังรายการรำลึก เมื่อถึงโอกาสครบปีของเหตุการณ์

๗.๒๕ ไม่ควรนำเสนอรายการบันเทิงก่อนหรือหลังการรำลึกเหตุการณ์

- **การนำเสนอเหตุการณ์ความขัดแย้ง การชุมนุม การประท้วง การจลาจล การปะทะ การปราบปราม การก่อการร้าย และภาวะสงคราม**

แนวปฏิบัติ

๗.๒๖ หลีกเลี่ยงการรายงานความขัดแย้งโดยเสนอเพียงกลุ่มที่มีความขัดแย้งหรือฝ่ายที่ตรงกันข้ามเท่านั้น ควรเสนอข้อมูล ความคิดเห็นของฝ่ายอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง

๗.๒๗ หลีกเลี่ยงการนิยามความขัดแย้งโดยอ้างอิงคำพูดของกลุ่มที่ขัดแย้ง ซึ่งเรียกร้องหรือเสนอข้อเสนอเดิมๆ รวมทั้งหลีกเลี่ยงการใช้แต่แหล่งข่าวที่เป็นแกนนำกลุ่มความขัดแย้ง โดยพยายามรายงานความคิดเห็น ความต้องการ ข้อเสนอแนะจากประชาชนต่อเหตุการณ์

๗.๒๘ ไม่รายงานแค่สิ่งที่ทำให้เห็นความขัดแย้งแบ่งฝ่าย แต่ควรพยายามตั้งประเด็นหรือคำถามต่อกลุ่มขัดแย้งเพื่อให้มีการค้นหาจุดร่วมและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

๗.๒๙ หลีกเลี่ยงการรายงานที่เน้นย้ำถึงความทุกข์หรือหวาดกลัวของกลุ่มขัดแย้งเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ให้ความสำคัญของทุกฝ่ายเท่าเทียมกัน

๗.๓๐ หลีกเลี่ยงการใช้คำที่รุนแรงและสยดสยอง เช่น การล้างผลาญ โศกนาฏกรรม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เพื่ออธิบายสิ่งที่กลุ่มขัดแย้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำหรือถูกกระทำ ยกเว้นเป็นการอ้างอิงจากคำพูดของแหล่งข่าว หลีกเลี่ยงการใช้คำที่เร้าอารมณ์ และมีความหมายคลุมเครือที่ผู้สื่อข่าว ผู้รายงาน หรือผู้นำเสนอไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน

๗.๓๑ หลีกเลี่ยงการใช้คำที่เป็นการตัดสินหรือการแสดงถึงการเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของผู้สื่อข่าว เช่น ผู้ก่อการร้าย พวกหัวรุนแรง ผู้คลั่งลัทธิ โดยให้กล่าวถึงกลุ่มบุคคลอย่างที่เขาเรียกขานตัวเอง

๗.๓๒ หลีกเลี่ยงการแทรกความคิดเห็นของผู้รายงานไปในข้อเท็จจริง ยกเว้นแต่เป็นความเห็นของแหล่งข่าวที่ต้องอ้างถึงในการรายงาน

๗.๓๓ หลีกเลี่ยงการรอคอยให้มีข้อเสนอต่อทางออกโดยกลุ่มขัดแย้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ผู้สื่อข่าวหรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ควรสำรวจหาแหล่งข่าวหรือแหล่งข้อมูล ที่เสนอความคิดเห็นเชิงสันติแล้วนำข้อเสนอที่ได้ไปสอบถามความเห็นจากแกนนำของกลุ่มที่ขัดแย้ง เพื่อรายงานหรือนำเสนอต่อสาธารณะ

๗.๓๔ พึงระลึกเสมอว่า ถ้อยคำ ภาพ และเสียง ที่ผู้สื่อข่าวใช้ในการรายงานเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจให้มาแทนที่ความหวาดกลัว และความเกลียดชังของกลุ่มขัดแย้งและกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ

- **การรายงานข่าวการชุมนุม การประท้วง การจลาจล**

แนวปฏิบัติ

๗.๓๕ ระมัดระวังการรายงานจำนวนหรือตัวเลขของผู้เข้าร่วมชุมนุม เพราะยังไม่มีวิธีการใดที่สามารถคำนวณจำนวนผู้ชุมนุมได้แม่นยำ ถ้ามีหลายแหล่งข่าวที่ให้ตัวเลขหรือจำนวนผู้ชุมนุมอย่างแตกต่างกัน ให้รายงานตัวเลขที่มากที่สุดและน้อยที่สุด พร้อมอ้างแหล่งที่มาของตัวเลขนั้นๆ

๗.๓๖ ในการชุมนุมขนาดใหญ่ นักข่าวควรใช้วิธีการหาข่าวที่ครอบคลุมสถานที่ชุมนุมอย่างรอบด้าน จึงควรมีวิธีหาข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกด้านหรือพื้นที่ที่นักข่าวไม่สามารถเห็นเหตุการณ์ได้ด้วยตนเอง โดยพยายามรายงานตามสภาพความเป็นจริงของการทำงานและให้ภาพกว้างที่สุด

๗.๓๗ ไม่ควรรายงานแบบคาดคะเนสถานการณ์ทางการชุมนุมแบบล่วงหน้าก่อนจะเกิดเหตุการณ์ขึ้น เพราะอาจทำให้เกิดเหตุรุนแรงมากขึ้นโดยไม่จำเป็น ควรอ้างอิงแหล่งข่าวก่อนทุกครั้ง

๗.๓๘ ควรแจกแจงสภาพแวดล้อมและภูมิหลังของเหตุการณ์ วิเคราะห์อย่างไม่เข้าข้างฝ่ายใด โดยการสะท้อนความคิดเห็นที่หลากหลาย

๗.๓๙ กิริยาท่าทางในการรายงานข่าวและเนื้อหานั้น มีความสำคัญเท่าๆ กัน โดยควรมีน้ำเสียงและกิริยาในการรายงานที่สุขุม ไม่สร้างบรรยากาศเกินจริง

- **การรายงานข่าวปะทะ การปราบปรามที่รุนแรง การก่อการร้าย และภาวะสงคราม**

แนวปฏิบัติ

๗.๔๐ การเปิดให้ประชาชนทั่วไปแสดงความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการปะทะ เหตุรุนแรง การก่อการร้าย ภาวะสงครามนั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องกลั่นกรองอย่างรอบคอบ ไม่ปล่อยภาพหรือข้อความที่ใช้ภาษาไม่เหมาะสม หรือเป็นการระบายอารมณ์

๗.๔๑ ต้องระบุแหล่งที่มาของข่าวอย่างชัดเจนทุกครั้ง

๗.๔๒ ต้องรายงานอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ด้วยความถูกต้อง เที่ยงตรงและรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งต้องระมัดระวังการเลือกใช้คำพูดและน้ำเสียงไม่ให้ใส่อารมณ์ อคติ หรือปรุงแต่ง

๗.๔๓ การใช้คำเพื่อบ่งชี้ถึงผู้ก่อเหตุต้องพยายามให้เป็นไปในลักษณะการกระทำหรือการก่อเหตุ โดยไม่กล่าวหาหรือตัดสิน ในกรณีมีชื่อเฉพาะให้เรียกชื่อเฉพาะนั้นโดยไม่เรียกแบบเหมารวม

๗.๔๔ ในภาวะสงคราม หรือสถานการณ์รุนแรงที่ทำให้การรายงานข่าวจากภาคสนามบางชิ้นต้องผ่านการตรวจสอบ ผู้รายงานหรือผู้สื่อข่าว ควรแจ้งผู้ชมผู้ฟังให้รู้ถึงข้อจำกัดในการรายงานและระเบียบข้อบังคับในการรายงาน

- **การรายงานเหตุหายนะ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ ภัยธรรมชาติ ภาวะฉุกเฉิน**

แนวปฏิบัติ

๗.๔๕ ให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาและความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะจำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิตและความเสียหาย ถ้ามีแหล่งข่าวมากกว่าหนึ่งแหล่งและตัวเลขที่ส่งเข้ามาไม่ตรงกันต้องบอกตัวเลขประเมินสูงสุดและต่ำสุดควบคู่กัน

๗.๔๖ ก่อนรายงานชื่อผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ หรือสูญหาย ควรตรวจสอบว่าเจ้าหน้าที่ได้แจ้งญาติพี่น้องของผู้บาดเจ็บหรือสูญหายแล้วหรือยัง หากยังมิได้แจ้งหรือเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถแจ้งได้ ผู้สื่อข่าว ผู้รายงาน หรือผู้นำเสนอต้องรายงานอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความรู้สึกของญาติพี่น้อง ผู้ตาย ผู้บาดเจ็บ ผู้สูญหาย ที่ต้องรับรู้ข่าวร้ายทางสื่อมวลชน

๗.๔๗ การรายงานเหตุการณ์รุนแรง เสี่ยงภัย ที่มีการสูญเสียเลือดเนื้อ มีบาดแผลเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน ต้องระมัดระวังและคำนึงถึงอารมณ์และขวัญของผู้ชมผู้ฟัง โดยเฉพาะผู้ชมผู้ฟังที่มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักต้องเสียชีวิตหรือตกอยู่ในสภาพบาดเจ็บ ทุกข์ร้อน ทรมาน

หลักการ ๘ การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง (hated communication) **หรือ วาจาแห่งความเกลียดชัง** คือ ปัญหาหนึ่งที่สื่อมวลชนอาจเผลอมีส่วนในการร่วมสร้างความแตกแยกของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ หรือความคิด ความเชื่อของกลุ่มคนต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การแบ่งแยก การแตกแยก หรือการปฏิเสธการมีอยู่ของผู้อื่น และอาจนำไปสู่การสร้างความเกลียดชังของผู้คนในชาติจนนำไปสู่ความรุนแรงขั้นจลาจล สงคราม หรือการฆ่าฟันกันได้

การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง คือ การแสดงออกต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีฐานอคติเกี่ยวกับ เชื้อชาติ ชนชั้น ความฝักใฝ่ทางเพศ สถานที่เกิด อุดมการณ์ทางการเมือง กลุ่มวัฒนธรรม ศาสนา หรือคุณลักษณะอื่นใดที่นำไปสู่การแบ่งแยกได้

เนื้อหาที่ถือว่าเป็นวาจาแห่งความเกลียดชัง คือ

(๑) การด่า บริภาษ ด้วยการใช้ภาษาหยาบคาย รุนแรง ดูถูก เหยียดหยาม

(๒) การสร้างความเข้าใจผิด การโน้มน้าวใจชักจูงให้เชื่อถือด้วยข้อมูลผิด หรืออคติส่วนตัว

(๓) การนิยามคนอื่น ในเชิงลดคุณค่า ทำให้มีความหมายเชิงลบ กลายเป็นตัวตลก ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

(๔) การสื่อสารที่สร้างความรู้สึกแบ่งฝักแบ่งฝ่าย แบ่งพวกเขาพวกเราแยกออกชัดเจน ไม่ใช่พวกเดียวกัน

(๕) การสื่อความหมายปฏิเสธการอยู่ร่วมกัน การกีดกันออกจากสังคม

(๖) การตีตราประทับภาพเหมารวมตายตัวในเชิงลบ

(๗) การยุยงปลุกปั้น ปลุกระดมให้ผู้อื่นร่วมเกลียดชัง สนับสนุนให้ใช้ความรุนแรงกับผู้ที่เห็นต่าง

(๘) การระดมกำลังไล่ล่า ขู่คุกคาม การลงทัณฑ์ทางสังคม รุมประณามอย่างรุนแรงด้วยกลุ่มบุคคล การเนรเทศ หรือนำไปสู่การประกาศเข่นฆ่า

แนวปฏิบัติ

๘.๑ นักข่าว พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมในการนำเสนอข่าวหรือรายการเกี่ยวกับข่าว ต้องไม่แสดงความเห็นต่อท้ายข่าว และหลีกเลี่ยงการปล่อยเสียงสัมภาษณ์แหล่งข่าว และการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสารสร้างความเกลียดชังในรายการข่าว หรือเพื่อสร้างความเข้าใจผิด และยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย

ตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร คัดกรอง ไม่นำเสนอภาพและเสียงที่ส่อไปทางยุยงปลุกปั่นบุคคลหรือคณะบุคคลให้กระทำผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นๆ

๘.๒ หากข่าวสารนั้นๆ มีแง่มุมที่สุ่มเสี่ยงต่อการสร้างความขัดแย้ง ความรุนแรง ความแตกแยก หรือสร้างความกระด้างกระเดื่องให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ควรหารือกับกองบรรณาธิการก่อน เพื่อหาแง่มุมที่สามารถนำเสนอได้อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่เป็นการสร้างความยุยงแตกแยกในสังคม โดยที่ไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความเร็ว หรือเป็นเพราะได้ข้อมูลชุดนี้มาเพียงสถานีตนเองเท่านั้น

๘.๓ ไม่นำเสนอเนื้อหาข่าวสารอันเป็นการเหมารวมปลุกเร้า พูดโดยให้ร้ายและสร้างความเกลียดชังให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ บนฐานของชาติพันธุ์ สัญชาติ เชื้อชาติ เพศสภาพ ความฝักใฝ่ทางเพศ ศาสนา วัฒนธรรม อุดมการณ์ทางการเมือง อายุ ความพิการทางร่างกาย หรือทางสติปัญญา

๘.๔ ผู้ดำเนินรายการสนทนาทางการเมือง/การสัมภาษณ์ ต้องไม่ใช้ภาษาที่มีลักษณะการประณาม บริภาษ ก่นด่า ข่มขู่ หรือปฏิเสธการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคม และควรบอกกับผู้ร่วมรายการสนทนา ว่าจะขอไม่ให้ใช้ภาษาดังกล่าว หากผู้ร่วมสนทนาไม่ให้ความร่วมมือก็จะขออนุญาตปฏิเสธการสัมภาษณ์ สนทนา

๘.๕ ในสถานการณ์ขัดแย้งทางการเมือง สังคม วัฒนธรรมที่รุนแรง ตระหนักว่าการนำเสนอข่าวสารที่ไม่รอบคอบจากข้อมูลข่าวสารบางอย่าง แม้จะเป็นข้อเท็จจริงแต่ก็ควรคำนึงถึงผลกระทบของการทำให้สังคมมีความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นโดยไม่จำเป็น

๘.๖ พึงตระหนักว่าการใช้ความรู้สึกรักชาติในการโน้มน้าวใจผู้คนในประเทศ บางครั้งอาจจะนำมาซึ่งการแบ่งแยก ฉะนั้นต้องระมัดระวังการปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึกรักชาติของผู้คนในประเทศผ่านข้อมูลข่าวสารต่างๆ

๘.๗ ผู้สื่อข่าวใช้ภาษาเรียกชื่อกลุ่มขัดแย้งต่างๆ อย่างตรงไปตรงมาตามที่แต่ละกลุ่มเรียกชื่อตนเอง ไม่ตัดสิน เช่น กลุ่มผู้ต่อต้าน กลุ่มผู้ก่อการร้าย กลุ่มผู้ใช้ความรุนแรง ควรรับผิดชอบภาษาและการเรียกขานในรายงานของตัวเอง ซึ่งอันนี้รวมไปถึงการรายงานคำพูดและการเรียกขานของแหล่งข่าวด้วย ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์ใช้คำพูดที่แสดงความเกลียดชังในการให้สัมภาษณ์นั้น ผู้สื่อข่าวต้องคิดอย่างรอบคอบว่าจะใช้คำพูดเหล่านั้นอย่างไร หรือจะใช้หรือไม่ ในข่าวของตน

๘.๘ พึงตระหนักถึงความเป็นธรรมและสมดุล เข้าใจว่าการรายงานข่าวที่เป็นธรรมและสมดุลไม่ใช่การให้เวลาหรือความสนใจแก่ฝ่าย ก และฝ่าย ข เท่าๆ กันเท่านั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือกลุ่มต่างๆ ยังจะต้องได้รับโอกาสอย่างสมเหตุสมผลในการอธิบายถึงจุดยืนและแนวทางของตน รวมทั้งตอบเสียงวิจารณ์ด้วย

๘.๙ กองบรรณาธิการข่าว หัวหน้าข่าว ควรกันให้นักข่าวที่มีส่วนได้เสียกับความขัดแย้งทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ชาติพันธุ์นั้นๆ ออก เมื่อพบว่าเนื้อหาการรายงานข่าว ข้อมูลของข่าวก่อนหน้านั้นมีการสอดแทรกอคติ ความคิดเห็นชี้นำ หรือแสดงความเกลียดชังลงไปในรายงานข่าวโดยทันที

- **การสื่อข่าวตามแนวทางสันติวิธี**

การรายงานตามแนวทางสันติวิธี หรือ การรายงานข่าวเพื่อการสร้างสันติภาพ หรือการรายงานข่าวเพื่อการสลายความขัดแย้ง เป็นแนวทางการรายงานข่าวที่สื่อมวลชนควรใช้ในปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะแตกต่างจากการรายงานข่าวในรูปแบบปกติตามที่สื่อคุ้นชิน คือ การรายงานที่ฉายไปที่ความขัดแย้งเท่านั้น สื่อจึงพึงตระหนักว่าในสถานการณ์ความขัดแย้งมากมายเช่นนั้น ไม่อาจที่จะช่วยให้ปัญหานั้นคลี่คลายบรรเทาลงไปได้ จึงควรให้มีแนวทางการรายงานข่าวตามแนวทางสันติวิธีที่เน้นการแก้ไขปัญหาและหาทางออก ดังนี้

แนวปฏิบัติ

ข้อควรปฏิบัติในการรายงานข่าว

๘.๑๐ ต้องให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวบุคคลคำนึงถึงความหลากหลายของผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ และให้พื้นที่กับทุกฝ่าย

๘.๑๑ ต้องนำเสนอข่าวเชิงลึก ริเริ่ม และนำเสนอมากกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้ความสำคัญกับเสียงประชาชนทั่วไป ทั้งในฐานะผู้อยู่ในเหตุการณ์และการเป็นแหล่งข่าว และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๘.๑๒ ต้องรายงานผลกระทบ รายงานข้อมูลผลกระทบรอบด้านทั้งกายภาพ จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม เป้าหมายของการรายงานเน้นแนวทางประนีประนอมทั้ง ๒ ฝ่าย

๘.๑๓ ต้องคิดประเด็นข่าว รายงานข่าวเชิงรุก เพื่อเตรียมการป้องกันก่อนจะเกิดเหตุรุนแรง เนื้อหาข่าวต้องรายงานผลกระทบที่มองไม่เห็น เช่น ความกระทบกระเทือนทางจิตใจ ความเสียหายต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นจุดศูนย์กลางของข่าวที่คนในข่าวที่เป็นประชาชนทั่วไป

๘.๑๔ ต้องรายงานสาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้ง ผลจากการนำเสนอข้อมูลต่างๆ จะสร้างให้เกิดอะไร รายงานข้อตกลงต่างๆ ที่อาจนำไปสู่การคลี่คลายความขัดแย้ง

๘.๑๕ เมื่อเหตุการณ์สิ้นสุดลง ต้องหาทางออกที่หลากหลายมากกว่าหนทางเดียว เน้นการประนีประนอม ต้องรายงานผลกระทบที่มองไม่เห็น เช่น ความกระทบกระเทือนทางจิตใจ ความเสียหายต่อสังคมและวัฒนธรรม

๘.๑๖ ต้องเกาะติดสถานการณ์และรายงานผลที่เกิดขึ้นจากสงครามแม้การสู้รบจะสงบลงแล้ว เช่น การฟื้นฟูการก่อสร้างใหม่ การใช้ข้อตกลงสันติภาพ ต้องเกาะติดและรายงานอย่างต่อเนื่องแม้เหตุการณ์สงบลงแล้ว

๘.๑๗ ต้องใช้ภาษาและการอธิบายตำแหน่งชื่อที่ชัดเจน การใช้ภาษาข่าวที่เร้าอารมณ์ใช้คำที่เป็นภววิสัยและอยู่ในระดับพอดี จะใช้ภาษาที่แสดงความรุนแรงเฉพาะในสถานการณ์รุนแรงจริงๆ เท่านั้น

แนวปฏิบัติ

ข้อควรระวังและหลีกเลี่ยงในการรายงานข่าว

๘.๑๘ หลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพความขัดแย้งที่เป็นการเอาชนะคะคานกันของ ๒ ฝ่าย ไม่ด่วนสรุปและแบ่งฝักฝ่าย แต่ต้องเปิดใจเพื่อหาบทสรุปที่หลากหลาย

๘.๑๙ หลีกเลี่ยงการยึดติดกับความแตกต่างระหว่างกลุ่มหนึ่งๆ กับกลุ่มอื่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง

๘.๒๐ หลีกเลี่ยงกับการเข้าไปจัดการกับความขัดแย้ง แต่ต้องพยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์และผลที่ตามมาทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๘.๒๑ หลีกเลี่ยงการประเมินค่าความรุนแรงเพียงผลกระทบที่เป็นรูปธรรม แต่ต้องรายงานผลกระทบที่มองไม่เห็นด้วย เช่น ผลกระทบในอนาคตหรือความเจ็บปวดทางใจ

๘.๒๒ หลีกเลี่ยงการกล่าวถึงผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยแค่คำกล่าวของผู้นำ แต่จะต้องสืบสวนหาเป้าหมายที่ลงลึกลงไป เช่น คนระดับล่างที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์

๘.๒๓ หลีกเลี่ยงการตอกย้ำเกี่ยวกับสิ่งที่จะสร้างความแตกแยกของคนสองกลุ่ม แต่ต้องพยายามที่จะถามสิ่งที่จะนำไปสู่การผสมกลมกลืน ซึ่งจะทำให้การรายงานข่าวสามารถให้คำตอบกับเป้าหมายหรือหนทางร่วมกันได้ในที่สุด

๘.๒๔ หลีกเลี่ยงการรายงานเพียงแค่พฤติกรรมความรุนแรงและอธิบายแต่ความน่ากลัว แต่ต้องแสดงให้เห็นว่าผู้คนถูกปิดกั้นและหมดความหวังขนาดไหนที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้ง

๘.๒๕ หลีกเลี่ยงการเน้นความเจ็บปวด ความกลัว และความเศร้าโศกของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องนำเสนอข่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจ็บปวด เศร้าโศก และความกลัวของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๘.๒๖ หลีกเลี่ยงการกล่าวหาคนใดคนหนึ่งว่าเป็นผู้เริ่มต้นความรุนแรง แต่ต้องพยายามมองว่าแต่ละฝ่ายมีส่วนร่วมกับปัญหาและประเด็นต่างๆ อย่างไร

๘.๒๗ หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่แสดงถึงการตกเป็นเหยื่อ แต่จะต้องรายงานเพียงสิ่งที่เกิดขึ้น และถามด้วยว่าเขาจะจัดการกับเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างไร หรือคิดเห็นอย่างไร

๘.๒๘ หลีกเลี่ยงการใช้คำแสดงอารมณ์ที่คลุมเครือ เพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคล เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การสังหารหมู่ การลอบสังหาร แต่ต้องอธิบายอย่างตรงไปตรงมาและสะท้อนเหตุการณ์จริง

๘.๒๙ หลีกเลี่ยงการใช้คำขยาย เช่น เลวทราม ทารุณ โหดร้าย ป่าเถื่อน คำแบบนี้สะท้อนความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องรายงานการกระทำที่ไม่เหมาะสมโดยอธิบายข้อมูลให้ชัดเจน

๘.๓๐ หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ตีตรา เช่น ผู้ก่อการร้าย พวกหัวรุนแรง พวกบ้าคลั่ง ซึ่งเป็นคำที่ไม่มีใครยินดีให้เรียกชื่อของตนเอง แต่ผู้สื่อข่าวจะต้องพยายามเรียกขานด้วยชื่อที่พวกเขาเรียกตนเอง หรืออธิบายด้วยภาษาที่ตรงไปตรงมา

๘.๓๑ หลีกเลี่ยงการเน้นย้ำไปที่การละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้กระทำความผิด หรือพฤติกรรมที่ผิดพลาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องพยายามที่จะแสดงให้เห็นชื่อของผู้กระทำความผิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๘.๓๒ หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือการกล่าวอ้างที่ดูคล้ายเป็นความจริงแต่ต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นความเห็นของใคร หรือใครกล่าวหาใคร

๘.๓๓ หลีกเลี่ยงการรับรองเอกสารที่เป็นของผู้นำ ที่จะนำไปสู่ชัยชนะของการใช้กำลัง แต่จะต้องถามถึงสิ่งที่จะแก้ไขหรือรับมือกับความขัดแย้งอย่างสันติ

๘.๓๔ หลีกเลี่ยงการรอคอยให้ผู้นำเสนอแนะทางออก แต่ต้องพยายามหาแนวทางสร้างสันติจากทุกฝ่ายทั้งภาคประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

๖. รูปแบบและแนวทางการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

องค์กรสื่อ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ต้องมีความตระหนักในการกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพ ด้วยเป็นหลักประกันว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อนั้น จะได้รับการพิทักษ์ปกป้องก็ด้วยความรับผิดชอบของสื่อต่อสังคมสาธารณะ ดังนั้น การกำกับกันเองทางจริยธรรมมาตรฐานวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสื่อแน่ใจได้ว่าตนเองและเพื่อนร่วมสมาชิกวิชาชีพจะพึงยึดถือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติยศ และศักดิ์ศรี ตลอดจนคุณภาพของข้อมูล ข่าวสารที่มีคุณภาพที่ประชาชนพึงได้รับ

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๗ (๑๘) ประกอบกับ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ

เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพและวิชาชีพ ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมควรคำนึงถึงเรื่องการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร ทั้งนี้การควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพขององค์กรดังกล่าว จำเป็นต้องให้แต่ละองค์กรจัดตั้งคณะกรรมการการควบคุมจริยธรรมขึ้นโดยเน้นให้มีองค์ประกอบและควรคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกด้วย

“การกำกับดูแลกันเอง” (Self-Regulation) หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อวิทยุโทรทัศน์มีการรวมกลุ่มระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแล มาตรฐานวิชาชีพ การมีข้อกำหนดรับเรื่องราวร้องเรียน บทบัญญัติการลงโทษ การตักเตือน การออกแนวปฏิบัติมาตรฐานทางวิชาชีพเพื่อควบคุมทางจริยธรรมจรรยาบรรณระหว่างกัน

การควบคุมกันเองนี้ สื่อมวลชนจะสร้างกลไกความร่วมมือแบบสมัครใจ และมีข้อผูกพันระหว่างกันของสมาชิกในรูปแบบของสมาคม ชมรม มูลนิธิ สภาวิชาชีพ สมาพันธ์ ฯลฯ เพื่อเป็นกลุ่มเฉพาะ มีการจัดตั้งองค์กร จัดตั้งคณะกรรมการสมาคม จัดตั้งคณะกรรมการกำกับกันเอง/ควบคุมด้านจริยธรรม คณะกรรมการรับและพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ โดยยึดถือกรอบมาตรฐานทางวิชาชีพตามแต่ลักษณะของตน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการดำรงตามแนวทางจริยธรรม และการลงโทษตักเตือนสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความรับผิดรับชอบต่อสังคม

๖.๑ รูปแบบการกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ อาจเลือกการรวมกลุ่มเป็น ๕ แนวทาง คือ

(๑) ตามรูปแบบ ประเภทของการประกอบกิจการ บริการสาธารณะธุรกิจ หรือชุมชน

(๒) ตามรูปแบบประเภทเนื้อหาสื่อ เช่น กลุ่มผู้ประกอบกิจการรายการข่าว รายการบันเทิง

(๓) ตามขอบเขตพื้นที่ เช่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับชุมชน

(๔) ตามรูปแบบของผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น กลุ่มผู้รับใบอนุญาต กลุ่มผู้ให้บริการ กลุ่มผู้ผลิตเนื้อหา กลุ่มวิชาชีพข่าว กลุ่มวิชาชีพรายการบันเทิง

(๕) ตามลักษณะเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้ผลิตรายการเด็กและเยาวชน กลุ่มดารานักแสดง กลุ่มนักพากย์ กลุ่มผู้ผลิตรายการสำหรับผู้พิการ เป็นต้น

การรวมกลุ่มนั้น ต้องมีการกำหนดที่ตั้งหน่วยงาน สำนักงานที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน

๖.๒ ธรรมนูญ คือ ประกาศหลักการการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ อาจประกอบด้วย ที่มาความสำคัญ จุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่ม เจตจำนง เป้าหมายในการรวมกลุ่ม และการนิยามว่าสมาชิกตั้งต้นการรวมกลุ่มประกอบไปด้วยบุคคลใด องค์กรสื่อใด กลุ่มบุคคลใด ในขอบเขตพื้นที่ใดและรูปแบบ หรือชื่อขององค์กรที่ร่วมกลุ่มกันนั้นคือใคร

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเขียนหลักเกณฑ์การกำกับควบคุมกันเอง

(๑) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์กรในการกำกับควบคุมกันเอง

(๒) กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก และผู้ประกอบวิชาชีพในสังกัดสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพและข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติอื่น

(๓) รายได้ขององค์กร

(๔) สมาชิก การกำหนดรูปแบบของสมาชิก เช่น (๑) สมาชิกก่อตั้ง (๒) สมาชิกสามัญ หน้าที่ของสมาชิก หรือการพ้นสภาพของสมาชิก

๖.๓ จัดตั้งคณะกรรมการองค์กรกำกับดูแลกันเอง โดยระบุที่มาและองค์ประกอบของกรรมการ สัดส่วนของกรรมการ คุณสมบัติของประธานกรรมการ รองกรรมการ เลขากรรมการและกรรมการอื่นๆ

คณะกรรมการนี้ อาจกำหนดรายละเอียด

(๑) วาระกำหนดของกรรมการ

(๒) กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๓) กรณีที่มีกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ

(๔) กำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย

(๕) การมอบหมายให้บุคคลอื่นประชุมแทนจะกระทำไม่ได้

(๖) การเรียกประชุมโดยเร่งด่วน สมควร

(๗) สัดส่วนการประชุมของคณะกรรมการ

(๘) การลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการ

๖.๔ กำหนดอำนาจของคณะกรรมการ คือ ขอบข่ายภาระหน้าที่ของกรรมการในการบริหารกิจการ การพิจารณาการเป็นสมาชิก การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาหรือช่วยทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องที่ได้รับมอบหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กรกำกับดูแลกันเอง

กรรมการต้องออกข้อบังคับองค์กรวิชาชีพและข้อบังคับอื่น ตามที่กำหนดในธรรมนูญนี้ รวมทั้งข้อบังคับตามที่คณะกรรมการกำหนด

และกรรมการต้องพิจารณาและวินิจฉัยปัญหาและข้อขัดแย้งหรือปัญหาใดที่มิได้ตราไว้ในธรรมนูญนี้หรือปัญหาการบังคับใช้ธรรมนูญนี้ คำวินิจฉัยดังกล่าวให้เป็นที่สุด

๖.๕ กรอบมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องกำหนดให้มีกรอบมาตรฐานทางจริยธรรมในวิชาชีพตน แนวปฏิบัติ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับการเป็นสมาชิก

กรอบมาตรฐานทางจริยธรรม อาจเรียกว่า หลักจริยธรรม ข้อบังคับจริยธรรม หรือมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นกรอบแนวทางการธำรงเอาไว้ซึ่ง เกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพตนและสังคม

ข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพ อย่างน้อยต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระในเรื่อง

(๑) มาตรฐานและจริยธรรมด้านวิชาชีพข่าว
(๒) การปกป้องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
(๓) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง
(๔) การโฆษณาเกินจริง ผิดกฎหมาย ขาดจริยธรรม ละเมิดสิทธิผู้บริโภค
(๕) การปกป้องคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว
(๖) การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางการค้า
(๗) การไม่สื่อสารด้วยความเกลียดชัง

๖.๖ ข้อบังคับจริยธรรมในขั้นต้น คณะกรรมการกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพต้องประชุมกำหนดคณะทำงาน เพื่อยกร่างข้อบังคับจริยธรรมเพื่อใช้ในการกำกับสมาชิก ซึ่งอาจประกอบด้วย หลักการทั่วไป ข้อบังคับการเป็นสมาชิก หลักการวิชาชีพนั้นๆ แนวปฏิบัติที่สำคัญ และหลักเกณฑ์การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การพิจารณาข้อร้องเรียน และมาตรการลงโทษทางจริยธรรมต่อสมาชิก

รายละเอียดข้อบังคับจริยธรรมต้องจัดทำขึ้นมาเพื่อใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับการปฏิบัติงานในวิชาชีพนั้นๆ ซึ่งคณะกรรมการต้องเขียนให้มีความสอดคล้อง ยึดมั่นตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยคำนึงถึงเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความรับผิดชอบต่อสังคม

๖.๗ การพิจารณารับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน ในการกำกับดูแลกันเองนั้น คณะกรรมการต้องจัดให้มีกลไกรับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้ได้รับความเสียหายจากข้อความ เสียงหรือภาพที่ปรากฏในรายการ ที่ผลิตโดยสมาชิกหรือจากพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ที่สังกัดสมาชิก ซึ่งผู้เสียหายเห็นว่าขัดต่อข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่อสถานีหรือผู้ผลิตรายการนั้นโดยตรงเสียก่อน เพื่อให้สถานีหรือรายการนั้นดำเนินการบรรเทาความเสียหายตามควรแก่กรณี

๖.๘ ความรับผิดทางจริยธรรม หลังจากที่ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียน คณะกรรมการควบคุมจริยธรรมขององค์กร ต้องมีการลงโทษ ตักเตือน หรือมาตรการอื่นๆ เพื่อปกป้อง คุ้มครองเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำของสื่อ ซึ่งคณะกรรมการอาจมีแนวทางดังนี้

(๑) แจ้งเป็นหนังสือให้สถานีหรือผู้ผลิตรายการที่ถูกร้องเรียน เผยแพร่ข้อความเสียงหรือภาพตามที่ผู้ร้องเรียนหรือได้รับความเสียหายต้องการในระยะเวลาและช่วงเวลาที่เหมาะสมโดยไม่ชักช้า

(๒) ในกรณีผู้ประพฤติผิดเป็นผู้ประกอบวิชาชีพให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังต้นสังกัดของผู้นั้น เพื่อดำเนินการลงโทษ แล้วแจ้งผลให้องค์กรกำกับดูแลรับทราบโดยเร็ว

(๓) ในกรณีที่เห็นสมควร องค์กรกำกับดูแล อาจตักเตือนหรือตำหนิ และเผยแพร่คำวินิจฉัยนั้นต่อสาธารณะด้วยก็ได้

๖.๙ หลักเกณฑ์ของกระบวนการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ประกอบไปด้วย เรื่องร้องเรียนแก้ไขปรับปรุง กระบวนการพิจารณาข้อร้องเรียน ข้อพิพาทระหว่างสมาชิก กระบวนการพิจารณาที่เป็นอิสระ และกระบวนการลงโทษ ตามสภาพอำนาจบังคับโทษแก่สมาชิกองค์กรสภาพบังคับ

๖.๑๐ คณะกรรมการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ต้องพิจารณาและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม

กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการจะต้องครอบคลุมถึงวิธีการแก้ไขหรือเยียวยาในกรณีที่มีการผลิตรายการที่ขัดต่อข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพ รวมทั้งมีวิธีการแก้ไขข้อความที่เป็นเท็จ สิทธิการโต้แย้ง และการขออภัยในกรณีที่เกิดความผิดพลาด

คณะกรรมการจะต้องถือว่า การร้องเรียนตามกระบวนการของประชาชน จะไม่ถือเป็นการลิดรอนสิทธิของประชาชนในการที่จะใช้ช่องทางอื่นตามกฎหมายเพื่อแก้ไขหรือเยียวยาต่อกรณีที่มีการร้องเรียนนั้น ในกรณีที่มีข้อร้องเรียน หรืออยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาข้อพิพาทร้องทุกข์ องค์กรกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพ ต้องกำหนดให้องค์กรสื่อที่ถูกร้องเรียนนั้นจัดเก็บบันทึกต้นฉบับของรายการนั้นไว้จนกว่ากรณีนั้นจะได้รับการพิจารณาจนเสร็จสิ้น

๖.๑๑ ประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเองขององค์กรกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ๔ เรื่อง คือ

(๑) อำนาจเด็ดขาดในการให้คุณให้โทษแก่สมาชิกและการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมที่ขาดประสิทธิภาพ

(๒) องค์กรวิชาชีพ ต้องดูแลไม่ให้ขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนกลไกการกำกับดูแลกันเอง

(๓) องค์กรวิชาชีพต้องควบคุมปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกขององค์กรวิชาชีพที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ให้คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบของสังคมมากกว่าผลประโยชน์ขององค์กร

(๔) องค์กรวิชาชีพต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลกันเองและสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

๗. ภาคผนวก

๗.๑ DO & Don't รายการข่าว / โฆษณา / ละคร

การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์นั้นมีสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพควรตระหนักถึงดังต่อไปนี้

๑. "๑๐ ข้อควรทำ และ ไม่ควรทำในรายการข่าว"

ควรทำ (Do)	ไม่ควรทำ (Don't)
๑. เสนอข่าวด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ๒. เสนอข่าวที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างเท่าเทียม ๓. เสนอข้อเท็จจริงมากกว่าความคิดเห็น ๔. วิเคราะห์ข่าวบนหลักการที่เป็นกลาง ถูกต้องเที่ยงตรงและเป็นธรรม ๕. เสนอข่าวโดยใช้ภาษาเหมาะสมถูกต้อง ๖. เสนอภาพข่าวที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่ใช้การตัดต่อเพื่อบิดเบือน รวมทั้งมีมาตรการป้องกันการนำเสนอภาพที่ไม่เหมาะสม ๗. ตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลจากแหล่งข่าวอย่างรอบคอบก่อนนำเสนอ รวมทั้งเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้เป็นแหล่งข่าว ๘. เสนอข่าวโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ๙ เสนอข่าวโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวและแหล่งข่าว	๑. ไม่นำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาสร้างความขัดแย้ง ยั่วยุให้เกิดความรุนแรงกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศในทางลบ ใช้คำพูดพาดพิง ดูหมิ่น สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒. ไม่นำเสนอข่าวที่ส่งผลกระทบในด้านลบต่อผู้ตกเป็นข่าวซ้ำๆ โดยเฉพาะภาพข่าวที่มีความรุนแรง ภาพข่าวที่มีผู้รุมทำร้ายผู้ต้องหา ๓. ไม่นำเสนอข่าวคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง หรือการรายงานข้อมูลที่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจน ๔. ไม่นำเสนอข่าวที่เร้าอารมณ์ฉายภาพความรุนแรงน่าหวาดเสียว อันเป็นการทำให้สาธารณชนวิตกสยองขวัญหรือทำให้รู้สึกสมเพชเวทนา ๕. ไม่ใช้ความเห็นส่วนตัวในการวิจารณ์ตัดสินพิพากษาบุคคลผู้ตกเป็นข่าวหรือขยายความเนื้อข่าวโดยใช้ความเห็นส่วนตัว ๖. ไม่ใช้ความเห็นส่วนตัวในการพูดจูงใจ คาดคะเนเหตุการณ์ เช่น ข่าวการตีตัวเลขหวย หรือข่าวเหตุการณ์รุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๗. ไม่เสนอข่าวที่เป็นความเชื่อ พิสูจน์ไม่ได้ ทำให้ประชาชนงมงาย หรือเกิดความตระหนกตกใจเกินจริง

ควรทำ (Do)	ไม่ควรทำ (Don't)
๑๐. ให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าวท้องถิ่น เช่น ชุมชนที่ได้รับความเดือดร้อน การไม่ได้รับความเป็นธรรม และใช้นักข่าวในพื้นที่ในการรายงานข่าวท้องถิ่นเพราะมีความชำนาญในพื้นที่	๘. ไม่ควรมีโฆษณาแฝงในรายการข่าวหรือการนำเสนอรายการข่าวในเชิงธุรกิจเพื่อการขายสินค้าหรือบริการต่างๆ เช่น พูดกระตุ้นให้ส่ง SMS มาในรายการข่าวเพื่อหวังผลกำไรทางธุรกิจ ๙. ไม่เสนอข่าวที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น เช่น นำเสนอใบหน้าบุคคลที่ตกเป็นข่าวในทางเสื่อมเสีย ๑๐. ไม่เปิดเผยแหล่งข่าวหรือให้ข้อมูลที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าวเว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว
* รวบรวมจากเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "แนวทางในการกำกับกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์" ๔ ภาค โดย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	

๒. "๑๐ ข้อควรทำ และ ไม่ควรทำในรายการละคร"

ควรทำ (Do)	ไม่ควรทำ (Don't)
๑. ให้ความสำคัญผลิตรายการละครที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การคิดเป็นขั้นเป็นตอน ความรู้ทางวิชาการ จริยธรรม คุณธรรม ทักษะชีวิต การอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลายในสังคม และความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว ๒. แสดงเรตกำกับรายการละครให้ตรงกับเนื้อหาด้านในอย่างถูกต้อง ได้แก่ "ป" รายการสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๓-๕ ปี "ด" สำหรับเด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี "ท" สำหรับผู้ชมทุกวัย "น ๑๓" เหมาะกับผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ และต้องออกอากาศหลัง ๒๐.๓๐-๕.๐๐ น. "น ๑๘" เหมาะกับผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ ออกอากาศหลัง ๒๒.๐๐-๕.๐๐ น. "ฉ" รายการเฉพาะไม่เหมาะสำหรับเด็กและเยาวชน ออกอากาศหลัง ๒๔.๐๐ น.	๑. ไม่นำเสนอฉากสูบบุหรี่ ยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด อบายมุขต่างๆ และต้องไม่นำเสนอในลักษณะที่เชื้อเชิญ หรือให้ความหมายว่าการกระทำเหล่านี้เป็นสิ่งดี หรือ ๒. ไม่นำเสนอเนื้อหาที่เข้าลักษณะ ลามก อนาจาร ยั่วยุกามารมณ์ ฉากโป๊เปลือย การกระทำความรุนแรงทางเพศ ฉากข่มขืน ฉากวิปริตทางเพศ ภาพบุคคลรักร่วมเพศชัดเจน การอนาจารต่อเด็ก และหากฉากดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อเรื่อง ก็ควรลดทอนความรุนแรงให้ได้มากที่สุด ๓. ไม่ควรนำเสนอเรื่องราวเพ้อเจ้อ หลอกลวง ไร้สาระ ซึ่งอาจชักจูงให้ประชาชนหลงเชื่องมงาย

ควรทำ (Do)	ไม่ควรทำ (Don't)
๓. ควรแสดงคำเตือน/หรือแนะนำ ในฉากที่สุ่มเสี่ยงอันตรายต่อการเลียนแบบและเข้าใจผิด ๔. จัดเวลาการออกอากาศให้เหมาะสม เพื่อที่เด็กจะไม่ได้รับชมรายการ หรือการแสดงที่ไม่เหมาะสมสำหรับวัย โดยให้พิจารณาจากเนื้อหา จำนวนผู้ชมในช่วงเวลานั้น ลักษณะเฉพาะของสถานี รายการก่อนหน้านั้น และไม่ควรวางรายการละครที่มีเนื้อหาความรุนแรงมากๆ ใกล้กับรายการเด็ก ๕. หากทำละครเกี่ยวกับข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์ ควรต้องค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องตามจริงมานำเสนอ ๖. ในกรณีที่จะสร้างรายการเกี่ยวกับชีวประวัติของบุคคล จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้นก่อน และพึงต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับคนรอบข้างของผู้ที่เกี่ยวข้อง ๗. ควรคัดเลือกนักแสดงให้เหมาะสมกับตัวละคร และระมัดระวังในการนำเด็กมาใช้เป็นตัวแสดงแล้วเขียนบทพูดให้เด็กพูดคำที่ไม่เหมาะสม ๘. ส่งเสริมละครที่มีการนำเสนอภาพตัวแทนเชิงบวกของกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความอคติต่อกลุ่มคนชาติพันธุ์ต่างๆ หรือละครที่ส่งเสริมความมุมานะ ใฝ่สัมฤทธิ์ในเชิงสัมมาอาชีพ ๙. ควรนำบทประพันธ์ที่ทรงคุณค่า ในเชิงสร้างสรรค์สังคม สอดคล้องกับยุคสมัย หรือละครสร้างสรรค์ ช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคมด้วยการสร้างตัวอย่าง ภาพตัวแทนที่ดี/เชิงบวกและสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ชม ๑๐. ให้ความสำคัญกับการผลิตละครอย่างมีจรรยาบรรณทุกขั้นตอน ตั้งแต่การผลิต การถ่ายทำ การสร้างสรรค์งานศิลป์ ทั้งบท การคัดเลือกนักแสดง การกำกับ	๔. ไม่ควรนำเสนอฉากที่เป็นการล้อเลียนกลุ่มเฉพาะ การเหยียดเชื้อชาติ สีผิว เพศที่หลากหลาย ชาติพันธุ์ ชนชั้น ศาสนา ลัทธิ กลุ่มชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือหากนำเสนอจะต้องมีบทละครที่นำเสนอเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตามจริงในละครเรื่องเดียวกันในบริบทเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน ๕. ไม่ควรนำเสนอละครที่มีเนื้อหากระทบต่อสถาบันครอบครัว ชู้สาว นอกใจ สะท้อนความแตกแยกในครอบครัวไปในทางที่สร้างความเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ปกติ ธรรมดาในสังคม ๖. ไม่นำเสนอละครที่มีเนื้อหากระทบในทางลบต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๗. ไม่นำเสนอบทพูดคำพูดหยาบคาย สองแง่สองง่าม ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ หรือเชิญชวนให้มีเพศสัมพันธ์ หรือส่อเสียดชักนำให้เกิดความก้าวร้าว อิจฉา ริษยา หรือบทสนทนาที่รุนแรงก้าวร้าว เช่น ลูกด่าว่าพ่อแม่ ๘. ไม่นำเสนอภาพความรุนแรงแบบชัดเจน เช่น ฉากฆ่าตัวตาย การแขวนคอ การจับกดน้ำ การบีบคอ การยิงจ่อศีรษะ การปาด เชือดคอ การเรียงคิวข่มขืน การกระทำทารุณต่อสตรี เด็ก และสัตว์ การชำแหละชิ้นส่วนศพ หรือภาพที่มีความหมายไปในทางสยดสยอง อุจาดตา หรือการกระทำที่โหดร้ายผิดมนุษย์ ๙. ไม่นำเสนอเนื้อหาที่แสดงออกทางการเมืองในลักษณะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ หรือต่อมิตรประเทศเพื่อนบ้าน ๑๐. ไม่แฝงโฆษณาลงไปในเนื้อหารายการละคร

* รวบรวมจากเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "แนวทางในการกำกับกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์" ๔ ภาค โดย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

๓. “๑๐ ข้อควรทำ และ ไม่ควรทำในโฆษณา”

ควรทำ (Do)	ไม่ควรทำ (Don’t)
๑. นำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงตามคุณสมบัติของสินค้าไม่ชวนเชื่อ มอมเมาให้ผู้บริโภคหลงเชื่อ ๒. นำเสนอโฆษณาที่คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อของสังคมนั้นๆ ๓. นำเสนอตามระเบียบ ข้อกำหนดเรื่องเวลาในการโฆษณาให้ตรงตามที่กฎหมายกำหนด ๔. บอกเลขที่ใบอนุญาตสินค้าและเลขที่สินค้าที่ได้รับอนุญาตโฆษณา ๕. โฆษณาเฉพาะสินค้าที่ผ่านการอนุญาตตามกฎหมาย ๖. คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ก่อนโฆษณา ๗. ใช้พรีเซ็นเตอร์ที่เหมาะสมทั้งในด้านวัยวุฒิและภาพลักษณ์ในการโฆษณาสินค้าแต่ละประเภท ๘. ควรนำเสนอโฆษณาที่มีประโยชน์ ส่งเสริมสังคมและแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ๙. ใช้คำพูดสุภาพ เหมาะสม ไม่สื่อไปในทางดูถูกเหยียดหยามชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ในการนำเสนอสินค้า ๑๐. มีการระบุคำเตือนหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้าที่สามารถเห็นได้ชัดไว้ในโฆษณา	๑. ไม่โฆษณาสินค้าที่ผิดกฎหมาย หรือสินค้าที่ไม่ได้รับอนุญาตให้โฆษณา ๒. ไม่เสนอโฆษณาอันทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า บริการ การแสดง หรืออื่นๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริง จนทำให้ผู้เห็นหรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิด ๓. ไม่ใช้เรื่องเพศสภาพ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความพิการ มาเป็นจุดขายแทนสินค้าในลักษณะดูถูก เหยียดหยามหรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ๔. ไม่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานการศึกษาทางวิชาการ ในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสินค้านั้นมิได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง ๕. ไม่โฆษณาโดยใช้ความเชื่อ ความศรัทธาสิ่งเหนือธรรมชาติเข้ามาจูงใจหรือเป็นจุดขายสินค้า ๖. ไม่นำเทคนิค/กลยุทธ์การโฆษณาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญมาโฆษณาสินค้าทุกประเภท ๗. ไม่เสนอโฆษณาที่จะส่งผลอันตรายต่อเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกผิดชอบ หรือโดยอาศัยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร ๘. หลีกเลี่ยงโฆษณาแฝงในรายการประเภทข่าว ข้อเท็จจริง รายการเด็ก และรายการสาระความรู้ ๙. ไม่โฆษณาโดยมีเนื้อหาโจมตีสินค้ายี่ห้ออื่นที่เป็นประเภทสินค้าเดียวกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ๑๐. ไม่ใช้ภาพที่ไม่เหมาะสม ภาพที่ไม่สอดคล้องกับสินค้า ภาพสินค้าอื่นที่ไม่ใช่สินค้าจริงในการโฆษณาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อผู้บริโภค

* รวบรวมจากเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “แนวทางในการกำกับกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” ๔ ภาค โดย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

๗.๒ กรณีศึกษา

(๑) กรณีศึกษา เรื่องการเผยแพร่รายการที่ละเมิดสิทธิ ศักดิ์ศรีของกลุ่มผู้เปราะบาง
(๒) กรณีศึกษา เรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์รายการ
(๓) กรณีศึกษา เรื่องการโฆษณาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
(๔) กรณีศึกษา เรื่องรายการที่มีเนื้อหางมงาย ชวนเชื่อ ไร้สาระ
(๕) กรณีศึกษา เรื่องรายการที่มีเนื้อหาสร้างความแตกแยก เกลียดชัง
(๖) กรณีศึกษา เรื่องการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กจากรายการละคร

(๑) กรณีศึกษา เรื่องการเผยแพร่รายการที่ละเมิดสิทธิ ศักดิ์ศรีของกลุ่มผู้เปราะบาง

กรณีที่ ๑ : ไทยแลนด์ ก็อตทาเลนต์ เอ็มเมอรัล

มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว สมาคมสายใยครอบครัว สมาคมผู้บกพร่องทางจิต เครือข่ายสื่อเพื่อเด็กและเครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เข้ายื่นเรื่องร้องเรียนจากกรณีการนำเสนอรายการที่มีความไม่เหมาะสมในฟรีทีวี ไทยแลนด์ ก็อตทาเลนต์ ซีซั่น ๓ (TGT๓) กรณีนายสิทธัตถะ เอมเมอรัล ออกอากาศเมื่อวันที่ ๒ มิ.ย. ๒๕๕๖ ทางไทยทีวีสีช่อง ๓ ต่อคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เมื่อวันที่ ๕ มิ.ย. ๒๕๕๖

ประเด็นร้องเรียน ได้อ้างว่า รายการได้นำเอาผู้ที่มีลักษณะพิเศษ มาออกรายการโดยใช้ประโยชน์ในทางการพาณิชย์โดยละเมิดสิทธิ ศักดิ์ศรีและทำให้ผู้ร่วมรายการคนนั้นโดนหัวเราะเยาะและโห่ฮาจากความบกพร่องของเขาเอง

ข้อร้องเรียนในหนังสือระบุว่าเนื้อหาดังกล่าว ขัดกับข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการ การแพร่ภาพ และกระจายเสียง ของสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียง (ประเทศไทย) ในหมวดที่ ๒ คือ จริยธรรมของการแพร่ภาพและการกระจายเสียง ในข้อที่ ๒.๕.๑.๑ ที่ว่า “ต้องระมัดระวัง ไม่นำเสนอข้อมูล หรือการใช้ภาษาหรือภาพที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดต่อเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง” ข้อ ๒.๕.๑.๖ ที่ว่า “ในกรณีการแพร่ภาพกระจายเสียงมีการนำเด็ก คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง มาร่วมนำเสนอข้อมูล จะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ได้รับความยินยอมจากผู้ดูแลและผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องดำเนินการด้วยความคำนึงถึงสวัสดิภาพ ความเหมาะสมในช่วงวัยหรือสภาวะของร่างกาย และจิตใจกับทั้งพึงระมัดระวังการสร้างความกดดันหรือทำให้อยู่ในสภาวะจำยอมที่ต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต”

กรณีที่ ๑ : ไทยแลนด์ ก็อตทาเลนต์ เอ็มเมอรัล (ต่อ)

และ ข้อ ๒.๕.๑.๘ ที่ว่า “การแพร่ภาพและการกระจายเสียงโดยการนำเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือกลุ่มเปราะบางเป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูล ควรคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มิใช่พิจารณาเพียงผลประโยชน์เชิงพาณิชย์เท่านั้น”

ข้อร้องเรียนดังกล่าวได้ถูกนำเข้าพิจารณาหารือ ในวันที่ ๑๑ มิ.ย. ๒๕๕๖ ระหว่างประธานสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย), ผู้แทนสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ คือผู้จัดการและรักษาการผู้จัดการฝ่ายผลิตรายการและฝ่ายตัวแทนผู้ผลิตรายการ บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ผลจากการหารือสรุปว่ามีความผิดจริง

ด้านนายปัญญา นิรันดร์กุล ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า ยอมรับความผิดพลาดในการออกอากาศเทปรายการที่มีปัญหาดังกล่าว พร้อมขอโทษกับสังคมและแก้ไขกรณีที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่รู้ว่า ผู้มาร่วมรายการเป็นผู้ป่วยหรือไม่ เพราะช่วงที่มาสมัครรายการ คุณแม่ไม่ได้บอกว่าป่วยหรือผิดปกติทำให้ทางรายการเข้าใจว่าเป็นคนปกติทั่วไปแต่ที่ผ่านมารายการต่างๆ ของเวิร์คพอยท์ฯ มีการนำเสนอความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องมาตลอด โดยไม่มีเจตนานำเสนอรายการที่ไม่เหมาะสม

ขณะที่ นายสมรักษ์ ณรงค์วิชัย ผู้จัดการฝ่ายผลิตรายการ บริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเม้นต์ จำกัด ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ กล่าวว่าขอน้อมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และพร้อมหารือมาตรการแก้ไขกับผู้เกี่ยวข้องต่อไป แต่ยืนยันว่าสถานีมีกระบวนการตรวจสอบการออกอากาศรายการอย่างเข้มงวด สำหรับเทปรายการ “สิทธัตถะ เอมเมอรัล” ไม่รู้ว่าผู้ร่วมรายการเป็นผู้ป่วย ส่วนรายการไทยแลนด์ ก็อตทาเลนต์ ยังมีเทปรอออกอากาศ โดยหลังจากนี้จะเข้มงวดในการตรวจสอบเนื้อหารายการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการ เห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นการกระทำโดยจงใจนำเนื้อหารายการที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และก่อให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจของประชาชนอย่างร้ายแรงมาออกอากาศ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 วรรคหนึ่ง แห่ง พรบ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และ กสทช. สั่งปรับ บ.บางกอกเอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด เป็นเงิน 5 แสนบาท

กรณีที่ ๒ : ไทยแลนด์ ก็อตทาเลนต์ ปอนด์วาดรูปเปลือยอก

วันที่ ๓ ก.ค. ๒๕๕๕ ที่รัฐสภา คณะอนุกรรมาธิการ (กมธ.) พัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน ในคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร มีนายวัชระ เพชรทอง ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะประธานคณะอนุกรรมาธิการฯ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมมีการพิจารณากรณีรายการไทยแลนด์ ก๊อตทาเลนต์ เผยแพร่ภาพการแสดงเปลือยอกวาดภาพของ น.ส.ดวงใจ จันทร์เสือน้อย วัย ๒๓ ปี โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าชี้แจง

นายปัญญา นิรันดร์กุล ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บ.เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จก. (มหาชน) ชี้แจงว่า ขอรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดและจะไม่ให้เกิดขึ้นอีก ที่ผ่านมาได้ขอโทษผ่านทางรายการไปแล้ว ต่อไปจะดูแลทุกการแสดงอย่างสร้างสรรค์ให้อยู่ในครรลองของสังคมไทย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอุบัติเหตุและมีการเผยแพร่ไปแค่ครั้งเดียว ถ้าจะบอกว่าตนผิดก็อยากจะถามว่าสื่ออื่นที่เอาภาพรายการไปออกซ้ำมีความผิดหรือไม่

นายปัญญายืนยันว่า ไม่มีการเตรียมกับ น.ส.ดวงใจมาก่อน ส่วนที่มีการพูดถึง “นายบอย” ที่อ้างว่าเป็นเอเยนต์ติดต่อ น.ส.ดวงใจให้มาเปลือยอกในราคา ๑ หมื่นบาทนั้น ไม่ได้เป็นพนักงานของบริษัท เวิร์คพอยท์ฯ แต่เป็นผู้นำโชว์มาแสดงหลายอย่าง พร้อมยืนยันว่าไม่เคยคิดที่จะเอาเรื่องผิดศีลธรรมมาเรียกเรตติ้งเพราะดีอยู่แล้ว ครั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องความผิดพลาด ไม่มีการเตรียมกัน

ด้านคณะอนุกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการ กสทช. กล่าวว่า ที่ผ่านมา กสทช. สั่งปรับช่อง ๓ เป็นเงิน ๕ แสนบาท ซึ่งเป็นโทษขั้นสูงสุด ส่วนรายการอื่นที่มีการนำภาพไม่เหมาะสมไปเผยแพร่ซ้ำต้องมีความผิดด้วย และขอให้ผู้ผลิตรายการแสดงความเสียใจและขอโทษสาธารณะ และอนุญาตให้รายการไทยแลนด์ ก็อตทาเลนต์ยังออกอากาศได้ตามปกติ

(๒) กรณีศึกษา เรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์รายการ

กรณีที่ ๑ : ฮอลลีวู้ดฟ้องเคเบิลไทยละเมิดลิขสิทธิ์

วันที่ ๒๕ ก.ย. ๒๕๕๖ ฮอลลีวู้ด ร้อง กสทช. กรณีถูกละเมิดลิขสิทธิ์ โดย กสทช. เปิดเผยถึงกรณีที่ฮอลลีวู้ดส่งหนังสือยื่นร้องเรียนมาที่ กสทช. ให้ดำเนินการกับสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมช่องหนึ่งที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ว่า ขณะนี้ทางบอร์ด กสท. ได้ส่งเรื่องให้ทางสำนักงาน กสทช. ไปตรวจสอบกรณีดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ซึ่งบริษัทที่มาร้องเรียนคือ บริษัท Motion Picture Association (ประเทศไทย) จำกัด หรือ MPA เป็นหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของบริษัทประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมภาพยนตร์แห่งสหรัฐอเมริกา ที่ดูแลธุรกิจในประเทศไทย มาร้องเรียนให้ทาง กสทช. ตรวจสอบบริษัท ซันเทค มัลติมีเดีย เวิร์คกรุ๊ป จำกัด เจ้าของสถานีโทรทัศน์เคเบิลช่องซันมูฟวี่ ที่นำภาพยนตร์ลิขสิทธิ์มาฉายโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ทาง MPA อ้างว่า เคยยื่นเรื่องดังกล่าวมาแล้วครั้งหนึ่งสมัยที่ยังเป็นคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กทช. แต่ครั้งนั้น กทช. ตอบกลับไปว่ายังไม่มีอำนาจพิจารณา ครั้งนี้ทาง MPA เลยมาร้องทันทีหลังจากที่ กสทช. ออกใบอนุญาตให้กับบริษัทดังกล่าวไป เมื่อวันที่ ๒๒ เม.ย. ๒๕๕๖ ที่ผ่านมา

ถัดมา ที่ประชุม กสท. วันที่ ๒๗ พ.ค. ๕๖ มอบหมายให้สำนักงาน กสทช. ไปดำเนินการตรวจสอบ บริษัท ซันเทค มัลติมีเดีย เวิร์คกรุ๊ป จำกัด ช่องซันมูฟวี่ ที่ได้รับใบอนุญาตกิจการที่ไม่ใช่คลื่น ประเภทช่องรายการ เมื่อวันที่ ๒๒ เม.ย. ๕๖ ได้ละเมิดลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ฮอลลีวูด โดยการนำไปออกอากาศช่องทางเคเบิลทีวีโดยไม่ได้รับอนุญาต

โดยที่ผ่านมาผู้ประกอบการที่เข้ามายื่นขอรับใบอนุญาตช่องรายการ ต้องแสดงข้อมูลสิทธิเผยแพร่รายการ ข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา และรับรองตัวเอง แต่หากเกิดการฟ้องร้อง กสทช. จะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบเอกสารดังกล่าวว่า ยื่นเอกสารเท็จต่อเจ้าหน้าที่หรือไม่ หากผู้ประกอบการกระทำผิดตามเงื่อนไข พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ในกรณีนี้คาดว่าโทษอาจจะยังไม่ถึงเพิกถอนใบอนุญาตเพราะเป็นกรณีแรกที่เกิดขึ้น

กรณีที่ ๒ : ละเมิดลิขสิทธิ์กล่องรับสัญญาณ

“ซีทีเอช” เร่งเอาผิดผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ พบส่งกล่องสัญญาณเถื่อนขายยุโรป-อเมริกา

เมื่อวันที่ ๗ ต.ค. ๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่บริษัท ซีทีเอช จำกัด (มหาชน) พร้อมด้วยดีเอสไอ ได้เข้าจับกุมผู้ขายกล่องแอนดรอยด์ ทีวี ละเมิดลิขสิทธิ์ ในงานไทยแลนด์ โมบาย เอ็กซ์โป ได้ของกลางเป็นกล่องแอนดรอยด์ ทีวี จำนวน ๔ กล่อง เหตุจากเมื่อวันที่ ๖ ต.ค. ๒๕๕๖ ถือเป็นการบุกจับครั้งแรก หลังจากก่อนหน้านี้ซีทีเอชเคยตรวจพบการละเมิด และแจ้งตำรวจเข้าจับกุมผู้ละเมิดย่านบ้านหม้อ เมื่อเดือน ก.ย. ๒๕๕๖ โดยตัวแทนบริษัท ซีทีเอช จำกัด (มหาชน) บอกว่า การดำเนินการตรวจจับอุปกรณ์นี้ ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์รายการของซีทีเอช โดยเฉพาะการถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษ (EPL) เบื้องต้นพบการละเมิดลิขสิทธิ์ผ่านเลขที่อยู่ไอพีไม่ต่ำกว่า ๑๐ ราย หรือคิดเป็น ๒% ของลูกค้าซีทีเอช

สืบเนื่องจากทางบริษัทซีทีเอช เจ้าของลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดฟุตบอลได้รับคำเตือนจาก EPL ว่ามีกล่องรับสัญญาณแบบแอนดรอยด์ ทีวี ที่ใช้สัญญาณภาพจากซีทีเอช และผู้ให้บริการลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดฟุตบอลต่างประเทศลีกอื่นๆ ถูกส่งออกไปขายทั้งในยุโรป และสหรัฐอเมริกา ซึ่งซีทีเอชได้ร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือดีเอสไอ สืบสวนเพื่อเอาผิดผู้ที่อยู่เบื้องหลัง จากการสอบสวนต้นทางพบว่าเป็นการเช่าสัญญาณจากหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง จึงได้ประสานงานให้หน่วยงานต้นสังกัดให้ช่วยตรวจสอบ และเร่งปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้เรียบร้อยภายในสิ้นปี ๒๕๕๖ โดยผู้กระทำผิดมีโทษตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ ซึ่งมีโทษทั้งจำและปรับ รวมทั้งถูกตรวจสอบด้านการเงินเพื่อยึดทรัพย์โดยดีเอสไอ

ซีทีเอช ยืนยันว่า หากยังพบการละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะนี้ต่อไป เจ้าของลิขสิทธิ์ (บริษัทอีพีแอล) อาจไม่ให้ลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษกับผู้ประกอบการของไทย เพราะมองว่าผู้ให้บริการในภูมิภาคนี้ไม่สามารถควบคุมปัญหาละเมิดลิขสิทธิ์ได้ โดยอาจหันไปให้ผู้ประกอบการต่างประเทศที่สามารถปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ หรืออาจเพิ่มค่าลิขสิทธิ์ไปอีกเท่าตัว

นอกจากจะเอาผิดผู้ที่ลักลอบเผยแพร่สัญญาณผ่านกล่องแอนดรอยด์ ทีวี แล้ว ซีทีเอช ยังได้ดำเนินงานเอาผิดเคเบิลทีวีท้องถิ่น ที่ลักลอบนำสัญญาณการถ่ายทอดสดไปเผยแพร่ ซึ่งจะถูกดำเนินคดีตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และถูกยึดใบอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. รวมทั้งเตรียมเอาผิดกับผู้ใช้บริการรับสัญญาณที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งจะมีโทษตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี ๖ เดือนด้วย

(๓) กรณีศึกษา เรื่องการโฆษณา

กรณีที่ ๑ : พบโฆษณาตรงโฆษณาแฝงช่อง ๓-๕-๗-๙ เกินกฎหมาย

๑๖ ธ.ค. ๒๕๕๒ "มีเดียมอนิเตอร์" เผยผลสำรวจ "โฆษณาตรงโฆษณาแฝง" พบ ๓-๕-๗-๙ โฆษณาตรงเกินกฎหมาย ขณะที่โฆษณาแฝงลามทุกรายการ จากการศึกษาโฆษณาตรงทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๕-๒๗ ก.ย. ๒๕๕๒ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง พบว่า มี ๔ ช่องที่โฆษณาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ ๑. ช่อง ๙ รวม ๓ วัน มีการโฆษณาเกิน ๑๙๒ นาที หรือเฉลี่ยวันละ ๑ ชั่วโมง ๒. ช่อง ๓ โฆษณาเกิน ๑๔๙ นาที ๓. ช่อง ๗ โฆษณาเกิน ๑๑๑ นาที และ ๔. ช่อง ๕ โฆษณาเกิน ๑๐๖ นาที ขณะที่ช่อง ๑๑- สทท . ไม่พบการโฆษณาตรงเกินกว่าที่กำหนด นอกจากนี้เมื่อวัดจากจำนวนที่มีการโฆษณาแฝง พบมากที่สุด คือ ช่อง ๕ มีการโฆษณาแฝงถึง ๘๕.๘% ช่อง ๙ มีการโฆษณาแฝง ๘๓.๓ % ช่อง ๗ โฆษณาแฝง ๗๔.๘% ช่อง ๓ โฆษณาแฝง ๖๘.๗% และช่อง ๑๑ โฆษณาแฝง ๔๘.๑%

การศึกษายังอธิบายวิธีการโฆษณาแฝงที่พบบ่อยที่สุด คือ ๑.โฆษณาแฝงสปอตสั้นหรือวีทีอาร์ โดยใช้ภาพโฆษณาสินค้า ประมาณ ๔-๗ วินาที ในช่วงเข้าเนื้อหารายการ ๒ .โฆษณาแฝงวัตถุ โดยตั้งใจจัดฉากให้เห็นสินค้าชัดเจน โดยเฉพาะฉากละครซิทคอมที่ร้านขายสินค้าจะเป็นจุดหลักของการโฆษณา ส่วนรายการข่าวจะนิยมใช้แก้วกาแฟ กล่องนม ซองขนมปัง และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ้ค ๓. การโฆษณาแฝงภาพกราฟฟิก มีความถี่บ่อย ฉายเวียนซ้ำกันในระหว่างเบรก และ ๔. การโฆษณาแฝงไปกับเนื้อหา แม้จะพบในระดับที่ไม่มาก แต่มีลักษณะที่แนบเนียน

การโฆษณาที่เกินกว่ากำหนดนั้น ถือว่าผิดกฎหมาย ตาม พรบ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ ว่าด้วยสัดส่วนการโฆษณาธุรกิจ เนื่องจากการโฆษณาตรงต้องออกอากาศในช่วงที่ไม่ใช่เนื้อหารายการ โดยใช้เกณฑ์การโฆษณาธุรกิจ เฉลี่ยทั้งวันต้องไม่เกิน ๑๐ นาทีต่อชั่วโมง อย่างไรก็ตามมีหลายช่องที่โฆษณาแฝงแทบทุกรายการ ยกเว้นการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภา ข่าวพระราชสำนัก นอกจากนี้ยังพบว่ารายการเด็กและเยาวชน มีการใช้กลยุทธ์โฆษณาแฝงที่แนบเนียน จัดฉากให้เด็กมีส่วนร่วมในการโชว์สินค้า เด็กหรือผู้ร่วมรายการเป็นเหมือนร่างทรง ทั้งที่ไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆ

กรณีที่ ๒ : อย. ฟันโฆษณาอวดสรรพคุณเกินจริงเพียบ

๑๙ ธ.ค. ๒๕๕๖ คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เปิดเผยถึงผลจากการเฝ้าระวังการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพทางสื่อต่างๆ ในช่วง ต.ค.-พ.ย. ๒๕๕๖ อย. ได้ดำเนินคดีเกี่ยวกับการโฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาตผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน ๑๔๔ คดี ผลิตภัณฑ์ยา จำนวน ๔๐ คดี ผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ จำนวน ๑๓ คดี และเครื่องสำอาง ๗ คดี รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๔ คดี ส่วนมากพบการโฆษณาทางนิตยสาร โทรทัศน์ดาวเทียม และเว็บไซต์ โดยพบโฆษณาในลักษณะโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง และไม่ได้ขออนุญาตโฆษณาในผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เช่น โฆษณาอ้างทำให้ขาวอ่อนเยาว์เร็วกว่า อ้างทำให้ผิวขาวใส สร้างความยืดหยุ่นของผิว บำรุงสายตาและผม ทำให้ผิวหน้าเนียนใส ลดรอยสิวฝ้า กระ ลดการเกิดริ้วรอย บำรุงเส้นเลือด หัวใจตับ ช่วยลดคอเรสเตอรอล อ้างทำให้ผู้ป่วยหายจากโรคมะเร็ง อาการปวดเข่าดีขึ้น รักษาอาการน้ำในหูไม่เท่ากัน ชะลอความเสื่อมของร่างกาย อ้างทำให้ผู้ป่วยหายจากโรคมะเร็ง ซึ่งข้อความโฆษณาเหล่านี้ล้วนเป็นการโฆษณาที่ไม่ได้รับอนุญาตและเข้าข่ายหลอกลวงโอ้อวดเกินจริงทั้งสิ้น เพราะผลิตภัณฑ์อาหารไม่ใช่ยาไม่สามารถอวดอ้างรักษาโรคได้

ผลการสำรวจพบว่าผลิตภัณฑ์ยา พบการโฆษณาขายยาโดยแสดงสรรพคุณอันเป็นเท็จ โฆษณาขายยาโดยมีการรับรองหรือยกย่องสรรพคุณโดยบุคคลอื่น และโฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต ส่วนผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ พบการโฆษณาเครื่องมือแพทย์โดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น ลดอายุใบหน้าด้วยไหมทองคำ กำจัดไขมันทุกส่วนครั้งเดียวเห็นผล เป็นต้น

ทาง อย. จึงได้แจ้งเตือนมายังผู้บริโภคควรไตร่ตรองให้ถี่ถ้วน อย่าหลงเชื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพใดๆ ก็ตามที่โอ้อวดสรรพคุณเกินจริง เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารอวดอ้างรักษาโรค ผลิตภัณฑ์ยาอ้างรักษาโรคที่รัฐมนตรีประกาศห้ามโฆษณา เช่น มะเร็ง เอดส์ อัมพาต โฆษณาอวดอ้างว่าเป็นยาบำรุงกาม ไม่ว่าจะเป็นข้อความโฆษณา หรือการนำบุคคลมีชื่อเสียงมาอ้างอิงว่าใช้แล้วได้ผล อย่ารีบด่วนตัดสินใจซื้อ ควรศึกษาข้อมูล สอบถามแพทย์หรือเภสัชกรก่อน เพราะอาจได้รับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้ขออนุญาต และอาจมีสารอันตรายเป็นส่วนผสมทำให้ได้รับผลข้างเคียงต่อร่างกาย ขาดโอกาสในการรักษาที่ถูกต้องได้ หากผู้บริโภคพบเห็นการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพฝ่าฝืนกฎหมาย โฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพโอ้อวดสรรพคุณเกินจริง แจ้งร้องเรียนได้ที่สายด่วน อย. ๑๕๕๖ หรือ สายด่วน กสทช. ๑๒๐๐ หรือ สายด่วน บก.ปคบ. ๑๑๓๕

(๔) กรณีศึกษา เรื่องรายการที่มีเนื้อหางมงาย ชวนเชื่อ ไร้สาระ

กรณีที่ ๑ : รายการหมอดูเกลื่อนเคเบิลฯ เหตุคนไทยปัญหารุมหมดที่พึ่ง

๗ ก.พ. ๒๕๕๔ ผู้บริหารช่องเคเบิลทีวี เอสแชนแนล ให้ข้อมูลแก่สาธารณะว่า ปัจจุบันรายการ “หมอดู-พยากรณ์ชีวิตและโชคชะตา” ในลักษณะรายการสด ผุดขึ้นเป็นจำนวนมากในช่องเคเบิลทีวี และทีวีดาวเทียมเป็นจำนวนมาก รายการหมอดูได้รับความนิยมอย่างมากในช่องเคเบิลทีวี สาเหตุน่าจะมาจากคนไทยเชื่อและศรัทธาในเรื่องหมอดู และไสยศาสตร์ต่างๆ อย่างช่องเอสแชนแนลที่ตนดูแลอยู่มีอยู่สองรายการ ถ้าถามว่าเพิ่มขึ้น ก็เพิ่มขึ้นชนิดที่ทำตามๆ กันมา สำหรับรายการประเภทนี้ ถ้าทำผ่านรายการทีวี สามารถทำได้ง่าย คนดูจะรับเร็ว เกิดกระแสขึ้นทันที

ด้านผู้บริหารช่องเอสแชนแนลระบุว่า อีกเหตุผลที่ทำให้รายการหมอดูในเคเบิลทีวี และทีวีดาวเทียมเป็นที่นิยม เพราะตอนนี้สังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลง คนไทยเป็นทุกข์มากจิตใจไม่มั่นคงมีปัญหารุมเร้าและต้องการหาที่พึ่ง คนเดี๋ยวนี้คิดว่าไปวัดอย่างเดียวช้า กว่าจะปฏิบัติกว่าจะได้ผลในแง่จิตใจ การดูหมอน่าจะช่วยได้ดีกว่า มีทางลัดมากขึ้น ดูเรื่องการทำไม่ดีชาตินี้ชาติที่ผ่านมาเสนอแนะวิธีแก้ไข เหมือนทางลัด ไม่ต้องนั่งปฏิบัติแล้วแบบนี้ก็โอเค ก็เลยเป็นกระแสที่เกิดขึ้นเวลานี้

ด้านตัวแทนบริษัท เอเซีย เทเลวิชั่น แอนด์ มีเดีย จำกัด หนึ่งในผู้ผลิตรายการช่องทีวีดาวเทียม เปิดเผยว่าหมอดูเป็นเรื่องที่อยู่ในวิถีชีวิตคนไทยมานานแล้วยิ่งสถานการณ์ปัจจุบันเศรษฐกิจตกต่ำ ขาดความมั่นใจ ขาดที่พึ่ง พอทีวีดาวเทียมมีบทบาทในการเชื่อมโยงมากขึ้น หมอดูออกทีวีมีเบอร์ให้โทรศัพท์หาได้ทันที แต่ส่วนใหญ่รายการประเภทนี้ไม่ได้ทำรายได้ให้สถานีมากนัก เพราะสปอนเซอร์ดูแล้วรู้สึกว่าภาพลักษณ์ยังไม่ดี แต่ทำให้คนหันมาดูช่องมากขึ้น แต่ต้นทุนน้อยสุดไม่ต้องจ้างแพง บางที่ไม่ได้จ่ายเลย เพราะหมอดูอยากโปรโมตตัวเอง

ขณะที่คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ให้ข้อมูลว่ากำลังเริ่มดำเนินการในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหา ทีวีดาวเทียมมีอยู่ทั้งหมดราว ๑๐๐ กว่าช่อง และ เคเบิลทีวีมีทั้งหมด ๖๐๐ ช่อง มีคนพูดถึงเรื่องความไม่เหมาะสมอย่างรายการดูดวง หรือรายการบางประเภทที่มีเนื้อหา มีรสนิยมที่สุ่มเสี่ยง แต่คงใช้เวลาอีกระยะ เนื่องจากคณะทำงานชุดนี้เพิ่งรับโอนงานจากคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กกช.) ซึ่งเคยทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหามาก่อนสมัยอยู่ภายใต้กรมประชาสัมพันธ์ยังไม่เรียบร้อย

ส่วนเรื่องของการพิจารณานั้นเนื่องจากแต่ละช่องออกอากาศ ๒๔ ชั่วโมง มีเนื้อหาค่อนข้างมาก เบื้องต้นเราทำในส่วนของเรื่องการร้องเรียน การสุ่มตรวจ และอาจทำการตรวจเช็คเทปบันทึกรายการ ส่วนหลักเกณฑ์การพิจารณาการกำกับดูแลนั้น ยังอยู่ในช่วงพูดคุยกันใหม่เพราะกฎหมายเปลี่ยนไป กฎเกณฑ์บางอย่างเปลี่ยนไป ต้องมาวางกรอบการพิจารณากันใหม่

กรณีที่ ๒ : โชคชะตา โหราศาสตร์ ทีวีดาวเทียมแหล่งตุ๋น

๒๘ ก.พ. ๒๕๕๔ โครงการมีเดีย มอนิเตอร์ มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา เปิดเผยผลการศึกษารายการโหราศาสตร์ ไสยศาสตร์ ในสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม พบว่ามีเนื้อหาเป็นพิษภัยต่อสังคม ทั้งการหลอกลวงผู้ชมโดยอวดอ้างข้อมูลเกินจริง นำความเชื่อมาปั้นเรื่องเพื่อหาผลประโยชน์ในการขายเครื่องรางของขลังและวัตถุมงคล โดยพบว่ารายการประเภทนี้ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่กลับพบว่าไม่มีหน่วยงานใดๆ เข้ามาควบคุม จึงเรียกร้องให้ กสทช. เร่งหารือกับสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียมแห่งประเทศไทย กำหนดข้อบังคับจริยธรรมวิชาชีพ โดยเพิ่มระเบียบข้อบังคับที่ครอบคลุมถึงการนำเสนอเนื้อหาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ด้วย

มีเดีย มอนิเตอร์ มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา รายงานว่า ไม่เพียงแต่รายการทีวีดาวเทียมเท่านั้นที่พบปัญหาการหลอกลวงผู้ชม แต่ยังรวมถึงรายการบันเทิงต่างๆ ทางฟรีทีวีด้วย เช่น มีการนำบุคคลที่อ้างตัวว่าเป็นหมอดูและมีจิตสัมผัสพิเศษที่สามารถสื่อสารภูตผีจิตวิญญาณได้ ซึ่งถือว่าเข้าข่ายหลอกลวงผู้ชมอย่างชัดเจน แต่ทางสถานีกลับปล่อยให้มีการเผยแพร่ออกอากาศ ให้ผู้ชมหลงเชื่อได้ รายการนี้ก็ได้ผลประโยชน์แอบแฝงจากการใช้หมอดูเป็นผู้สร้างความนิยม เพื่อแสวงหารายได้จากค่าโฆษณา โดยที่เป็นรายการต้มคนดูและชักนำสังคมให้เชื่อเรื่องงมงาย ไม่ก่อให้เกิดสติปัญญาต่อผู้ชม

ปัจจุบันมีรายการโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ทางทีวีดาวเทียมมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะนี้พบว่ามี ๒๑ ช่อง รายการส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อการขายสินค้า บริการทางความเชื่อ ซึ่งมีกลวิธีการโน้มน้าวและชี้นำรูปแบบต่างๆ เพื่อชักจูงผู้ชมตัดสินใจบริโภคโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม อาจส่งผลต่อค่านิยมและความเชื่อ เช่น พึ่งพาอำนาจเหนือธรรมชาติ มากกว่าพึ่งพาตนเองโดยไม่สนใจพัฒนาตนเอง ขยันทำมาหากินและการใช้ชีวิตอย่างมีสติ เชื่อว่าโชคชะตาซื้อหาได้ด้วยเงินทองด้วยการจ่ายเงินเช่าบูชาวัตถุมงคล กรรมแก้ได้ด้วยพิธีสะเดาะเคราะห์ หรือถอนคำสาปได้เพียงส่ง sms ชื่อ-สกุล วัน เดือน ปีเกิด มาให้หมอดูเป็นผู้ทำพิธี ทำให้ผู้ชมละเลยเรื่องการทำความดี ตลอดจนมองพระพุทธศาสนาในอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากกว่าหลักคำสอน

ปัญหาที่น่าห่วงคือ รายการมักจะนำคนดัง เด็ก พระสงฆ์มาเป็นผู้นำเสนอข้อมูล ไม่มีการเซ็นเซอร์ภาพที่หวาดเสียว เช่น การใช้ของแหลมแทงร่างกายเพื่อทดสอบอานุภาพวัตถุมงคล โดยไม่ทำภาพเบลอแถมยังเน้นให้เห็นเด่นชัด พบการทำนายที่บางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งในครอบครัว และมีการโฆษณาเกือบตลอดทั้งวัน ซึ่งในการกำกับดูแลกฎหมายจะควบคุมเนื้อหารายการแบบภาพรวม ไม่มีกฎหมายที่เจาะจงเรื่องความเชื่อไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ โดยเฉพาะ กรมการศาสนาไม่มีข้อกำหนดเรื่องการโฆษณาสินค้าเช่นวัตถุมงคล

โครงการมีเดีย มอนิเตอร์ สรุปว่า การขยายตัวของรายการไสยศาสตร์โหราศาสตร์ในทีวีดาวเทียมประกอบกับสภาพปัญหาที่มาจากความไม่ชัดเจนของมาตรการควบคุมการแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจ ส่งผลให้ผู้ชมเสพความเชื่อที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชมในพื้นที่ต่างจังหวัดที่มีแนวโน้มดูทีวีดาวเทียมสูงขึ้น ปัจจุบันสมาคมโทรทัศน์ดาวเทียมแห่งประเทศไทย ไม่ระบุเรื่องการนำเสนอเรื่องราวความเชื่อไสยศาสตร์โหราศาสตร์ ในระเบียบข้อบังคับหมวดจริยธรรม ซึ่งเป็นจุดโหว่ของกฎระเบียบ

(๕) กรณีศึกษา เรื่องรายการที่มีเนื้อหาสร้างความแตกแยก เกลียดชัง

กรณีที่ ๑ : วิทยุชุมชนปลุกระดมทางการเมือง

๑๘ มี.ค. ๒๕๕๔ กสทช. เปิดเผยว่า วิทยุชุมชนทั่วประเทศในระยะนี้ มีการนำเสนอเนื้อหาด้านการเมือง โดยสำนักงาน กสทช. ได้รับการร้องขอมาจากหน่วยงานในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะ จ.ขอนแก่นและอุดรธานี ให้จับตาการนำเสนอเนื้อหาของวิทยุชุมชนเป็นพิเศษ เนื่องจากเข้าข่ายการปลุกระดมทางการเมือง ซึ่งอาจสอดคล้องกับช่วงการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล และหากมีหน่วยงานใดแจ้งว่า พบการนำเสนอของวิทยุชุมชนในเชิงปลุกปั่นทางการเมือง เบื้องต้น กสทช. จะใช้การตักเตือนให้แก้ไข แต่หากไม่ปฏิบัติตามจะใช้อำนาจสั่งปิดวิทยุชุมชนที่กระทำผิดได้ทันที ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการตรวจจับวิทยุชุมชนที่ออกอากาศเนื้อหาผิดกฎหมายค่อนข้างทำได้ยาก โดยเฉพาะวิทยุชุมชนที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน เนื่องจากเมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบและเตรียมเข้าจับกุม วิทยุจะปิดตัวทันที

สำหรับจำนวนวิทยุชุมชนทั่วประเทศ ที่ขึ้นทะเบียนขอทดลองออกอากาศอย่างถูกต้องมีประมาณ ๖,๕๐๐ สถานี และวิทยุชุมชนที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน เพื่อขอทดลองออกอากาศหรือวิทยุชุมชนเถื่อนอีกประมาณ ๑,๐๐๐ สถานีทั่วประเทศ ซึ่งในการกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพนี้จะต้องผลักดันต่อให้เป็นหน้าที่ของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ (สวชช.) ซึ่งจะได้มีมาตรฐานกำกับดูแลทางวิชาชีพในเรื่องนี้

ขณะที่งานศึกษาของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศูนย์ศึกษานโยบายสื่อมวลชน เรื่อง “การกำกับดูแลสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เผยแพร่เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง” สำรวจสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่ามีการใช้วาจาแห่งความเกลียดชังในรายการข่าวค่อนข้างมาก โดยมักเกิดจากการแสดงความเห็นต่อท้ายข่าว จากผู้ดำเนินรายการ หรือผู้เล่าข่าว ไม่ใช่จากตัวข่าวเอง นอกจากนี้ยังพบในรูปแบบอื่นๆ เช่น การปล่อยเสียงสัมภาษณ์แหล่งข่าว และการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้วาจาแห่งความเกลียดชังในรายการข่าวมักเป็นการสร้างความเข้าใจผิด และยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย ส่วนรายการบันเทิง ส่วนใหญ่เป็นการสร้างความเข้าใจผิดอย่างเดียว และมักเกี่ยวกับอคติเพื่อเพศสภาพหรือชนชาติ

โดยเฉพาะวิทยุชุมชนบางแห่ง ที่พบว่ามักมีการใช้วาจาสร้างความเกลียดชังในหมู่ผู้ฟัง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ผิด ไม่รอบด้าน โดยเฉพาะทีวีดาวเทียมทางการเมืองหลายๆ ช่องก็จะแบ่งฝักแบ่งฝ่ายชัดเจนในการสร้างความเห็นอื่นๆ และประณามซึ่งกันและกัน

กรณีที่ ๒ : ผลวิจัยสื่อการเมืองข่มขู่อาฆาตเกลียดชัง

๑๒ ต.ค. ๒๕๕๖ โครงการมีเดีย มอนิเตอร์ เผยแพร่ผลการศึกษาในหัวข้อ “Hate Speech ในเว็บไซต์ และทีวีดาวเทียมการเมือง” ศึกษาระหว่างวันที่๑๒-๑๘ มิ.ย. ๒๕๕๖ โดยคัดเลือกรายการที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมหรือมีการแสดงความเห็นด้วยถ้อยคำที่ทำให้เกิดความเกลียดชัง (Hate Speech) ได้แก่ รายการประชาชนข่าว ช่องเอเชียอัพเดต รายการคนเคาะข่าว ช่องเอเอสทีวี รายการสายล่อฟ้า ช่องบลูสกาย และรายการ The Daily Dose ช่องวอยซ์ทีวี โดยจำแนกรูปแบบการสร้างความเกลียดชัง ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑. การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ๒. การลดคุณค่า และการชี้นำสู่ความรุนแรง ด้วยการข่มขู่ อาฆาตมาดร้าย

ด้านภาษาที่สื่อสารสร้างความเกลียดชังในทีวีดาวเทียม พบใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือการเปรียบเทียบกับสัตว์ และ ๒. ด้านการลดคุณค่า พบ ๔ ลักษณะย่อย คือการโจมตีว่าชั่วร้าย-โหดเหี้ยม ขี้โกหก ขี้โกงและโง่เขลา

เนื้อหาส่วนมากที่งานวิจัยค้นพบคือ เนื้อหาส่วนใหญ่ของทีวีดาวเทียมช่องการเมืองจะเข้าข่ายโฆษณาชวนเชื่อแต่พบการใช้รูปแบบการสร้างความเกลียดชังน้อยและมุ่งไปที่พรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล

(๖) กรณีศึกษา เรื่องการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กจากรายการละคร

กรณีที่ ๑ : ละครแรงเงารุนแรงเกินไป

๑๖ พ.ย. ๒๕๕๖ ละครโทรทัศน์เรื่อง “แรงเงา” ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ มีปัญหาตามมาไม่จบ หลังจากมีเด็กหญิงอายุ ๘ ขวบ เลียนแบบผูกคอตาย จนสมาชิกวุฒิสภาได้กล่าวถึงความรุนแรงของละครเรื่องนี้ จนที่สุดต้องมีการเรียกประชุมคณะกรรมาธิการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ผู้แทนกรรมการ กสทช. ร่วมประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทาง การป้องกันนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนที่ไม่เหมาะสม และมาตรการตรวจสอบสื่อวิทยุโทรทัศน์ก่อนเผยแพร่ละครเรื่อง “แรงเงา” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ซึ่งเด็กได้ชมและมีการเลียนแบบผูกคอตายจนเป็นข่าวเศร้าสลดใจผู้ผลิตไม่ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ ที่จะเรียกจุดสนใจจากผู้ชมด้วยความรุนแรง จนทำให้ผู้ชมที่เป็นเยาวชนนำไปเลียนแบบได้

ขณะที่นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ กล่าวว่า ละครเรื่องนี้สร้างรุนแรงไป ควรให้ผู้ชมแยกแยะเรื่องเมียหลวงเมียน้อย ไม่ควรย้ำซ้ำซากมากเกินไป

กรณีที่ ๑ : ละครแรงเงารุนแรงเกินไป (ต่อ)

ด้านกรรมการ กสทช. ชี้แจงว่า กสทช. กำกับดูแลเรื่องของสื่อคือ สถานีโทรทัศน์และวิทยุ ต้องแจ้งให้ผู้บริหารสถานีไปดูแลผู้ผลิต ส่วนเรื่องเนื้อหาของบทภาพยนตร์และละคร กระทรวงวัฒนธรรมดูแล ที่ผ่านมาเมื่อมีปัญหาและมีผู้ร้องเรียน กสทช. ก็จะเรียกผู้บริหารสื่อมาตรวจสอบ อย่างเช่นรายการ “ไทยแลนด์ ก็อตทาเลนท์” ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์มาชี้แจงและผู้ผลิตที่รับผิดชอบมาชี้แจงยอมรับผิด กสทช. ก็ปรับสื่อในอัตราสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด กรณีของละครเรื่อง “แรงเงา” ก็จะรับไปพิจารณาวินิจฉัยว่า ควรจะเรียกผู้ประกอบการสื่อมาชี้แจงหรือขอความร่วมมือให้ดูแลกันเองอย่างไร

ด้านผู้จัดละครเรื่อง “แรงเงา” อธิบายว่าละครเรื่องนี้ผลิตขึ้นเป็นครั้งที่ ๔ แล้ว แต่ละครั้งละครก็จะนำเอาเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม เข้ามาปรับเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย ครั้งนี้ก็เช่นกัน แต่แกนหลักของเรื่องก็ยังเป็นปัญหาครอบครัว การใช้ชีวิตคู่ที่ไม่มีหลักการครองเรือนที่ดี ละครเรื่องนี้จะพยายามชี้ให้เห็นว่า ถ้าไม่มีหลักธรรมนำชีวิตจะทำให้ดำเนินชีวิตผิดพลาด ไม่ได้ตั้งใจนำเสนอแต่ความรุนแรง บทตบตีจะเป็นเพียงแต่สิ่งที่จะนำไปสู่ปัญหาและทางแก้ปัญหา และตัวละครก็จะได้รับผลไม่ดี ถ้าดูให้ดีละครจะมีตัวละครที่คอยสอน สอดแทรกการกระทำรุนแรงทุกครั้ง

ส่วนที่ จ.พะเยา กระแสละครเรื่อง “แรงเงา” ก็สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มสตรี จ.พะเยา เช่นกัน นางวัชราภรณ์ อินต๊ะวงศ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคือเวียง อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา ซึ่งเป็นเครือข่ายแม่ญิงพะเยา อ.ดอกคำใต้ เปิดเผยว่า ทางมหาวิทยาลัยพะเยา ได้จัดเวทีเสวนาทางวิชาการเรื่อง “ภาพสะท้อนละครแรงเงา : เงาบาปแม่ญิงดอกคำใต้พะเยา” ที่มหาวิทยาลัย ในวันที่ ๑๖ พ.ย. เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๐๐ น. มีการประสานนำสตรีดอกคำใต้มาร่วมเสวนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกัน อยากเชิญชวนผู้ผลิตละคร หรือผู้ผลิตสื่อต่างๆ เข้าพื้นที่มาร่วมศึกษาและพิสูจน์ข้อมูลที่ยังเป็นแนวลึกในใจคนบางคนที่มีบทบาทต่อการผลิตสื่อจะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ อ.ดอกคำใต้ ในปัจจุบัน

ตัวแทนสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพะเยา เปิดเผยถึงการจัดเสวนาว่า ผู้จัดและผู้ประพันธ์บทโทรทัศน์ละครเรื่อง “แรงเงา” ได้สร้างบทละครตอนที่กล่าวพาดพิงถึง “มุตตา” และ “มุนินทร์” เป็นสาวดอกคำใต้ จ.พะเยา ในเชิงเหยียดหยามในลักษณะที่ส่อว่าเป็นแหล่งที่มีผู้หญิงขายบริการ นับว่าเป็นบทละครที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดและทัศนะในการมองแบบเหมารวมสาวดอกคำใต้ด้วยการตีตราต่อผู้หญิงดอกคำใต้ให้แช่แข็งอยู่ในภาพตายตัว ซ้ำยังตอกย้ำและผลิตซ้ำความเป็นผู้หญิงไม่ดีอยู่ร่ำไป แต่ภาพรวมละครยังมีความน่าสนใจที่สอนเกี่ยวกับความไม่ซื่อตรงของคู่สมรส ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ที่อาจจะสะท้อนภาพสังคมในปัจจุบันได้อย่างดี แต่การนำภาพของคนในอำเภอหรือจังหวัดที่ถูกยัดเยียดให้ในสมัยก่อน เพื่อมาเล่นกับความรุนแรงของอารมณ์คน ก็เท่ากับกระทำความรุนแรงต่อชาวพะเยาและสาวเหนือ ขอร้องให้ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เลิกเป็นคนชั้นกลางได้แล้ว

กรณีที่ ๒ : เด็ก ๖ ขวบ เลียนแบบ ละคร ดอกส้มสีทอง

บอกด่าทอ-จูบมันดี มติหั่นบางฉาก-ขึ้นคำเตือน

๕ พ.ค. ๒๕๕๖ ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยผลวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง สาธารณชนคิดอย่างไรต่อละครโทรทัศน์ “ดอกส้มสีทอง” กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปใน ๑๗ จังหวัดของประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐม สมุทรปราการ แพร่ พิษณุโลก เชียงใหม่ เลย กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ อุบลราชธานี นครราชสีมา ยะลา ตรังและนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น ๒,๑๖๐ ตัวอย่าง ดำเนินโครงการระหว่างวันที่ ๒๘ เม.ย.-๓ พ.ค. ๒๕๕๖

พบว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๗๓.๕ เคยติดตามชม “ดอกส้มสีทอง” บางช่วงบางตอน ในขณะที่ร้อยละ ๒๖.๕ ไม่ได้ติดตามเลย และที่น่าเป็นห่วงคือ เกินกว่า ๑ ใน ๕ หรือร้อยละ ๒๑.๔ ของผู้ที่ติดตามชม มีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๓ ปีและอายุต่ำสุดที่สนใจติดตามร่วมดูด้วยคืออายุ ๖ ขวบเท่านั้น และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเด็กอายุ ๖ ขวบเหล่านั้นพบว่าเป็นช่วงปิดเทอมจึงนอนดึกและดูละครพร้อมไปกับผู้ปกครอง เด็กบางคนยังบอกว่า “กำลังมันเลย” เมื่อถามว่าตอนไหนที่บอกว่ากำลังมัน น่าตกใจกับคำตอบที่ได้รับคือ “ก็ตอนด่ากัน” ตอน “กอดจูบกัน” ตอน “นางเอกกำลังหาคนมานอนด้วย” เป็นต้น

ผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๖๔.๓ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มความเข้มงวดของมาตรการตรวจสอบเนื้อหา ในขณะที่ร้อยละ ๓๕.๗ ระบุปล่อยให้เป็นหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองดูแลกันเอง โดยส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๕๗.๒ เห็นว่าให้ตัดเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบางตอนออกไป และร้อยละ ๖.๒ ให้งดการออกอากาศทั้งเรื่อง ในขณะที่ร้อยละ ๓๖.๖ ให้ออกอากาศต่อไปตามปกติ

ด้านเครือข่ายครอบครัว เสนอว่าเพื่อเป็นการแก้ปัญหา และแนวทางร่วมในการกำหนดการดำเนินการจัดเรตติ้ง ซึ่งทางเครือข่ายครอบครัวไม่ได้โทษว่าทางผู้ประกอบการผิดหรือเป็นจำเลย แต่อยากหาทางจุดร่วมให้เข้าใจตรงกันว่า ถ้ามีรายการโทรทัศน์ที่ยังมีความล่อแหลมทางด้านเนื้อหา ควรมองไปถึงครอบครัวที่ไม่พร้อม ให้พวกเขาคิดได้ว่าจะเกิดผลกระทบยังไง อยากให้ใช้ละครทุกประเภท สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับครอบครัวได้อย่างไร และให้ครอบครัวใช้ประโยชน์จากการบริโภคละครได้อย่างไร ทั้งนี้ ตนมองว่าหากเราสามารถดำเนินการเรื่องการกำหนดช่วงเวลาได้สำเร็จ ครอบครัวเองก็จะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชน

๘. เอกสารอ้างอิง

กฎหมาย

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
- พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- พระราชบัญญัติ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑
- พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗
- แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙
- ประกาศ กสทช. เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๕

หนังสือ

- คู่มือการรายงานข่าวเพื่อสลายความขัดแย้ง : กรณีปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้., สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ., หจก.ภาพพิมพ์ จำกัด., ๒๕๕๖
- คู่มือสมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ., สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ., หจก. ภาพพิมพ์ จำกัด., ๒๕๕๖
- คู่มือการฟ้องคดีผู้บริโภคสำหรับประชาชน., มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค., ๒๕๕๖
- สื่อ: รู้เท่าทันโฆษณาแฝง กรณีศึกษาและแนวปฏิบัติสำหรับคนทำงานสื่อ., องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย., หจก.ภาพพิมพ์ จำกัด., ๒๕๕๕
- เด็กในสื่อ: แนวทางการเผยแพร่รายการเด็กและเยาวชนในกรอบจริยธรรมสื่อสาธารณะ., องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย., หจก.ภาพพิมพ์ จำกัด., ๒๕๕๕
- ข้อเสนอแนะการผลิตรายการโทรทัศน์ไทย : การศึกษาประเด็น SLVR ในละครโทรทัศน์ต่างประเทศ., มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา. ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด., ๒๕๕๒

แนวปฏิบัติขององค์กร

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

- ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของ กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน พ.ศ. ๒๕๕๑
- แนวทางปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิต การจัดหา และการเผยแพร่รายการ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

- ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔
- ระเบียบการสมัครสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
- บันทึกเจตนารมณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์
- ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก
- Code of Ethics for members of the Press Council of Thailand
- ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์
- Charter of the Press Council of Thailand
- ธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๔๖ ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๘

สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

- จริยธรรมวิชาชีพของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

- ธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๒
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าวฯ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๓
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องร้องเรียน พ.ศ. ๒๕๕๓
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. ๒๕๕๓
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่อง การสรรหาคณะกรรมการสภาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๕

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

- จริยธรรมแห่งวิชาชีพของสมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๕
- ข้อบังคับของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๓

สภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย)

- ข้อบังคับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง. ว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๕

รายงานการศึกษา

- รายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและกลไกการกำกับดูแลที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. ๒๕๕๖.
- รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำฐานข้อมูลองค์กรวิชาชีพและทบทวนบทเรียนการควบคุมกันเองด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ไทย. ศูนย์ศึกษานโยบายสื่อ. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๖

คณะผู้จัดทำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ที่ปรึกษา

๑.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
๒.	รองศาสตราจารย์สดศรี เผ่าอินจันทร์	อดีตคณบดีผู้ก่อตั้งคณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่/ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิ

๑.	คุณประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ	ผู้อำนวยการสถาบันอิศรา
๒.	อาจารย์สุวรรณา สมบัติรักษาสุข	อดีตประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
๓.	คุณชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี	ที่ปรึกษากองบรรณาธิการไทยรัฐออนไลน์ และที่ปรึกษาสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

คณะทำงาน

๑.	อาจารย์ ดร.รดี ธนารักษ์	หัวหน้าโครงการ
๒.	อาจารย์ ดร.ชิชญาสุ์ ช่างเรียน	กรรมการดำเนินงาน
๓.	อาจารย์ ดร.พรรณนภา เชื้อบาง	กรรมการดำเนินงาน
๔.	อาจารย์ ดร.พนินท์ เครือไทย	กรรมการดำเนินงาน
๕.	อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง	กรรมการดำเนินงาน
๖.	อาจารย์อุษณีย์ มากประยูร	กรรมการดำเนินงาน
๗.	อาจารย์วัชราภรณ์ อารีรัตนศักดิ์	กรรมการดำเนินงาน
๘.	อาจารย์จักภพ พานิช	กรรมการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

สำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลกันเอง

๑. นางรมิดา จรินทิพย์พิทักษ์
๒. นางจิราพร อติสุคนธ์
๓. นางสาวทิพณัฏฐา กังวาฬไกรไพศาล
๔. นางสาวธัญญนนทณัฐ ด่านไพบูลย์
๕. นายณัฏฐชาติ พวงสุดรัก

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
๘๗ ซอยพหลโยธิน ๘ (สายลม) ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๗๐ ๐๑๕๑-๖๐ ต่อ ๕๐๑, ๕๐๔ โทรสาร ๐ ๒๒๗๘ ๕๓๑๖
www.nbtc.go.th